

YENİ ÇAĞ

- Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknolojik devrim ve işçi sınıfı
- Alman Komünist Partisi 50 yaşında
(AKP MK Birinci Sekreteri Maks Rayman'la mülakat)
- L. Stringos: Yunanistan Komünist hareketinin bazı sorunları
- P. Aversperg: Çekoslovakya'da sosyalist toplumu geliştirme çalışmaları
- S. Ustünel: Sürükleyici devrimci güç

1 (55)

Ocak

1969

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

Yeni yılınız kutlu olsun!

Komünistlerin, bütün emek insanlarının, harbe ve gericiliğe karşı, barış ve sosyalizm uğrunda yürüttükleri çetin mücadelelerle dolu bir yıl daha geçti. Sosyalist ülkeler, kapitalist memleketlerin işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi, bu mücadelede yeni yeni zaferler kazandı. Anti-emperyalist cephe daha da güclenip genişledi, sosyalizm, dünyadaki mevzilerini sağlamlaştırmaya devam etti.

1969 yılı, ilerici insanlığın, emperyalizme karşı, özgürlük, ilerleyiş ve sosyalizm ideallerini gerçekleştirme uğrunda savaşımda, şüphesiz ki, yeni zaferler yılı olacaktır.

Komünist ve işçi partilerinin uluslararası tecrübe ve görüş değiş-tokuş kürsüsü olan, 26 dilde yayınlanan ve yüzden fazla memlekette okunan «Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisi (Türkçesi «Yeni Çağ»), Marksizm-Leninizm teorisinin yayılması ve problemlerinin işlenmesi dâvasına en etkili bir şekilde katkıda bulunmak için çalışıyor, komünist hareketinin ve bütün anti-emperyalist güçlerin birliğini kuvvetlendirme dâvasına hizmet ediyor. Redaksiyon kolektifi, derginin çalışma şekillerini daha da iyileştiriyor ve yeni yeni çalışma şekilleri araştırıyor. Bu alanda siz de bize büyük yardımlarda bulunabilirsiniz, sevgili okuyucular. Derginin teorik ve enformasyon düzeyinin yükselmesine yardım edecek dilek ve tekliflerinizi bekliyoruz. Dergide yayınlanan yazıların hangileri, sizce en fazla ilgi çekicidir, ne gibi yeni sorunlar aydınlatılmalıdır, derginin gerek muhtevasında, gerekse biçiminde sizi tatmin etmiyen taraflar nelerdir? Yazın bize.

Size, işinizde ve mücadelenizde yeni yeni başarılar, sağlık ve mutluluklar dileriz.

Yeni yılınız kutlu olsun!

«BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ» DERGİSİ

Yuvarlak masa toplantısı

Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknolojik devrim ve işçi sınıfı

«Geçen sayımızda da bildirdiğimiz gibi, «Barış ve Sosyalizm problemleri» dergisi, Berlin'de, gelişmiş kapitalist ülkelerde bilimsel-teknolojik devrim koşulları içinde işçi sınıfının rolü konusunda uluslararası bir konferans düzenlemiştir. Bu konferansa dergi yazı işleri kurulu üyelerinden başka, kardeş partilerin dergideki şu temsilcileri katılmıştır: Z. Tsuker-Şiling (Avusturya), A. Silva (Brezilya), A. Gede (Macaristan), E. Berg (Almanya Demokratik Cumhuriyeti), I. Nörlünd (Danimarka), A. Avanesyan (Iran), F. Anton (İspanya), Ç. Davagsuren (Mogolistan Halk Cumhuriyeti), Y. Kovalçik (Polonya), B. Zaharesku (Rumanya), K. Zarodoş (Sovyetler Birliği), P. Aversperg (Çekoslovakya), G. Eman (İsveç). Dergi yazı işleri kurulunun davetlisi olarak birçok ülkelerden şu bilim adamları da bu konferansta hazır bulunmuşlardır: L. Georgiyef, Ç. Tsanef (Bulgaristan), D. Bog-nar, D. Santo (Macaristan), M. Anders, L. Mayer, K. Tsigang, G. Şaul (Almanya Demokratik Cumhuriyeti), F. Fişe, K. Mener (Federal Almanya), P. Mavromatis (Yunanistan), A. Minuçi, L. Palagrozi (İtalya), M. Daramvançik (Mogolistan Halk Cumhuriyeti), V. Vesolovskiy, Z. Hrupek (Polonya), G. Apostol, K. Petre (Rumanya), A. Galkin, G. Dilingenskiy, V. Kuliş, A. Veber (Sovyetler Birliği), G. Puts (Birleşik Amerika), G. Asplund, T. Kosta (Finlanda), J. Fabır (Fransa), M. Hirşil (Çekoslovakya).

«Toplumun ve işçi sınıfının yapısı» ve «Çağdaş işçi sınıfının yaşayış şartları» başlıklı raporların ve yapılan konuşmaların geniş bir özeti geçen sayımızda yayınlamıştık. İncelemenin ikinci bölümü, sınıf mücadelesi ve sınıf ittifakları, kapitalizme karşı savaşın taktik ve stratejisi ile ilgili sorunlara ve bunlarla bağlı problemlere ayrılmıştır. Bunlar üzerindeki konuşmaları da bu sayımızda yayınlıyoruz.

III. Sınıfların mücadelesi

Tekelci-devlet kapitalizmi koşullarında ekonomik ve sosyal süreçler, sınıf mücadelesi gidişatı üzerinde önemli etkilerde bulunmaktadır. Çağdaş kapitalizm dünyasında bu mücadele gevşememiştir. Son yıllarda, özellikle kapitalist toplumun iki temel sınıfı olan burjuvazi ile proletarya arasında şiddetli sosyal çatışmalar olmaktadır. Bu arada birçok ülkelerde köylü yığınları gitgide aktifleşiyor. Memur, mühendis ve teknisyenlerin katıldıkları grevlerin sayısı artıyor. Öğrenci hareketi de geniş ölçüler almıştır.

Mücadeleye yeni güçler katılıyor

M. Daramvançik (Mogolistan Halk Cumhuriyeti) grevci sayısının, 1965'te 37 milyonken 1966 yılında 45 milyona çıktığını söylemiştir. Birleşik Amerika'da 1967 yılında yapılan 4 bin 500 greve 2 milyon 900 bin kişi katıldığını; Büyük Britanya'da 1.500 grev yapıldığını, Japonya'da geleneksel «Güz taaruzu»na 1968 yılında yaklaşık olarak 8 milyon sendika üyesinin katıldığını söyledi.

K. Petre (Rumanya) kapitalist ülkelerde mücadele aracı olarak genel greve gitgide daha büyük ölçüde başvurulduğunu belirtti.

G. Puts (Birleşik Amerika), yaptığı konuşmada, Birleşik Amerika'da son yıllarda grevlerin arttığını, 1968 yılı Nisan ayında iş günü sayısı bakımından grevlerin, 1960 yılları başlangıcındaki en yüksek düzeye eriştiğini bildirdi. Sendika yöneticileri tarafından işverenlerle yapılan toplu sözleşmeleri reddeden işçi kolektifleri sayısı geçmişe oranla artmıştır. Birleşik Amerika'daki grev hareketi, düşük ücretli işçileri, bu arada zencileri, Portorikalıları ve Meksikalıları gittikçe daha çok kapsamaktadır. Grevlere, devlet memurları, öğretmenler, öğretim üyeleri de katılmaktadır. Grev savaşında, yüksek ücret alan işçiler, en çok kazanım elde etmişlerdir. Bu yüzden, bu işçilerle düşük ücret alan işçiler arasındaki uçurum daha da derinleşmiştir.

A. Silva (Brezilya) mahalli koşulların doğurduğu belirli farklara rağmen, emekle sermaye arasındaki savaşın, gelişim düzeyleri ne olursa olsun bütün kapitalist ülkelerde aynı nitelikte olduğunu söyledi.

A. Minuči (İtalya) şöyle dedi: «İtalya'da işçi sınıfı büyük mücadeleler dönemi içinde bulunuyor. Yığınların geniş ölçüde katıldıkları en çetin çatışmaların, İtalyan kapitalizminin en geliştiği merkezlerde, özellikle, Kuzey İtalya'daki «sanayi üçgeni» içinde, yani işçilerin son derecede yığınsal toplandığı bölgede yer aldığını belirtmek gerekir. Belirtilmesi gereken diğer bir durum da, işçi sınıfının yıllardır sürdürmekte olduğu mücadelenin kesintisiz bir nitelik taşımasıdır. Ekonomik ve politik mücadele, elverişsiz konjonktür döneminde olduğu gibi, kalkınma döneminde de 1960 yılından beri gittikçe artmaktadır.

1965'ten beri geçen dört yıla, özellikle, 1965'ten 1967 yılına kadarki üç yıllık döneme ait veriler, İtalya'da, öteki kapitalist ülkelerdekinden çok daha fazla grevler olduğunu göstermektedir. Bu üç yıllık dönemde, kapitalist memleketlerdeki her on grevciden sekizi İtalyandır.»

Bugün «neokapitalizm» ideologları arasında şaşkınlık ve panik hüküm sürmektedir. Onlar, çağdaş kapitalizmin ekonomik ve sosyal sorunlarını çözmek için universal bir sihirli değnek bulduklarını ıspat etmeye çalışıyorlardı. Bu ideologların ortaya koydukları sosyal modellerde öyle bir uyumlu toplum canlandırılıyor ki, bunda, ekonomik gelişme sonucunda «sınıflar ortadan kalkmakta», sosyal çalışmalar sona ermektedir. A. Galkin (Sovyetler Birliği) dünyadaki son olayların ışığında, bütün bu şemaların pek çarpık, pek perişan bir duruma düştüklerini söyledi.

D. Santo (Macaristan) şunları belirtti: «Fransa, İtalya ve öteki gelişmiş kapitalist ülkelerde yer alan muazzam grev hareketleri, burjuva ve sosyal-demokrat görüşlerinin temelsizliğini kendiliğinden ıspat etmektedir. Örneğin, Fransa'ya ele alalım. 1968 yılının Mayıs-Haziran aylarında 9 milyon kişinin katıldığı grev hareketi, gerici kişisel iktidar rejimi koşullarında bile bir hayli önemli sonuçlar elde etmenin mümkün olduğunu gösterdi.

Fransa'da cereyan eden olaylar birçok yorumlama ve değerlendirmeye yol açtı. V. Vesolovskiy (Polonya) bu konuda şöyle dedi: «Komünist hareketinin ödevi, bu olayların anlamını açık seçik aydınlatmaktır. Fransa'da işçi sınıfı, geniş emekçi yığınları ve öğrencilerin hoşnutsuzluklarının bir patlama halini alması, politik faaliyetin muazzam bir güç olduğunu ortaya koymuştur. Bu patlamanın iki sebebi vardır: ulusal gelirin adaletsiz dağılımı ve halk yığınlarının politik isteklerinin yerine getirilmemesi.»

Z. Hrupek de (Polonya), konuşmasının büyük bir kısmını Fransa olaylarını incelemeye ayırdı. Ve şunları söyledi: «Fransız işçi sınıfının yığınsal, olağanüstü çetin ve sürekli grev savaşı, büyük sermayenin mevzilerini kuvvetlendirmek için izlenmekte olan bugünkü politikanın, emekçilerin durumu üzerinde kötü etkiler yaptığını açıkça ortaya koydu. Bu politika, işçi sınıfının ekonomik ve sosyal kazanımlarını tehlikeye düşürdü.

Son iki yıl içinde fiyatlar, 1965 yılında Parlamento tarafından onaylanan 5 yıllık ekonomik ve sosyal kalkınma planında belirtilenden çok daha hızlı arttı. Aynı zamanda, kişisel gelirlerin artışı dondurma politikası da bütün şiddetiyle izlendi.»

J. Fabır (Fransa) şöyle dedi: «Fransa'da işçi sınıfının Golist iktidarla çetin çarpışmalar yaptığı Mayıs-Haziran ayları döneminde emekçiler, en önemli ihtiyaçlarının derhal karşılanması için savaştılar. Komünist Partisi onları aktif bir şekilde destekledi, aynı zamanda, mücadeleye katılan bütün güçler arasında birlik kurulmasıyla ilgili programı gerçekleştirmek ve Cumhuriyet kanunları çerçevesi içinde Golist iktidarın yerine gerçekten demokratik bir düzeni, demokratik birlik hükümetini geçirmek için hareketi ileri doğru geliştirmeye çalıştı. Bu arada, kompartinin, Golistlerin kurdıkları tuzağa düşmemesi, yani silâhlı savaş şeklinde bir kuvvet denemesine gitmemesi, kendisini itmek istedikleri maceraya sürüklenmemesi gerekiyordu, çünkü kanlı bir macera yenilgiyle sonuçlanmaya mahkûmdu. Halk, böyle bir avantüre karşı düşmanca tutum takınıyordu. Öte yandan, demokratik güçler kendilerini birleştirecek bir ortak programdan henüz yoksundu. Halbuki silâhlı terör güçleri saldırıya geçmeye hazır bir durumda bulunuyorlardı.»

J. Fabır devamla şunları belirtti: «Şu gerçeği gözönünde tutmak gerekir: emekçiler, hükümet ve tekelleri, yirmi yıldır ortak görüşmelerde bulunmaya zorluyor, fakat teklifleri kabul edilmiyordu. Halk yığınları hareketine karşı savaşı devlet üzerine almıştı; kapitalistler ise devletin ardında gizlenmişlerdi. Bu durum, tekelci-devlet kapitalizminin niteliğini konkre olarak ortaya koymakta ve devletin rolü hakkındaki görüşümüzü doğrulamaktadır. İşçi sınıfı, zorunlu isteklerinin derhal yerine getirilebileceğini ispatlamıştır, bu ise, işçi sınıfı programının gerçekleştirilmesine doğru atılmış bir adımdır. Nihayet, bu derecede geniş bir hareket, gericielerin politikasını ve rejimini günün konusu haline getirmiş bulunuyordu.

İşçi sınıfı, öğrenciler, memurlar, müstahdamlar, idari kadrolar harekete geçmişlerdi. Genel olarak bu harekete 9 milyona yakın emekçi katılmıştı. İşçi sınıfı, harekette gayet açık olarak çözümleyici bir rol oynuyordu. Bu savaşında o, diğer halk tabakalarının mücadelesini destekliyordu. Üniversite öğrencileriyle dayanışma halindeydi. Bir milyon emekçinin katıldığı 13 Mayıs nümayişleri bunun açıkça göstermişti.»

K. Petre'nin (Rumanya) kanısına göre, hâlen emekle sermaye arasındaki çatışmanın son derecede önemli bir özelliği vardır. O da, sermayeye karşı koyan sosyal güçler cephesinin daimi olarak genişlemesidir. Önceleri konformist ve apolitik sayılan bazı sosyal tabakalar, en başta aydınlar ve öğrenci gençlik, şimdi bu cepheye katılmaktadır. Onlar, bilinçlendikçe, işçiler ve diğer emekçilerle birlikte ortak savaşa daha aktif şekilde katılırlar. Aydınların ve gençliğin, kapitalist düzene, burjuva yaşama tarzına, harbe ve ırkçılığa, adaletsizliğe, ekonomik durgunluğa, sosyal düzene, burjuva eğitime ve saireye karşı protesto hareketleri, bütün bunlar, kapitalist sisteme karşı artan isyanın birer ifadesidir.»

A. Galkin (Sovyetler Birliği), gençlik yığınlarının son yıllarda kendine özgü bir katalizatör rolü oynadığı kanısındadır. Bu, özellikle, Batı Avrupa

lkelerinde görülmüstür. Harpten sonraki ilk yıllarda ortaya çıkan ve demografik patlamalar denilen hızlı nüfus artışı olaylarının sonuçları 1960 ortalarında görülmeye başlamıştır. Bu yıllarda kalabalık kuşak, fabrikalara, dairelere ve yüksek okullara girmiştir. Aktif nüfusun yaşı yapısı, genç kuşaklar lehine değişmeye başlamıştır. İtalya'da 30'un altında olan gençler, 1965 yılında aktif nüfusun yaklaşık olarak % 32'sini teşkil ediyordu. Bu yaştaki grupların sanayideki oranı 1966 yılında yaklaşık olarak % 50'yi bulmuştı. Federal Almanya'da da aynı yaştaki kişiler, 1966 yılında aktif nüfusun % 32'sini meydana getiriyordu. Fransa'da, 15–24 yaşları arasında bulunanlar 1965 yılında aktif nüfusun % 20'ni teşkil ediyordu. Bu arada niversite ğrencilerinin genel sayısı da artmıştı.

Yetişkin kuşaklardan farklı olarak gençlik, bugünkü yaşıma düzeyini, harbe kadarki yıllarda mevcut çok düşük yaşıma düzeyi ile karşılaştırmak istemiyor. O, bilinçli çağa girince karşı karşıya geldiği tüketim hacmini son derece az sayıyor. Ve bu minimuma el uzatıldığı zaman, eski kuşaktan daha büyük bir tepki gösteriyor. Genel olarak gençlik, emekçilerin bugünkü isteklerinin gerçekleştirilmesinde yetişkinlerden daha büyük bir sabırsızlık gösteriyor. Bu arada, eğitimde imkân eşitliği gibi bir sorun'un çözümlenmesi onun için olağanüstü önem taşıyor. Genç işçiler, bu konuda ğrenci gençlikle kolayca anlaşıyor.»

G. Dilingenskiy gençlerin kendilerine özgü aktif, enerjik ve tahammülsüz davranışları, gelişmiş kapitalist toplumdaki sosyal gerginliği daha da artırmaktadır, dedi.

F. Anton (İspanya), gençliğin, bir çok ülkelerdeki harekette oynadığı rol konusunda şunları söyledi: «Bu, ne yeni, ne de müstesna bir olaydır. Çünkü bilindiği gibi gençlik, her zaman ve her yerde devrim mücadelesinin n saflarında yer almıştır. Ancak bu yeni bir şey olmasa da, gençlerin katıldıkları eylemlerin genişlediğini ve genel bir nitelik kazandığını belirtmek gerekir. Bu eylemler, tekelci kapitalizmle ve emperyalizmle savaş şıarı altında, Marksizmin ve sosyalist fikirlerimizin genişlediği koşullarda gelişmektedir. Üniversitelerde okuyan işçi çocuklarının sayısı çok azdır (zellikle bizim memleketimizde son derece azdır); yarının bilgini, teknisyeni ve fikir işçisi olarak yetişen, hazırlanan niversite ğrencilerinin ezici çoğunluğu, küçük ve orta burjuva çevrelerinin, memur ve aydınların çocuklarıdır. Bugünün ğrencileri öğrenimlerini ve seçtikleri ihtisas dallarındaki stajlarını bitirdikten sonra, bilgilerini kapitalistlere satmak için işçiler gibi, iş borsalarına başvurmak zorunda kalacaklardır. Onlar da, işçiler gibi iş gücü pazarı kanunlarına bağlıdırlar, onları da üretimden sokağa atılma ve işsizler ordusuna katılma perspektifi tehdit etmektedir.»

A. Minuçi de eskiden işçi sınıfına uzak duran, fakat bugün onunla ilişkilerini geliştirme, onunla ittifak kurma yollarını arayan, birlik kuran sosyal tabakaların, mücadeleye gittikçe daha geniş ölçüde katıldıklarını söyledi ve şöyle dedi: «Ben, burada, sanayide çalışan teknisyen aydınları,

bu kategoriye girip de sosyal olanlarda çalışan aydınları, doktorları, öğretmenleri kastediyorum. Üniversite öğrencilerine gelince, onlar, hemen hemen diğer bütün kapitalist Avrupa ülkelerinde, İtalya'da olduğu gibi büyük mücadelelere katılmaktadırlar.»

F. Riße (Federal Almanya) yaptığı konuşmada Batı Almanya'daki duruma değinerek şunları söyledi: «Bugün müstahdemlerin, bilim işçilerinin, hatta devlet memurlarının kendi sosyal, politik ve toplumsal çıkarlarını savunmak için işçi hareketlerinin geleneksel savaş araçlarına, gösterilere, grevlere, «yavaş çalış!» eylemlerine girişmeleri olağan bir hal almıştır. İşçilerin, ücretlerinin artırılması ve kendilerine üretimde yönetime katılma hakkı verilmesi istekleriyle dayanışmak, bugün onlar için en önemli bir davadır.»

Tümüyle kapitalist ülkelerde, toplumsal gelişme icabı, sömürüye dayanan egemen sisteme karşı koyan halk yığınları sayıca her gün, her saat artmaktadır, diyen. A. Galkin şu sonuca vardı: «Başka bir deyişle, bilimsel-teknolojik devrim başarılarının uygulanması, üretim güçlerinin hızla genişlemesine ve neticede, bu güçleri doğuran sistemle uzlaşmaz düşmanlığın artmasına yol açmıştır.»

Emekçilerin istekleri, tekellerin politikası ve sendikaların rolü

Proletaryanın savaş aksiyonlarında şimdiye kadar ekonomik istekler en önde gelmiştir. Ancak, yeni ihtiyaçlar, artık ekonomik mücadelenin nedenlerini ve özünü şiddetle etkilemektedir. G. Dilingenskiy, konuşmasında, bu soruna değindi ve şunları söyledi: «Bugün ilk bakışta «geleneksel» görünen iş ücretlerini artırma isteği, 50 yahut do 30 yıl öncekinden tamamen başka istek ve toplumsal kavramları dile getirmektedir. O zamanlar işçilerin benzeri istekleri savunmak için yürüttükleri mücadele, çoğunlukla, en belli-başlı hayati ihtiyaçlarla körükleniyordu. Bu, maddi yoksulluğa karşı bir mücadele idi. Şimdi kendilerini yarı açlık ve yoksulluğun doğrudan doğruya tehdit etmediği işçiler de bu mücadeleye aktif olarak katılıyorlar. Gerçekte onlar, sadece genişleyen maddi ihtiyaçlarının giderilmesi için değil, aynı zamanda toplumda ve üretimdeki durumlarının değiştirilmesi uğrunda savaşıyorlar.

İş ücreti azaltılmaksızın iş haftasının kısaltılması, («Eğitim ve kültür için daha çok serbest vakit») sağlanması, ulaşılmış bulunan yaşama düzeyinin garanti altına alınması (hayat pahalılığı arttığı ve çeşitli primler azaltıldığı oranda nominal ücretlerin artırılması ve iş minimum ücretinin yükseltilmesi), emek verimliliği ve işletme kazançları çoğaldığı oranda ücretlerin fazlaştırılması hususundaki istekler, böyle bir anlam taşımaktadır. Yaşama düzeyinin kesin boyutu, ekonomik mücadelenin çapını ve şiddetini belirleyen başlıca etken olmaktan çıkmıştır artık. Emekçilerin, bilimsel-teknolojik ilerlemenin meyvalarından kendi menfaatleri için yararlanma yönündeki çabaları, ekonomik mücadelede gitgide daha büyük bir rol oynamaktadır. Böylece, maddi güvencesizliğe karşı girilen protesto,

açıkça, sosyal eşitsizliğe karşı protesto şekline, işçi sınıfı hakların genişletilmesi, sosyal onurunun yükseltilmesi mücadelesine dönüşmektedir.

J. Fabir, Fransız işçilerinin istekleri arasında şunların bulunduğunu belirtti: «iş ücretlerinin artırılması ve emeğe göre bir maaş sistemi uygulanması, maaş ve ücretlerde kesinti yapılmaksızın iş gününün azaltılması, herkese iş sağlanması. Bunlardan başka, bütün diğer hakların gerçekleştirilmesini garanti altına alan sendika haklarının savunulması. Bu istekler, sömürü mekanizmasının canevine darbe indirmektedir. Bunun bilhassa belirtilmesi gerekir.»

A. Silva, Güney Amerika işçi sınıfının savaşını anlattı. Ve şöyle dedi: «Örneğin Brezilya'da işçi ve müstahdemler, bayram tatillerine karşılık «13'üncü aylık», üç-dört hafta süren grevler için tazminat hakkını kazanmışlardır. İşçi sınıfımızın hemen hemen tüm problemleri, iş ücreti, sosyal garanti, konut ve benzeri sorunlar gelişmiş Avrupa ülkelerinin de problemleridir. Fakat işçi sınıfı, savaşın hangi aşamasında olursa olsun, her zaman iktidarı ele geçirme perspektifini gözönünde bulundurmak zorundadır.»

Son yıllarda işçilerin durumunun nicel yönüyle yetinilmiyerek, özgürlük ve işçilerin işletmelerdeki haklarıyla ilgili sorunların ısrarla öne sürülmesi eğilimi açıkça ve bilinçli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu eğilim, işçilerin, atölyelerin ve bütün fabrikaların yönetimine doğrudan doğruya katılmaları yolu ile bunlara aşağıdan yukarıya hâkim olmak, yeni haklar ve yeni demokrasi kazanmak (pek tabii, bunun başlangıç unsurlarını kastediyoruz) alanındaki isteklerini dile getirmektedir. *A. Minuçi*, bu olayın, Longo yoldaş tarafından okunan Merkez Komitesi raporunda, hâlen İtalya'da yeralan savaşların konkre incelenmesine dayanılarak iyice belirtildiğini söyledi.

1968 yılının ilk aylarında, İtalya sanayiinde 4 milyona yakın işçi greve gitmişlerdir. Programları neydi bu işçilerin?

Grevciler, tabiatıyla, her şeyden önce, ücret ve maaşlarının bir hayli artırılmasını istiyorlar; çünkü son yıllarda ekonomik gelişme temposu hızlı olmasına rağmen, Avrupa «Ortak Pazar»ında İtalya hâlâ iş ücretleri en düşük bir ülke olarak kalmaktadır. Ancak, grevcilerin fabrikalarda geniş sendika hakları sağlanması yönündeki diğer istekleri gitgide daha büyük bir önem kazanmaktadır. Yani işçiler, işletmelerde emek ilişkilerinin bütün sorunlarını çözmekle görevli bir İşçi Meclisi kurulmasını istiyorlar. İşçi Meclisleri, iş sürecinin bütün yönlerini, bu arada, örneğin, konveyrin hareket hızını, bunda çalışan işçilerin sayısını v.s.yi kontrol edeceklerdir. Bu yeni temel üzerinde, işletmelerde yeni tip bir demokrasi kurulması ve işçi sınıfına, üretim sürecini kontrolde yeni ödevler verilmesi uğrındaki direnişte çok önemli savaş tecrübesi edinilmiştir. İtalya'da yeralan son güçlü grevler de (örneğin FIAT fabrikalarında geçen ilk baharda başlayıp birkaç ay süren grevlerde), işletmelerde işçi meclisleri meydana getirilmesi istekleri, fabrikalarda çalışan komisyona ve işçi örgütlerine büyük denetim hakları verilmesi istekleri ön plâna alınmıştır. İşçiler aynı zamanda

işverenlerin iş günü sırasındaki kısa dinlenmeleri kaldırmak için giriştikleri teşebbüslere karşı çıkmışlar ve toplu iş sözleşmelerinde ara dinlenmelerine yer verilmesi için savaşılmışlardır.

Konferansta, birçok konuşmacı, işçi sınıfının üretim yönetimine faal bir şekilde katılma isteklerine karşıt olarak bazı kapitalist ülkelerde yönetici çevrelerin yaymaya çalıştıkları yönetime katılma fikrinin iç yüzünü açıkladı. L. Georgief (Bulgaristan) şöyle dedi: «Meselâ De Gol, Fransa'da yapılan son seçimler öncesi günlerinde: «Üçüncü bir çözüm şekli var. Bu, çağdaş uygarlık koşullarında insanın durumunu değiştiren katılma» iddiasında bulunmuştur. Ülkedeki ekonomik ilişkilerde reformlar yapılacakmış iddiasıyla ileri sürülen Degolcü «üçüncü çözüm» şeklinin, bazı burjuva yorumcuları tarafından, «kapitalizm ile sosyalizm arasında bir sentez» olduğu, «insanla endüstriyel toplum arasında» ve «endüstriyel uygarlıkta özgürlükle cebir arasında» bir uzlaşma yaratacağı ileri sürülmüştür. Bununla beraber, solcu Degolcüler dahil burjuva yorumcularının çoğu, bu «katılma» şeklinin kapitalizmin temellerine dokunmadığı hususuna dikkati çekmektedirler. Kapitalizmin savunucuları, her işçinin sermaye ve kârâ «katılabileceğini» söylüyorlar. Fakat, işçilerin sahip oldukları hisse senetleri ne zaman sermayeye dönüşebilir? Ancak, işçi, iş ücretiyle değil, bu hisse senetlerinin kazançlarıyla geçinebilecek hale geldiği vakit. İyi ama, bunun için de, kendisine geçim sağlayacak kadar hisse senedine sahip olması gerekmektedir. Halbuki işçi sınıfının geniş tabakaları için bunun imkânı yoktur.»

L. Georgiyef, devamla, burjuvazi ideolog ve politikacılarının, bu sözümona «katılma» yardımıyla işçi sınıfını, tekelci-devlet kapitalizminin sömürü mekanizmasına sokmaya çalıştıklarını belirtti.

Her ne olursa olsun, yönetici çevrelerin «katılma» formülünü öne sürmek zorunda kalmaları, sosyalist ideoloji lehine nitel olarak yeni bir tâviz belirtisidir. V. Vesolovskiy bu sonuca vardı, aynı zamanda, işletmelerin en önemli bütün ekonomik ve sosyal problemleri üzerinde alınan kararlara işçilerin katılma hakkı uğrunda yürütülen mücadelede sendikalara düşen rolü belirtti ve şöyle dedi: «Son zamanlarda, kârın artış durumunu öğrenmeleri ve ücret artırmalarını buna göre ayarlamaları için, sendikalara, işletmelerin mali durumu hakkında bilgi edinme hakkının verilmesi şıarı gittikçe daha çok ileri sürülmektedir. Planlamanın memleket çapında genişletilmesi ve tekelin faaliyeti devlet tarafından daha sıkı kontrol edilmesiyle ilgili şıarlar da yaygın bir hal almaktadır. Birçok kapitalist ülkede işletmelerin işçiler tarafından idare edilmesi sorunu da gittikçe artan bir titizlikle ortaya konmaktadır.

İşletmelerin yönetilmesi ve üretim araçları üzerindeki mülkiyetle ilgili olarak komünist Partileri tarafından ileri sürülen görüşlere burjuva şiddetle karşı koymaktadır. L. Mayer (Almanya Demokratik Cumhuriyeti) bu konuda şunları söyledi: «Bundan ötürü, Batı Alman sendikaları, yatırımların ekonomik planlanmasına kendilerinin fiilen katılmasını öngören anlaşma tasarısını görüşmeye sundukları zaman, Batı Almanya sermaye tem-

silcileri, işletme yönetimlerinde, genellikle ekonomi yönetiminde sendikaların hiçbir etkisine izin verilmeyeceğini bildirmişlerdir.

Batı Almanya sendikaları bazı fedakârlıklar yapmışlar, İşverenler Birliği tarafından yapılan uyuşma teklifine razı olmuşlardır.

Kapitalistlerin: «Siz iktidarı mı istiyorsunuz?» sorusuna sendikalar: «Hayır, iktidar istemiyoruz, biz, yönetime katılma hakkından yararlanarak işletmelerde daha âdil ilişkiler kurmak istiyoruz» karşılığını vermişlerdir. Bu, Bağımsız Sendikalar Birliğinin resmî görüşüdür.»

F. Fişe de konuşmasında aynı sorunlara değindi ve şöyle dedi: «Yönetime katılma hakkı meselesini, iktidar için mücadele problemi gibi ele almak gerekir, işçilerin üretim yönetimine katılmaları meselesine, işçileri konsernlere, tekelci devletin müdahale ve planlama mekanizmasına bağlama aracı gözüyle bakmamak lâzımdır. Prensip olarak belirtmek gerekir ki, işçi hareketi, bütün işlerin devlet tarafından programlaştırılmasının sınıfsal niteliğini sadece açıklamakla yetinemez. İşçi hareketi, köklü reformlar uğrunda mücadeleyi programlaştırmak ve bu mücadeleyi iktidar mevzilerini ele geçirmek için yürütmek zorundadır.

M. Anders (Almanya Demokratik Cumhuriyeti) burjuva ideologlarının, sınıfsal sendikaların varlığına ve bağımsızlığına karşı çıkma çabalarını söz konusu ederek şunları söyledi: «Meselâ, sermaye ve emek arasındaki sınıfsal barışmazlığın ortadan kalktığını iddia ediyorlar. İşçi ve müstahdem gelirlerindeki artışın, işçi sınıfı içinde müstahdem ve memurların nisbi payının çoğalmasının, emekçilerin savaştan örgütleri olan sendikaların rolünü azalttığını ya da bunları tamamen lüzumsuz hale getirdiğini ileri sürüyorlar.

Tekelci burjuvazi, artık çağını geçirmiş olan kapitalist sistemi korumak ve istikrara kavuşturmak için sendikaları da kendi istediği şekilde yeniden teşkilâtlandırma yoluna başvuruyor. Sosyaldemokratlardan ekonomi bakanı Şiller'in sözünü ettiği koordine hareketlerle, sendikaların doğrudan doğruya güdümlü hale getirilmesi, tekelci-devlet sistemine teslim edilmesi ve emperyalist devletin işçi sınıfına karşı uzun bir süre için programlaştırdığı eylemleri gerçekleştirmesine yardımcı olması hedefi güdüyor.

Marksist literatürde belirtildiği gibi, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sendikalar, ücretlerin artırılması için geleneksel mücadeleye devam ederken, bugün, tekellerle devletin birleşmiş gücüyle karşılaşmaktadırlar. Bu yüzden, sendikalar ve işçi sınıfı, genel olarak bu sisteme karşı mücadele yürütmektedirler, ne ücretlerin artırılması, ne eğitim sisteminin düzeltilmesi isteklerinde ve ne de olağanüstü diktatörlük kurulmasına karşı mücadelelerinde başarıya ulaşabilirler. Şimdi sendikalar şu problemle karşı karşıya bulunmaktadır: işçi sınıfı ya bütün sorunları ortak çözümlemek için gerçek haklara sahip olacak, ya da tekelci-devlet sistemi çerçevesi içinde entegrasyona gidecek.

Tarifelerin tespitinde sendikaların imtiyazlı durumda olmaları konusu üzerinde sık sık duruluyor. Bu imtiyaz, sendikaların bağımsızlığını dile

getirmektedir. M. Anders, bu hakkın korunup genişletilmesi gerektiğini söyledikten sonra şunları belirtti: «Bu hakkın, ekonominin bütün alanlarına yayılması lâzımdır. Sendikalar, tüm halk ekonomisi sorunlarını birlikte çözümüleme hakkına sahip olmalı ve ulaşılan başarıları anlaşmalarla kuvvetlendirmelidirler. Devlet, ekonominin bütün alanlarında işveren fonksiyonlarının tümünü üzerine alıyorsa, sendikalar da bütün işçi sınıfının temsilcisi olmalı ve toplumsal işveren görevini yapan devletle toplu sözleşmeler yapabilmelidirler.»

G. Puts, Birleşik Amerika işçi sınıfının yürütmekte olduğu mücadelelerin özelliklerini ve bu ülkede sendikaların rolünü anlatarak şöyle dedi: «Toplu sözleşmeler yapılırken sendikalar, tekellerin biraraya gelmiş muazzam gücüyle karşı karşıya geliyorlar. İşte bir misal: 1968 yılı başlarında, Birleşik Amerika'nın en büyük demiryolu kumpanyalarından «Pensilvanya Reylrout» şirketiyle «Nü York Sentral Reylrout» kumpanyası birleşmiştir. O zamana kadar iki ayrı kumpanya ile uğraşan sendikalar, şimdi biraraya gelmiş iki şirketle mücadele etmek zorundadırlar.

Karparasyanların biraraya gelmesiyle menfaatleri sarsılan sendikalar aralarında daha sıkı işbirliği yapmak için çaba harcamaktadırlar. Nitekim 60 taşıt sendikası, demiryolu, otomobil ve hava yolları taşıt kumpanyaları dahil, her nevi taşıt tekellerine karşı koyabilmek için 1968 ilkbaharında birleşmişlerdir. Bu sendikalar, bazı tereddütlerden sonra, demiryolu ve diğer taşıt tekellerinin birleşmesinden doğan yeni tehlikeye karşı ortak savaşı yürütme kararı vermişlerdir.

Birleşik Amerika'da konglomerat denilen büyük korporasyonların kurulması üzerine sendikalar yeni ödevlerle yüzyüze gelmişlerdir. Bu korporasyonlar, üretimi artırma ve sürümünü iyileştirme gayesiyle değil, tam anlamıyla spekülasyon temeli üzerinde birleşmektedirler. G. Puts, benzeri birleşmelerden birkaç örnek daha verdi. Sigara ve diğer tütün mamulleri üreten en büyük kumpanyalardan biri sayılan «Amerikan Tabako» şirketinin iki ay önce büyük bir hazır elbise kumpanyasıyla birleştiği söyledi.

Büyük on çelik kumpanyasından biri geçenlerde, başka bir çelik kumpanyasıyla değil, çelik dökümünden başka, yirmi kadar çeşitli sanayi üretimiyle uğraşan, bu arada uzay gemileri için malzemeler, kimyevi maddeler ve spor aletleri yapan muazzam bir konglomerat korporasyon ile birleşmiştir. Birleşik Çelik İşçileri Sendikası, gelenek icabı, esas çelik kumpanyalarıyla toplu iş sözleşmeleri yapar. Konglomerat denilen büyük korporasyona giren çelik kumpanyası ise toplu iş sözleşmesi yapmak için son kararı alma yetkisine artık sahip değildir. Bu durumda Çelik İşçileri Sendikası, çelik kumpanyasından başka, bütün konglomeratla görüşmeler yapmak zorundadır.

G. Puts konuşmasına devamla şöyle dedi: «Birleşik Amerikada'ki grev hareketi ve hayatın ortaya çıkardığı karmaşık sorunlar, radikal denilen kişilerin, işçi sınıfının toplumdaki yönetici rolünü inkâr etmek ve bu öncü-

lük rolünü başka güçlere vermek için sarfettikleri türlü çabalara boşa çıkarmıştır. Böyle olmakla beraber, birçok önemli sorun hâlâ çözüm bekliyor. Grev mücadelesinde bir hayli başarılarla ulaşıldığı halde, Corc Mini'nin ve bürokrat AFT-KPP grubunun yönettiği sendika hareketi, örgütlenmemiş işçileri sendikalara üye yapmak ve Güneydeki işçileri örgütlemek için hiçbir şey yapmamıştır. Yığınların baskısıyla, sendika hareketinde ve üretimdeki ırk ayrımına karşı mücadele etmek amacıyla ürkek teşebbüslere girişilmiştir. Birleşik Amerika'nın en büyük iki sendikası, Otomobil ve Uçak Sanayii İşçileri Birliği ile Kamyon şoförleri Uluslararası Kardeşlik Topluluğu, geçen ilkbaharda, sendikaları aktif hale getirmek için ittifak kurmuşlardır. Her iki sendika, AFT-KPP'den çıkmıştır (ya da çıkarılmıştır). Yeni organizasyon, işçi sınıfının karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümü için çaba harcamaktadır.»

A. Minuçi, sendikalar sorununun kapitalist ülkelerde çok büyük bir önem kazanmakta olduğunu belirterek şunları söyledi: «Sendikaların işletmelerdeki, toplumdaki faaliyeti, sendika hakları kapsamı, sendikanın üretim süreçlerine karışma olanakları, hâlen İtalya'da tartışılan başlıca konular arasındadır. Sömürüye karşı mücadele ile işçilerin durumunun değiştirilmesi uğrundaki mücadele ve genellikle yeni ekonomik doğrultu için yürütülen mücadele arasındaki politik bağ günden güne artan bir güçle kendini hissettirmektedir. Örneğin, biz, teşkilâtının değiştirilmesi, sendikalara komple iş süreçlerinin örgütlenmesine katılma imkânı verilmesi için «FIAT» kumpanyasına karşı bütün sendikalarla birlikte savaşa hazırlanıyoruz. Bu isteklere dayanarak «FIAT» yatırımları konusunu da ele alıyoruz. «FIAT», «Sitroen» firmasının bütün senetlerini satın almıştır. Bu sayede dünyada üçüncü büyük otomobil fabrikası birliği olmuştur. Biz, bu satın alma işini ölemek için Ekim 1968'de büyük bir siyasi kampanya açtık. İşçileri, devleti müdahaleye zorlamak için politik mücadeleye seferber ettik. «FIAT»'ın Sitroen'le yaptığı anlaşmada olduğu gibi bir kapitalist ailenin, bir tekelin kararıyla bunca muazzam paraların harcanmasına devletin engel olmasını istedik. Devletin müdahalede bulunması isteklerimizi gerçekleştirmek için yığinsal gösteriler örgütledik. Ekonomiye yapılan yatırımlara ve bu alanda alınan önemli kararlara belirli bir toplumsal denetleme hakkı elde etmeye çalıştık.»

G. Dilingenskiy, aynı konuda şunları söyledi: «İşçi hareketi, ekonomik istekler çerçevesini aşan konkre ve olumlu programlarla daha aktif olarak ortaya çıkar ve bu programların gerçekleşmesi uğrunda yığinsal savaş ne kadar genişletirse yığınlar da o derecede hızlı devrimcileşir. İşçi örgütlerinin, işletmelerde planlama işlerine ve yönetime katılma haklarının genişletilmesi, eğitim ve kültürün demokratikleştirilmesi, emekçilerin sendikacılık alanında gelişmeleri ve mesleklerinde çalışmaları için gereken koşulların sağlanması gibi ilk bakışta «kısmi» görünen istekler uğrunda yürütülen mücadele, emekçi yığınlarında, tekeller iktidarını ortadan kaldıranın zorunlu olduğu ve imkân dahilinde bulunduğu anlayışını yaratır.

IV. Kapitalizme karşı savaş taktiği

Sınıf bilinci ve devrimcilik

Yuvarlak masa toplantısında, işçi sınıfının, genellikle emekçilerin sosyal ve politik bilinçliliğine, devrimcilik koşullarına, son zamanlarda emekçilerin bilinçlerini etkileyen ekonomik, politik, sosyal ve diğer değişimlere büyük bir yer ayrıldı.

G. Dilingenskiy bu konuda şunları söyledi: «Objektif nitelikteki sosyal çelişmeler, emekçi yığınlarının toplumsal ve siyasal tutumları üzerine belirli bir etki yapmaya başladığı zaman, sınıf mücadelesinin itici gücü halini alırlar. Burjuvazi, on yıldan beri, işçi yığınlarını ideolojik ve psikolojik bakımdan etkilemek için görülmemiş derecede büyük bir çaba harcamaktadır. Bunun yanı sıra, burjuvazi, emekçilerin kazanımı olan tüketim artışı hacminin belirli ölçüde genişlemesinden kendi amaçları için yararlanmaya çalışmaktadır. Çağdaş yığınsal haberleşme araçları reklâm yoluyla tüketim kavramı aşırı derecede şişirilmiştir. Çağdaş uygarlık «nimetleri»ne sahip olmanın veya bunları kazanmak için çaba sarfetmenin, emekçilerin büyük kısmını burjuva toplumuyla uyuşmaya sevkedeceği, sosyalizme ve politik sorunlara karşı ilgisini ikinci plana iteceği sanılmaktadır.

Proletaryanın eski devrimciliğini kaybettiğini iddia edenler, her şeyden önce, işçilerin yaşama düzeyinde ve yaşama tarzında meydana gelen iyileşmeyi buna delil olarak gösteriyorlar. Onların mantığına göre, çağdaş işçi, artık rahat yaşanacak bir eve, otomobile, televizyon sahiptir, ücretli izin hakkından yararlanmaktadır. Demek ki, bu işçi, «prangalarından başka kaybedecek bir şeyi olmayan» bir insan durumundan kurtulmuştur ve mevcut toplumsal koşulların ortadan kaldırılması meselesi artık onu ilgilendirmemektedir. Fakat, işçi hareketinin hem tarihsel, hem de çağdaş tecrübesi, yığınların maddi yaşayış düzeyiyle devrimciliği arasındaki sıkı bağlar konusunda ileri sürülen bu ilkel tasavvuru yeteri derecede bir açıklıkla yalanlamaktadır.

Refah durumunda ve hayat düzeyinde meydana gelen değişimler, işçilerin bilinçleri ve tutumu üzerinde çeşitli etkiler yapabilir. Bu değişiklikler, bilince tek başlarına değil, diğer birçok faktörlerle karşılıklı sıkı bağlantılar içinde etkiye bulunurlar. Değişim tempoları, yeni ihtiyaçları idrak etme ve değişen koşullara psikolojik bakımdan uyma derecesi, işçilerin edindikleri tecrübeler, entelektüel gelişme düzeyleri ve nihayet, yaşayış düzeyinin değişimine yol açan sebepleri anlama dereceleri bu faktörler arasında yer almaktadır. Bir kaç yıl öncesine kadar bir gecekonduda oturan ve tıka basa dolu fabrika otobüsü ile işe gidip gelen bir işçi, şimdi bir eve ve otomobile sahip olmuştur. O, bu nimetleri, böyle şeylere çoktan alışmış olan diğer bir işçiden daha başka bir gözle görür. Kendi hayat düzeylerinin yükselmesini firmaların «gelişmesi»ne bağlayan emekçilerle, bunu,

sınıf mücadelesinin bir sonucu olarak gören emekçiler arasında daha derin bir psikolojik fark vardır.

Başka bir deyişle, yaşayış düzeyindeki değişmelerin psikolojik sonuçlarını bütün hallerde ideolojik savaş belirlemektedir. Bu ideolojik savaşta, örgütlü sosyal-politik güçlerin faaliyetleri, çağdaş işçi sınıfının çeşitli gruplarında kök salmış prensipler, gelenekler ve düşünceler çözümleyici rol oynamaktadır. Reklâm ve sözümona yığınsal kültür tarafından geniş ölçüde propogandası yapılan ve standart «refah»ın sembolü olan «yeni eşya» tuzağı, bu savaşta burjuva ideolojisinin elinde bir kozdon başka bir şey değildir. Proletaryanın sınıf bilinci için esas tehlike, yaşayış düzeyinin yükselmesi değil, «tüketici»liğin kendisine hayat ideali olarak aşılmasıdır. «Tüketici» olma ideali, işçinin görüş açısını dar maddi tüketim çerçevesi içinde sınırlandırıyor ve böylece, onun dikkatini, kendi sınıfının durumu ve toplumsal politik düzenle ilgili temel sorunlardan başka tarafa yönlendiriyor.»

M. Daramvançik, burjuvazinin «tüketimcilik»le işçilerin bilincini uyuşturmaya çalıştığı tezini destekledi ve şunları söyledi: «Çağdaş teknolojik sürecin kolaylaştırdığı bol kârlar sayesinde, bazı emekçi tabakalarının, burjuva yaşama ve düşünce tarzına esir edilmesi için maddi bir temel ve ideolojik bir atmosfer yaratılıyor. Lenin 1918 yılında şöyle demişti: «Daha yüksek bir kültürel düşünüm, devrimci proletaryanın karşısında cephe almıştır, işçi sınıfı, kültür esareti altında bulunmaktadır.» Onun bu görüşü, zamanımızda daha geniş bir anlam kazanmıştır. Çünkü, «eşyaların egemenliği» yolu ile insanı manen köleleştirme biçimleri çoğalmış ve bunlar daha da aktifleşmişlerdir. Bundan başka, ekonomik, kültürel ve ideolojik etkiler alabildiğine yoğunlaşmıştır.

hayatında egemen sınıfın politikası ve devlet, eskisinden çok daha belirleyici bir rol oynamaktadır.

G. Dilingenskiy şunları söyledi: «İşçilerin yaşayış koşullarında bugünkü dönüşümün iç diyaletliğini de iyi anlamak gerekir. Bu gelişimin yalnız «tüketim» psikolojisinin kökleşmesine yardım ettiğini sanmak, büyük bir hatadır. Bu dönüşüm, proletaryanın sınıf bilincinin yeni ve daha yüksek bir aşamaya erişmesi için koşullar yaratıyor. Dönüşümün en karakteristik sonuçlarından biri de, işçi sınıfının sosyal durumundaki değişimin derinleşmesidir. Bir taraftan, işçi hareketinin ve bilimsel-teknolojik devrimin kazanımlarının etkisi altında, beden emeği işçileri, geleneksel sosyal ve kültürel tecritten yavaş yavaş sıyrılıyorlar. Yeni tüketim, işçilerin eğitim düzeyinin yükselmesi ve diğer sosyal tabakalarla günlük temaslarının yoğunlaşması bu kurtuluşun ifadeleridir.

Fakat, diğer yandan, ne işçi sınıfının eski sosyal ve kültürel tecritten sıyrılması ve ne de maddi ihtiyaçlar içinde kıvranmaktan kurtulması, onun sosyal durumunun temel özelliği değiştirmiyor. O, sosyal zulümden ve bağımlılıktan en çok ıstırap çeken, sömürülen bir sınıf olarak kalmakta

devam ediyor. Birçok işçinin dış görünüşte «gelişme» izlenimi yaratan çağdaş yaşayış tarzı ve kültürel düzeyi, onların üretim ve toplumdaki gerçek durumuyla şiddetle çelişmektedir. İşçilerin en ağır maddi ihtiyaçlardan kurtuluşu, öğretim ve kültür düzeylerinin yükselişi, kendilerini, emek faaliyetlerinin zorlayıcı ve köleleştirici niteliğini, üretim amaçlarının yabancılığını, sermaye egemenliğine boyun eğme sisteminin insanı aşağılayıcı karakterini daha derinden anlayıp duymaya sevk ediyor.

İşçilerin bütün bu istek ve ihtiyaçları, hayatın manevi muhtevasını zenginleştirmek, kişiliği daha geniş bir özgürlük ve bağımsızlığa kavuşturmak, sosyal eşitsizliğe karşı daha fazla uzlaşmazlık göstermek gibi ortak bir sosyal-psikolojik temele dayanmaktadır. Fakat bu istekler, emekçilerin, ideolojik ve entelektüel gelişmelerinin ve yığınsal işçi hareketi ideolojisinin bulunduğu düzeye uygun olarak değişik şekilde ifade edilmektedir.

P. Aversperg (Çekoslovakya) aynı sorunlara değinerek şöyle dedi: «Emekçilerin maddi durumlarının tüm olarak iyileşmesi, asla psikolojilerini değiştirmemiş, sınıf bilinçlerini uyuşturmamıştır. İşçilerin savaşı, bilimsel-teknolojik devrimin ve tekeller devlet kapitalizminin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni isteklere dayanarak devam etmektedir. İşçi sınıfının ileri sürdüğü isteklerin niteliği şunu açıkça ortaya koymuştur: Onların mücadelesi, kapitalist toplumun temellerini gittikçe daha fazla sarsmaktadır ve isteklerinden çoğunun yerine getirilmesi özel mülkiyet hakkının sınırlandırılması sonucunu vermektedir.»

İşçi sınıfının hayat koşullarında meydana gelmekte olan değişimin diyaliktiği hakkında M. Hirşıl (Çekoslovakya) da konuştu. Sorunun ekonomik yönüne değinerek şöyle dedi: «İşçi hareketi, yeni koşulları kavramaya muvaffak olur, işçi sınıfının esas kısmının özlemlerine uygun yeni istekler ortaya koyabilirse ve ihtiyaçları arttığı halde emekçilerin milli gelirden aldıkları pay değişmezse, o zaman sınıfsal çelişmeler öncekinden daha şiddetli bir hale gelir, işçi sınıfının büyük bir kısmının yarı aç yarı tok durumu devam eder, yahutta tamamiyle açlığa mahkûm olur.»

V. Vesolovskiy konuşmasında, işçi sınıfının ilgi çevresinin gittikçe genişlemesi sürecini ele alarak şöyle dedi: «Bu, proleterlerin gittikçe artan çoğunluğunun başlıca özelliğidir. Onların derin muhakemeye dayanarak kanaatlerini belirtmedikleri hiçbir sorun yoktur. Bence, böyle bir olay ancak, genel öğrenim düzeyinin yükselmesi ve örgütlü işçi hareketinin insanların bilincine yaptığı etkinin artmasıyla izah edilebilir. İşçi ve memurların ilgi çevresinin genişlemesi, bir yandan da, işçi sınıfı örgütleri tarafından öne konan isteklerin çoğalmasına ve muhtevalarının derinleşmesine yol açmaktadır.»

V. Vesolovskiy, bu konuyla ilgili olarak şunları belirtti: «Sıradan işçinin çeşitli sosyal, ekonomik, politik sorunlara karşı ilgisinin kuvvetlenmesi, bilgisinin artması ve düşünme düzeyinin yükselmesi, ya tamamiyle sınıf bilincine ulaşmasına, yahutta tamamiyle treydyonist bilincin uçurumuna

yuvarlanmasına yol açıyor. Çeşitli sorunlar karşısında konke proleterler çeşitli bilinç düzeyinde bulunabilirler.»

F. Fişe, fabrikalarda işçilerin bilinçlenmesi sorunlarına değinerek şunları söyledi: «Bilimsel-teknolojik devrim sonucunda, üretim iklimi diye adlandırılan durumda da köklü değışiklik oluyor. Meselâ, meslekle ilgili istekler çoğalıyor, yarın korkusu artıyor, işçi işini kaybetme korkusu içinde yaşıyor, iş sürecindeki gerginlik artıyor, iş temposu hızlanıyor. Bütün bunlar, tüm işçi tabakaları ve vasıflı işçiler arasında hoşnutsuzluğu şiddetlen- diriyor, onların «teknolojik üretim dünyası»na karşı nefretini artırıyor ve her şeyden önce insanca davranış ve demokrasi özlemini âzami dereceye yükseltiyor. Fabrika yönetimi, kendi sınıfının geleneklerine dayanarak, çağ- da işçiler arasında aldatıcı toplumsal bilinci yayamak suretiyle bu hoşnut- suzluğu boğmaya çalışıyor. İşletmelerdeki teknolojik ilerleme (İnsanın makineyle, beden işçisinin beyaz yakalı işçi ile değıştirilmesi v.s.) de bu sahte toplumsal bilinç için koşullar yaratıyor. Bir de, kamu oyunu kan- dırma tekniğı ve fabrikada iç disiplini korumak için başlıbaşına bir sis- tem yardır.»

Tartışmalara katılanlar, çağdaş koşullarda işçi sınıfı bilincinin gelişme özellikleri üzerinde durdular. Bu sorunda çeşitli görüş farkları ortaya çıktı. Bazılarının kanısınca, gerçek proleter sınıf bilinci, sadece geleneksel tip işçilerde vardır. Diğer konuşmacılar, tam tersine, yeni işçi sınıfı diye adlan- dırılan mühendis, teknisyen, yüksek vasıflı işçi ve müstahdemlerin «çağdaş» sınıf bilincinin taşıyıcısı olduğunu ileri sürdüler. Her iki görüşü savunanlar da, aslında, proletaryanın «eski» ve «yeni» tabakalarının bilincinin mutlak şekilde birbirine karşıt olduğu kanaatine dayanıyorlardı. Bununla beraber, konuşmacılar, gruplardan her birinin, çağdaş işçi sınıfı bilincinin geliş- mesine katkıda bulunabileceğini belirttiler. Örneğin, F. Fişe, Federal Al- manya'da beden emeğıyle uğraşmayan işçilerin belirli bir değışme oldu- ğunu söyledi. Bu memlekette, memur ve müstahdemlerin, sınıf mücadelesi fikirlerini bir dereceye kadar kabul ettikleri, politik ve sosyal istekler alanında, demokrasinin savunulması ve genişletilmesinde ve hatta yeni toplum kurulması uğrunda işçilerle birlikte savaş yürütölmesi zorunluğu gibi bir gerçeğin idrak edilmesi sürecinin görölldüğü söylenebilir.

Ülkesinin tecrübesine değinen G. Asplund (Finlanda), işçi sınıfının yeni bölümünde, yani müstahdem, memur ve teknisyen aydınların meydana getirdiğı ve sayısı hızla artan tabakalarda (bu kategoriler işçi sınıfına mensup oldukları nispette) sola kayma görölldüğünü belirtti ve şöyle dedi: «bu belirti, bir yandan “yeni işçi sınıfı” birliklerinin savaş eylemlerinde, diğer yandan da, büyük ölçüde bu tabakalara dayanan Sosyal Demokrat Partinin gittikçe sola kaymasında kendini göstermiştir.»

Tartışmalara katılan diğer delegeler de benzeri fikirler ileri sürdüler. Örneğin, A. Galkin şunları söyledi: «Konformizm, emekçi aydınlardan, özel- likle yaratıcı aydınlardan ziyade (bu aydınlara tabakasının çoğu zaman

mukayese edildiği ya da karıştırıldığı) şehir küçük burjuvazisine özgü bir niteliklidir. Emekçi aydınlar tabakasının, bilhassa yaratıcı aydınların kapitalist toplumla ilişkileri çok zayıftır. Bu durum, aydınlar emeğinin özelliği ile izah edilebilir. Zira, fikir işçilerinden çoğu, özel tekelin ve devlet tekelinin çeşitli şekilleriyle daimi olarak çatışmaktadır. Çünkü bu tekel, onların faaliyetini köstekleyip değersizlendirmektedir.»

P. Aversperg de konuşmasında şöyle dedi: «İşçinin emeği ile akıl emeğinin birleşmesi eğilimi, işçi, mühendis, bilim adamı vasıflarını birleştiren yeni tip bir maddi değerler üreticisinin ortaya çıkmasına yol açıyor. Böyle bir işçi sadece üretime büyük ölçüde katkıda bulunmakla yetinmiyor, aynı zamanda sosyalist, devrimci fikirleri kabul etmek, ilerici sosyal mücadeleye daha aktif olarak katılmak için en iyi vasıflara sahip oluyor.»

I. Nörlund (Danimarka) şu soruyu ileri sürdü: «İşçi sınıfında devrimci tutum ve davranışları yaratan sebepler nelerdir, bu nedenler nasıl ve niçin değişirler?»

Nörlund devamla dedi ki: «Komünistler, yığınların yoksullaşmasının devrimcilik için yegâne ya da en önemli teşvik edici bir sebep olduğunu ileri süren görüşün asılsız olduğunu çoktan anlamışlardır. Pek tabii ki, yığınların yoksullaşması da belirli bir rol oynayabilir. Ama işin doğrusu şu olabilir: Devrimciliği, yığınların da gördüğü gibi, en geniş ihtiyaçları karşılama olanakları ile bu ihtiyaçların karşılanmaması arasındaki çelişkilerin şiddetlenmesi belirlemektedir.

Bilindiği gibi, Marks, iş gücü değerinin tarihsel uğrağı (momenti) de kapsadığını belirtiyordu. Bu gerçek, eskiden bilinmeyen ihtiyaçların giderilmesi için gerekli olanakların açıkça ortaya çıktığı bilimsel-teknolojik devrim döneminde olağanüstü bir önem kazanıyor. Bu potansiyel olanaklarla bunların tamamen gerçekleştirilmesi arasındaki çelişkiler büyük ölçüde artabilir, hatta bu arada bir çok yeni mallardan ve hizmetlerden yığınsal olarak yararlanılsa bile. İşte bu suretle emekçilerin durumunun ağırlaşması yeni şekiller almaktadır. Denilebilir ki, yığınların yoksullaşması, aslında, ihtiyaçlarla bunların pratik bakımdan giderilmesi ya da giderilmesi arasındaki çelişkinin şiddetlenmesidir. Ne var ki, böyle bir gelişme, karışıklığa zemin hazırlamakta ve yön bulmayı güçleştirmektedir.

Yeni yığınsal tüketim biçimleri, mevcut toplumsal sisteme ya da yönetici sınıfa karşı belirli bir minnettarlık duygusu yaratabilir ve reformcu bir görüşle toplum sistemine boyun eğme eğilimi doğurabilir.

Diğer yandan, yeni olanakların kavranması, hiç de gerçekçi olmayan fikirlere zemin hazırlayabilir ve aşırı devrimci patlamalara sebep olabilir. Böyle uğrakların (momentlerin) genç kuşak arasında çok büyük bir rol oynamakta olmasına hayret etmemeliyiz. Gençlerin isteklerini bugünkü durum gerektirmektedir. Gençlik, geçmişe ait kişisel tecrübesi olmadan bu istekleri ileri sürmektedir.

Olaylar, özellikle 1968 yılı olayları, bir yandan, gelişmiş kapitalist ülkelerde devrimci potansiyelin, birçoklarının tahmininden çok daha büyük olduğunu, diğer yandan da, sübjektif devrimci akımların, yanlış, çürük veya zararlı raylara oturma tehlikesinin mevcut bulunduğunu göstermiştir.

Bütün bunlar, işçi sınıfının ve komünist partilerinin örgütlenme alanındaki rollerini kuvvetlendirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bazı strateji meseleleri

Bazı konuşmalarda şu husus belirtildi: Bir düzen olarak kapitalizme karşı yürütülen savaş, çağdaş sınıf çatışmalarına doğrudan doğruya bağlıdır, çünkü, sınıfsal çatışmalardan doğar; fakat aynı zamanda bunlardan çok daha büyüktür. Bu yüzden iyice düşünülmüş, esaslandırılmış bir stratejiyi gerektirir.

V. Veso/ovskiy konuşmasında, sınıf mücadelesinin bazı genel kanunları üzerinde durarak şöyle dedi: «Bu savaşın hedefleri ve stratejisi ile ilgili olarak, hâlen, komünist partilerince gittikçe daha noksansız bir şekilde hazırlanmakta olan program, ortak demokratik ve sosyalist ödevleri bir bütün halinde birleştirmektedir. Bu strateji, proletaryanın sınıf mücadelesinde çözmekle görevli bulunduğu iki çeşit ödev ve demokratik devrimin sosyalist devrime çevrilmesi kanunu hakkında Lenin tarafındaki hazırlanan klâsik tezlere dayanıyor. Emekçilerin sömürülmesinin sınırlandırılması, tekellerin (hâlâ kapitalist olan) devlet üzerindeki etkisinin azaltılması, emekçilerin toplumsal işleri yöneten çeşitli kuruluşların yönetimine (örneğin, bölge ya da fabrika-üzün yönetimine) katılmalarının genişletilmesi uğrunda savaş, genel demokratik savaştır ki, henüz sosyalist bir nitelik taşımayan ödevleri kapsamına almaktadır. Bunlar, üretim araçlarının topluma mal edilmesi ve sömürücüler sınıfının ortadan kaldırılması amacını gütmedikleri içindir ki, genel demokratik nitelikte ödevlerdir. Harbe karşı, sömürge esaretinden kurtulmuş ülkelerin sömürülmesine karşı yürütülen savaşın ödevleri de aynı niteliktedir.

Demokratik ödevleri gerçekleştirme savaşı, sosyalizm uğrunda savaş için koşullar yaratır ve sosyalizm savaşına da dönüşebilir. Tekellerin etkisini sınırlandırmak için sürekli mücadele yürütülmesi bunların etkisini azaltabilir, daha sonra da millileştirilmesini sağlayabilir. Bu dönüşümlere giden yollar çeşitli olabilir; fakat bu yöndeki başarıyı, daima, emekçi yığınlarının aktifliği, parti ve işçi örgütlerinin girişim ve eylemlerinin etkinlik derecesi tayin eder.

Vese/ovskiy'e göre, demokratik ve sosyalist ödevlerin girişik olmaları, daha doğrusu, bu girişik durumda sosyalist olmayan ödevlerin henüz ön planda bulunması, toplumu sosyalist temeller üzerinde yeniden kurma perspektifinin kaybedilmesi için belirli imkânlar yarattıktan ve hatta bu

perspektifin kaybolması tehlikesini doğurduktan başka, pratikte reformist mevizlere geçilmesine de yol açabilir. G. Dilingenskiy'de işçi sınıfı savaşının ilk amaçlarıyla son hedefleri arasında geçmişte yaratılmış olan oranın değişmesi konusunu ele alarak şöyle dedi: «Yığinsal devrim ideallerinin açık ve konke olmadığı, yığınların yalnız mevcut düzene karşı beslediği kinin etkisiyle devrim mücadelesi yaptığı dönemde, konke nitelikte, olumlu devrimci dönüşümlerin devrimden sonra gerçekleşmesini beklemek tabii bir şeydi. Şimdi durum değişmiştir.

Yığınların kendi ihtiyaçlarını anlamları ve bunların köklü sosyal dönüşümler yoluyla gerçekleştirilmesi olanaklarını kavramaları, onların devrimci bilinlerinde zorunlu bir unsur haline gelmiştir. Fakat buna ancak, sürekli savaş yürütmekle ulaşılır. Yığınlar, bugünkü mücadelesinin yönlerinde ve işçi hareketinin kazanımlarında gelecekteki toplumu ne derecede açık seçik görebiliyorlarsa, devrim ideolojisi de yığınlarca o kadar daha iyi benimsenir. Bundan ötürü, işçi hareketi, ekonomik istekler çerçevesini aşan konke ve olumlu programlar için daha aktif şekilde savaş-tığı takdirde, bu programların gerçekleştirilmesi uğrındaki yığinsal savaş daha fazla genişler, yığınların devrimci olarak yetiştirme süreci hızlanır.

J. Fabır, Fransız Komünist Partisinin gerçek demokrasi uğrunda yürüttüğü savaş ve bu parti tarafından hazırlanmış bulunan program hakkında konuştu, halkın ezici çoğunluğunun desteği bu programın yenileştirme perspektifini açabileceğini belirterek şöyle dedi: «Parti tarafından sunulan politik, ekonomik dönüşüm ve sosyal demokrasi programının derin bir anti-tekelci özelliği vardır. Bu program, aynı zamanda, sosyal ve ekonomik ilerlemeyi sağlayabilecek, halkın istek ve ihtiyaçlarını, ülkede toplumsal gelişme için zorunlu olan ekonomik ilerlemenin itici gücü haline getirebilecek bir güctedir. Aynı program, ekonominin kilit dallarının millileştirilmesi sorununa merkezi yeri veren derin yapısal reformlar yapılmasını öngörmektedir.

Şimdiki aşamada savaşın ana hedefi, De Gol iktidarını, tekeller iktidarını gerçek demokrasi düzeniyle, yani, sosyalizm yolunu açan ilerici bir politik ve ekonomik demokrasiyle değiştirmektir.»

Sermayeye karşı savaşın stratejik sorunlarına değinen *M. Daramvançık* bu konuda şunları belirtti: «Çağımızda iktidarı ele geçirme işi, yalnız üst-yapının en önemli kesimini ortadan kaldırmaktan ibaret değildir. Bugün devlet, karmaşık, çok dallı bir teşkilât mekanizması ve ayarlama aracıdır. İktidarı ele geçirmek için sadece tekeli zirveyi ortadan kaldırmak ve baskı organlarını ezmek yeterli değildir. Aynı zamanda yeni iktidarın, toplumsal örgütün çalışmasını sağlayacak her şeyi elinde tutabilmesi gerektir. Bu da büyük ölçüde yeni iktidarın, ekonomi alanında ve devlet cihazında çalışan emekçi yığınlarını işçilerden yana çekmeyi başarma derecesiyle bağlıdır.»

M. Daramvançık gelişmiş kapitalist memleketlerde işçi sınıfının rolü sorunuyla ilgili olarak da şunları söyledi: «Şu gerçeğin önemini belirtmek

isterim: Bu sınıfa giren mühendis ve teknisyen personalin bir kısmını, üretimle ilgili işlerde çalışan müstahdemleri, hizmetler alanındaki işçileri kapsayan çok geniş bir kontenjanı, kapitalist ekonomisinin önemli dallarında, kilit noktalarında ve kısmen de yönetim cihazında çalışmaktadır. Bundan ötürü, çağdaş işçi sınıfı, geleceğin toplumunu, yalnız genel tarihsel plânda değil, aynı zamanda bundan önceki konkre plandakinden çok daha büyük ölçüde temsil etmektedir. Bu işçi sınıfı, gelecek toplumdaki üretici güçlerin her bakımından yetişmiş, hazırlıklı sahibidir.»

V. Kuliş (Sovyetler Birliği) işçi sınıfı tarafından yürütülen savaşın uluslararası koşullarına değinerek şunları belirtti: «Yeni bir faktörün, yani bilimsel-teknolojik devrimin askeri alandaki etkisinin, askeri-teknolojik devrim diye adlandırılan devrimin de hesaba katılması lâzımdır.» V. Kuliş, bununla ilgili olarak uluslararası ilişkilerde, dünya sınıf mücadelesi alanında başgösteren prensip bakımından yeni bazı olgular üzerinde durdu. Emperyalist ülkeler yönetici çevrelerince izlenen politikadaki çeşitli eğilimleri ve bu eğilimlerin askeri-teknolojik devrimin şimdiki aşamasına ve harp-sanayii kompleksinin (yeni, çağdaş anlamda) ortaya çıkmasına sınıksı bağlı olduğuna işaret etti.

V. Kuliş, devamla şöyle dedi: «Bu saldırgan eğilim, her şeyden önce, ülkenin politik ve ekonomik hayatına muazzam ölçüde etki yapma olanaklarına sahip olan askeri-sınai komplekse dayanmaktadır. Örneğin, Birleşik Amerika'da 5.300 şehrin ekonomik hayatı, şu veya bu yoldan, askeri işletmelerin program ve projelerini gerçekleştirme işine sıkı sıkıya bağlıdır. Bazı eyaletlerde, askeri siparişleri yerine getirme işleriyle uğraşanlar aktif nüfusun çoğunluğunu teşkil etmektedir. Meselâ bu oran Kaliforniya'da % 55, Vaşington eyaletinde % 42'dir. Gerçekte, çalışan her on Amerikalıdan biri, geçimini, doğrudan doğruya veya dolaylı bir şekilde Savunma Bakanlığından sağlamaktadır. Pentagonun muazzam ekonomik gücü, iç politik iktidarı görülmemiş derecede kendi elinde yoğunlaştırmasına yardım ediyor. Bu bakanlığın kararları, sadece bazı şehirlerin değil, aynı zamanda birçok geniş bölgenin ekonomik gelişimine veya yıkımına sebep olabilir. Bu hal, hem emekçilerin, hem de Kongre üyelerinin durumunu etkiliyor. Bunlar, askeri programlara, belli bir sınıra kadar sık sık karşı geliyorlar, fakat kendi eyaletlerinde harp sanayii üretiminin kısıtlanması söz konusu oldu mu, itirazlarını derhal geri alıyorlar. Saldırgan dış politika programı, orta tabakalar, küçük burjuvazi, aydınlar ve hatta, ne yazık ki, Birleşik Amerika işçi sınıfının askeri üretime bağlı ekonomik konjektür meyvelerinden yararlanan bir kısmı arasında geniş yankılar uyandırıyor.

Fakat, Birleşik Amerika dahil, gelişmiş kapitalist ülkelerin politik hayatında ılımlı eğilimler geniş çapta yayılıyor. Çünkü kapitalist toplumda bazı tabakalar, bir dünya termonükleer çatışmasının gizlediği muazzam tehlikeyi görmeye başlamıştır; bunlar, barış içinde yanyana yaşamının belirli biçimleri bulunmasını, sosyalist ülkelerle ticari, ekonomik ve kültürel işbirliğinin geliştirilmesini istemekte ve bu arada, kendi sosyal düzenlerinin yavaş

yavaş yıkıma gittiğini görmektedirler. İşte ılımlı eğilimleri güçlendiren de bu faktörlerdir. Birleşik Amerika'da olduğu gibi Batı Avrupa'da, Japonya'da, Kanada'da ılımlı akımın sosyal tabanı son derece değişik, çeşitli ve çeşimlidir. Çünkü emekçiler, küçük ve orta burjuvazinin önemli bir kısmı ve hatta tekeli burjuvazinin bir bölümü bu ılımlı eğilimin kapsamı içindedir. Dış politikadaki ılımlı eğilim, her şeyden önce, yığınların satın alma gücüne uygun üretim yapan ekonomi dallarının menfaatlerine elverişlidir ve bundan ötürü, ılımlı dış politika yürütülmesini isteyen tabakalar, halk yığınları, silâhlanma yarışına ve bundan doğan vergi yükünün artmasına karşıdır. Bu eğilim, yalnız harp felâketlerinden değil, aynı zamanda uluslararası arenadaki saldırgan hareketlerin ülke içinde yaratacağı sonuçlardan korkan burjuva çevrelerce de politik ve ideolojik açıdan desteklenmektedir.

Üçüncü eğilimin, yani liberal-demokratik eğilimin başlıbaşına olarak büyük bir önemi yoktur. Onun sosyal tabanını, işçi sınıfının reformist tabakalarının, küçük burjuvazinin ve aydınların teşkil ettiği pasifist tabakalar meydana getirmektedir. Liberal-demokratik program, barış ideallerine içten bağlı olmakla beraber, kendisine, harp tehlikesine karşı savaşında kapitalist ülkelerdeki halk yığınlarının sempati ve desteğini sağlayabilecek yeterlikte açık ve direnişli şarlar ve etkili mücadele metodları bulabilecek yeteneklere sahip değildir.»

V. Kuliş konuşmasını şöyle tamamladı: «Askeri-teknolojik devrimin yarattığı etkinin ve çağdaş militarizmin gelişme yolunun çeşitli yönlerini incelemeliyiz, uluslararası devrim hareketinin taktik ve stratejisini hazırlarken bunları ayrıntılı şekilde dikkate almalıyız.»

F. Anton şöyle dedi: «Gerçekten savaşkan ve devrimci nitelikte olması gereken işçi sınıfının stratejisi incelenirken şu sorular karşımıza çıkıyor: Hangi güçlere dayanmalı? Hangi güçler mücadeleyi yürütmeli ve zaferle ulaştırmalı? Başka bir deyişle, devrimin itici gücü kimler olacaktır? Bu yönde, aranması ve belirlenmesi gereken bazı koşullar, bazı yeni unsurlar vardır. Tekelci-devlet kapitalizminin gelişmesi ve bilimsel-teknolojik devrimin başdöndürücü başarıları, toplumun sosyal yapısını ve çeşitli tabakaların durumunu durmaksızın değiştirmektedir. Yukarıda söz konusu ettiğimiz koşul ve unsurlar da işte bu değişimler sırasında ortaya çıkmaktadır.

Pek tabii, bu koşullarda, işçi sınıfı ile köylüler arasındaki ittifakla ilgili Leninist görüş, doğru bir anlayış olarak kalmakta devam ediyor. Bu görüş, şimdiki zaferle sonuçlanmış bütün devrimlere temel olmuştur. Fakat, özellikle gelişmiş ülkelerde sosyal güçlerdeki değişimler, bizce, işçilerle köylüler arasındaki bu birliğin genişletilmesini, buna aydınlarla üniversite öğrencilerinin de katılmasını gerektiriyor. Çağdaş toplum yapısındaki değişimin sonucu olarak günümüzde aydınlarla üniversite öğrencileri, objektif olarak, devrimin itici güçleri halini alıyorlar. Biz de buna dayanarak, devrimin zaferi için emek ve kültür güçleri arasında ittifak kurulması görü-

şünü savunuyoruz, bizce bu ittifak, bugün, Leninizm ruhuna uygun bir birliktir. Şüphe yok ki, bu birlik, işçi sınıfının yönetimi altında bulunmalıdır. İspanya'da işçi sınıfının yönetici rolünü, onunla birlikte Franko diktatörlüğüne karşı savaştan diğer güçler arasında kabul edenlerinin sayısı gitkikçe artıyor.

P. Aversperg de devrim savaşında aydınların rolüne değinerek şöyle dedi: «Orta tabakaların sayısı ve payında görülen belirli artış, burjuva ve reformist teorisyenlerin iddia ettikleri gibi, bunların kapitalist toplumda sonuç belirleyici bir güç olmalarını sağlamadı. Müstahdemler, teknisyen uzmanlar ve diğer aydın tabakaları, toplumsal gelişmede, başlıbaşına, hele yönetici bir rol oynayamazlar. Bu bakımdan Lenin'in şu sözleri önemini korumaktadır: «Aydınlar, diğer sınıflar arasında özel bir yer alırlar. Bağlantıları, görüşleri v.s. leri bakımından kısmen burjuvaziye yaklaşırlar. Fakat, kapitalizm, onları, başlıbaşına olma durumundan yoksun ederek bağımlı ücretli işçi haline getirdiği ve yaşayış düzeylerini alçaltma tehlikesiyle karşı karşıya bıraktığı oranda, aydınlar, ücretli işçilere yaklaşırlar.»

Aydınlar, şu veya bu sınıfın müttefiki ya da yardımcısı sıfatıyla eyleme geçerek, önemli ideolojik, örgütleyici ve yönetici ödevleri yerine getirerek, kapitalist toplumda temel sınıflar arasındaki mücadelede aktif bir rol oynayabilirler. Fakat onlar; böyle bir rolü ancak temel sınıfsal güçlerarası mücadele sayesinde oynamak imkânına sahip olabilirler. Böyle bir mücadele olmadan, mevcut reel durum, insan emeğinin gerçek ve sürekli kuruluşu yönünde değişemez.

Batı Avrupa ülkelerinde yer alan son yığınsal olaylarda görüldüğü gibi, aydınlar, işçi sınıfına, onun politik hareketine giden yolu aramaktadırlar. Yani karşılıklı anlaşma sorunu, ertelenmesi mümkün olmayan en önemli ödevlerden biri halini almaktadır. Orta tabakalardan bir kısmının işçi sınıfı ile işbirliğine girişme çabası, burjuvazinin bunları birbirine düşürme çabalarından daha kuvvetli olduğunu ortaya koymuştur.

F. Anton şunları belirtti: «Dünya olayları gösteriyor ki, gençliğin oynamakta olduğu muazzam rol çağımızın büyük olgularından biridir. Birçok ülkelerdeki hareketlere onun katılma oranı genişlemiş ve genel bir hal almıştır. Bu mücadelede gençliğin kendine özgü savaşkanlığıyla çoğu zaman goşist mevzilerden çıkışlar yaptığı ve her türlü kısıktıcı unsurların bunlardan yararlanmaya çalıştığı da bir gerçektir.

İşçi sınıfı partisinin, kısıktıcı goşist unsurlarla namuslu solcular arasındaki farkı görebilmesi, bunlardaki savaşkan ve gerçekten olumlu yönlerin hepsini, ortak savaş menfaatleri lehine kullanmayı becererek yönetim gücünü ispatlaması gerektiği de doğrudur. Santiago Karilö yoldaş, «Bugünkü şartlarda sosyalizm mücadelesi» adlı kitabında «Bütün hallerde komünistler, hakiki düşmanın sağda olduğunu hiçbir zaman unutmamalıdır...» diyor.

İspanya'da son yılların tecrübesi göstermiştir ki, goşistlerle yakınlaşmak

için yapılan sabırlı ve sürekli çalışma ve tartışmalar, bunların aktif demok-rasi savaşçıları, en ilerici olanlarının da sosyalizm savaşçıları olmasına yol açmıştır.

Özellikle üniversite öğrencileri hareketi bunun iyi bir örneğidir. Dikta-törlüğe karşı ve sosyalizm için öğrenci hareketi tarafından yürütülen savaş, gerçekten övülmeye değer bir niteliktedir ve İspanya Komünist Partisi bu hareket üzerinde sonuç belirleyici etkilerde bulunmaktadır.

Bugün esas yığıniyle gençlik, objektif olarak, önemli bir devrimci güc olmaya çalışıyor. Ve biz, onu kendi cephemize kazanamaz ve bizimle birlik-te savaşa yöneltemezsek, karşılaştığımız güçlükler daha büyük olacaktır. Yığınların hareketini ve partiyi pekiştirme ve güçlendirme şartlarından biri de, gençliği kendi tarafımıza kazanabilmemizdir.»

J. Fabir, konuşmasında, Fransa'da goşist unsurların demaske edilmesi, Mayıs olaylarındaki rolleri, şiar ve metotlarının içyüzünün açıklanması sorununa önemli yer ayırdı, şöyle dedi» Gelişmiş kapitalist ülkelerde goşist unsurların faaliyetinin artması şu gerçeği açıklıyor: Manevra olanakları azalan büyük tekeli burjuvazi, genelensel anti-komünizm şekilleriyle birlik-te yeni gelişen diğer anti-komünizm metodlarını geliştirmek, yegâne uzlaşmaz düşmanı olan işçi sınıfını ve onun solcu partisini geride bırakma çabalarına başvurmak zorunda kalmıştır. Böylece, burjuvazi, işçi sınıfını, halkın öteki kısmından koparmaya ve onu kanlı bir sergüzeşte atmaya çalışıyor. Goşist güçlerin, hükümete yapmış oldukları hizmet o kadar büyük ki, hükümetin bu işte parmağı olmadığını akıldan geçirmek bile imkân-sızdır.»

A. Avanesyan (İran), şunları belirtti: «Kapitalist ülkelerde son yıllarda yeni öğrenci, gençlik hareketleri ortaya çıktı. Bazan bu hareketler, barikat savaşlarına varacak kadar sertleşti. Genellikle bu hareketler, emperyalizm ve kapitalizme karşı, harbe karşı yönelmiştir. Bu grupların kendilerini solcu ilân etmeleri de karakteristik özelliklerindendir. Bunlar, tek cins değildir, içlerinde gayet çeşitli fikirleri, ilerici ve sergüzeştçi teorileri olanlar vardır. Bence, bunun için bu hareketi konkre anlayışla, gerçekçi bir gözle değerlendirmek lâzımdır. Bu solcu öğrenci ve gençlik gruplarının tümüne karşı olumsuz bir tutum takınmamalıyız. Aralarında bir çok gruplar devrimcidir, ilericidir. Tekellere ve emperyalizme karşı mücadelemizde bunlar bizim müttefiklerimiz olabilirler. Gençlik ateşlidir, bundan ötürü, toplumsal hayatta aktif olmak istemektedir. Gençlik temsilcileri: «Biz, olgun insanlarız ve bütün sorunlar üzerinde fikrimizi söyleme hakkına sahibiz» diyorlar. Bunu hesaba katmalıyız. Her halde, gençliğin ihtiyaç ve özlemlerini her zaman dikkate almıyor, onlara dogmatik davranıyor ve gençlerden bizi sadece dinlemelerini istiyoruz. Bu, yanlış ve zararlı bir tutumdur. Biz, gençliğin ilgi ve özlemlerini dikkate alır, onlarla görüşür, kendilerine saygılı davranır ve müttefikimiz sayarsak, iyi sonuçlar elde edebiliriz. Böylece karşılıklı anlaşma havası yaratırız.»

Komünist partilerinin rolü

Tartışmalara katılanlar, işçi sınıfının, sosyal ilerleme savaşındaki öncü rolü üzerinde konuşurlarken, bu rolü gerçekleştirmenin, büyük ölçüde komünist partileri tarafından gerek teoritik ve ideolojik, gerekse pratik ve politik alanda yürütülen faaliyete bağlı olduğunu belirttiler.

V. Vesolovskiy, anti-komünizm merkezleri tarafından yayılan ve komünist hareketin sadece tenkit edici, yıkıcı bir güc rolünü oynadığı, örgütçü bir güc olarak olumlu bir rol oynayacak durumda bulunmadığı şeklinde tekrarlarana tekrarlarana aşınmış iddialara karşıkonusulması zorunluğunu belirtti ve şöyle dedi: «Bu, sağcılardan gelen bir iddiadır. Bugün, bundan başka, goşist güçler de, «komünistler, sosyalist devrime ve genellikle sosyalizme ihanet ediyorlar» şeklinde bir iftira savurmaktadırlar. Sosyalist toplumun konkre tablosunu göstermek suretiyle bu goşist fikirlerin hayalci ve sergüzeştçi niteliğini açığa vurmak lâzımdır. Sosyalist ülkelerin olumlu tecrübesini gözönünde tutmak gerekir.»

I. Nörlund, yığınsal hareketin örgütlenmesi sorunu üzerinde durarak şöyle dedi: «Bu işte işçi sınıfı, işçi hareketi en önemli bir etkindir, bunlar, goşist güçlerin anarşiye ve bölücülüğe yol açan eğilimlerinin önlenmesine yardım edebilirler. İşçi sınıfının yaşayışı onu, örgütlü olmanın önem ve zorunluğunu anlamaya zorluyor. Bu, eski kapitalizm koşullarındaki işletmelerde olduğu gibi çağdaş işletmelerde de yürürlükte bulunan doğru bir kuraldır. İşletmenin her günlük tecrübesi, örgütün gittikçe artan rolünü açıkça gösteriyor. Bundan ötürü, örgütlü hareketlere girişme zorunluğunun anlaşılmasına zemin hazırlayan zaman geliyor. Bu da, yığınsal hareketleri daha büyük ölçüde örgütlemek için faaliyet yürüten komünist partilerinin oynadığı rolün artmasına yol açıyor.

Girdiğimiz yeni dönem, bir sıra yeni istekler ortaya koyuyor. Biz, büyük imkânlar gibi, büyük tehlikelerin de mevcut olduğunu aklımızdan çıkarmıyarak politikamızı hazırlamalıyız. Bunu unutmamalıyız. Goşist güçlerin ve goşist hareketin bölücü eğilimlerini önleyebilmemiz için tüm politik görüş sistemimizin devrimci rolünü daha açık ve daha çok inandırıcı bir şekilde ortaya koymalıyız.

Pek tabii ki, bu, komünist partilerine düşen bir ödevdir, fakat yalnız onların değil. Dünya komünist hareketinin rolüne, Marksist-Leninist fikirlerle ve komünist politikasına özleriyle bağlı sorunlar ortaya çıkıyor. Bu nedenle, komünist hareketinin birliği günümüzde pek büyük önem taşıyor. Komünist partilerinin eylem birliği, emperyalizme karşı savaşta zorunlu bir şarttır, bu, saldırganlığı şiddetlenmekte olan emperyalizme karşı savaşın yeni aşama olanaklarından yararlanmak için de aynı şekilde zorunlu bir şarttır. Fakat, dünya komünist hareketinin ödevleri bununla bitmiyor. Eylem birliği zorunludur, iyi ama yalnız bu da yeterli değildir. Biz, ideolojik birliğimizi güçlendirme yolunda çaba harcamaya devam etmeliyiz.»

*F. Fiş'e*ye göre, ekonomik çelişmelerin derinleştiği ve sosyal savaşların gitgide daha sert bir politik özellik kazandığı çağımızda işçi sınıfı partisinin en önemli ödevlerinden biri, proletaryanın bilincini pilitikleştirmektir.

Onunla hemfikir olduğunu belirten *P. Aversperg* şöyle dedi: «gelişmiş kapitalist memleketlerde sınıf mücadelesinin objektif olarak artan şiddeti, sübjektif etkenin rolünü hiç de azaltmamaktadır. Şu Marksist yargı, şimdi de aynı güçle yürürlükte bulunmaktadır: İşçi sınıfı kendi kendine ancak traydünyonist bir bilinç hazırlıyabilir, komünistlerin ödevi, işçi sınıfına sosyalist bilinç aşılamaktır.»

E. Tsuker-Şiling (Avusturya), konuşmasında, komünist partilerinin yürütükleri ideolojik savaşın önemini belirterek şunları söyledi: «Marksist-Leninist öğretinin temelleri üzerinde ve onun gelişmesi için ideolojik tartışmalar yapılmalı, yabancı ideolojiye karşı çetin bir mücadele yürütülmelidir. Bilimsel-teknolojik devrim çağında, tekelci sermaye, yığınsal enformasyon araçlarına mutlak şekilde hâkim olarak, sınıf bilincinin gelişmesini kösteklediği ve burjuvazi, işçilere ve bütün emekçi sâflarına sahte bir bilinç aşılmaya devam ettiği için, bu savaşın önemi daha da artmaktadır. Şu görüş doğruluğunu korumaktadır: Komünist Partisi, diğer politik güçlerle, ortak ekonomik, politik ve ulusal çıkarların temeli üzerinde bir birlik kurmazsa, amaçlarına ulaşamaz ve yönetici rolünü oynayamaz. Fakat bu arada, toplumsal gelişmenin temel sorunlarına emekçilere, özellikle, komünist partisine ve onun fikirlerine boğlu olduklarını ve bunlara sempati beslediklerini aralıksız olarak söyleyenlere tekrar tekrar anlatılmalıdır. Sınıf ideolojisi, işçi sınıfında, özellikle onun yönetici partisinde ne kadar fazla güçlenirse, bu parti her günkü mücadeleyi o nispette daha iyi yönetmeyi becerir, sınıf düşmanının dayanağı da aynı oranda zayıflar.»

D. Santo, tekelci-devlet kapitalizminin, bilimsem-teknolojik devrimin, toplumsal yapıdaki değişimlerin ve bunlardan doğan sonuçların çok yönlü etkilerini incelemenin, Marksistler için en başta gelen ödevlerden biri olduğunu belirtti ve şöyle dedi: «Yığınlarla beraber olan ve onların gerek bilinçli, gerekse bilinçsiz mücadelelerine dayanan komünistler, çağdaş kapitalizmin karmaşık koşullarında en doğru mücadele yolunu göstermeyi başarıyorlar. Toplumsal yapı bu kadar büyük ölçüde değişmiş olmasına rağmen, devrimci savaşta işçi sınıfının ve komünist partisinin yönetici rolü hakkındaki Marksist-Leninist öğreti eskimemiştir. Bu kuvvet, işçi sınıfının yeni güçlerle, köylülerle ve toplumun diğer tabakaları ile birlikte, tekelci düzeni devirmesini ve sosyalist devrimi zafere ulaştırmasını sağlamalıdır.»

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi baş redaktörü K. Zarodof konferans sonunda yaptığı konuşmada şunları belirtti: «Toplantımızda genellikle ilginç, özlü ve faydalı konuşmalar yapıldı. 20 komünist ve işçi partisi

adına 30 konuşma dinledik. Bu konuşmalarda geniş ölçüde teorik ve pratik sorunlar aydınlatıldı. Bunlar, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı yapısının tahlilinden tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel-teknolojik devrim koşullarında sınıf mücadelesinin biçim ve metotlarının, özelliğinin aydınlatılmasına kadar varan sorunlardır.

Şüphesiz ki, bir sıra problemler üzerindeki görüşlerimiz arasında fark vardır, fakat ana sorunlar üzerinde aynı görüşteyiz. Bizce açık seçik olan mesele şudur: bilimsel-teknolojik devrim sürecinde işçi sınıfı sahneden çekilmek şöyle dursun, sayı bakımından gittikçe artıyor, egemenliği ele geçirme mücadelesinde, kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüştürülmesi savaşında toplumsal ve politik bir güç olarak aktifliği gitgide artıyor.

Eylem insanları olan biz Marksist-Leninistler için her tartışma, bugün, yarın, önümüzdeki haftalar, aylar ve yıllar içinde gerçekleştirmekle görevli bulunduğumuz birinci derecede önemli, geciktirilmez sorunların aydınlatılmasına, dikkatimizin bunlar üzerine çekilmesine hizmet ediyor. Burada böyle sorunlardan birçoğu üzerinde duruldu. Bunlardan yalnız birkaçına dikkatinizi çekmek istiyorum.

Kapitalist ülkelerde devrimci sosyalist eylemler için potansiyel olanakların, şimdi, olağanüstü büyük olduğunu söyleyen yoldaşlar haklıdır.

Bilindiği gibi, emperyalizmin doğuşu ve gelişmesi, büyük bir devrimci olaylar çağını açmıştır. Ekim devrimi, 1917–1923 devrim bunalımı, 1930 yılları ortalarında demokratik hareketin gelişmesi, harpten sonraki ilk on yıl içinde gerçekleşen sosyalist devrimler, bu çağın zirvesiydi.

Bilimsel-teknolojik devrim ve kapsamı gittikçe genişliyen tekelci-devlet kapitalizmi sisteminin olgunlaşması, kapitalist toplumun sosyalist temeller üzerinde yenibaştan kurulması sorununu kaçınılmaz olarak ve yeni bir zorunlukla ortaya koymuş, yeni bir devrim gelişmesi aşamasına yol açmıştır. Şurası muhakkak ki, kapitalizmin istikrara kavuşmakta olduğu hakkındaki çeşitli görüş ve tasavvurların temelsizliği şimdi gayet açıktır.

Geçenlerde Fransa'da yer alan son yılların görülmedik derecede muazzam sosyal savaşlarından, Birleşik Amerika'da birden şiddetlenen sert çelişkilerden, İtalya'da ve bir sıra başka ülkelerde görülen sola yönelmeden, öğrenci ve genellikle gençlik hareketinin birlikte gelişmesinden sonra, çağdaş kapitalizmin sosyal ve politik bunalımının tekrar şiddetlenmesinden söz etmemiz için bütün sebepler vardır.

Bu durum, günümüzün koşulları gözönüne alınarak gerek her ülkede, gerekse uluslararası ölçüde bir sosyalist devrim stratejisi ve taktiğini hazırlama sorununun ileriye doğru geliştirilmesi zorunluluğunu ortaya koyuyor. Komünist partilerinin çalışma alanlarındaki şartların çeşitliliği, pratik ödevlerin çözüm metotlarının farklılığı, hatta şu veya bu problem üzerindeki görüş ayrılıkları, uluslararası arenada, anti-emperyalist mücadelenin temel sorunları üzerinde eylem birliği yapılmasına engel olmamalıdır. Bu-

rada da Marksist bilginler önünde, dergimiz önünde çok büyük çalışma alanları açılıyor.

Söz alan yoldaşlar, kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin şimdi karşı karşıya bulundukları pek çok yeni olayı derinliğine incelediler. Bu yeni olayların tahlilinde varılan sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

- yığınların bilinç düzeyinin, objektif gelişme isteklerinden geri kalması, objektif koşulların olgunluğu ve sübjektif olgunluğun yetersiz oluşu;

- işçi sınıfının yapısı ve kadrosunun karmaşık bir hale gelmesi, proletarya saflarına girmekte olan sosyal tabakaların ideolojik etkisinin geçici bir zaman için kuvvetlenmesi;

- üniversite öğrencileri ve aydınlar arasından büyük yığınların müttefik olarak belirmesi ve bu çok önemli sorunun büyük bir titizlikle ele alınması;

- halk yığınlarının, olğanüstü örgütlü (devlet çapında) bir ideolojik etki altına alınması. Çağdaş yığınsal enformasyon araçlarının tümünü kullanan emperyalizmin, bu ideolojik mücadeleyi uluslararası ölçüde yürütmesi.

Ve daha birçok sorun sıralayabiliriz. Fakat buraya kadar saydığımız yeni olaylar, revizyonizme ve dogmatizme karşı aktif bir mücadele yürütmeleri için Marksist partilerden, yüksek düzeyde politik bir organizasyon, iyi örgütlenmiş teorik çalışmalar istendiğini kavramak için yeterlidir.»

K. Zarodof, bilimsel-teknolojik devrimle ilgili olarak, dünya sosyalist sisteminin, kapitalist ülkelerdeki devrimci harekete yaptığı etkinin bazı yönleri üzerinde durdu.

Çağdaş bilimsel-teknolojik devrim koşullarında iki sistem arasında yapılan yarışma, kapitalist toplumdaki sosyal sorunların olanca şiddetiyle ortaya çıkmasına yardım ediyor. Bilimsel-teknolojik gelişme sonucu olan bu sorunların çoğu, kapitalizm koşullarında son derece ıstıraplı bir şekilde çözümleniyor. Benzeri sorunların sosyalist ülkelerde başarılı çözüm örnekleri, kapitalist toplumda işçi sınıfı ve demokratik güçler önünde perspektif açıyor, yönetici sınıfları manevra yapmaya zorluyor. Çalışma koşulları, sosyal hizmetler, eğitimde eşitlik, sosyal sigorta olanakları v.s. bunlar arasındadır.

Ayrıca, sosyalist sistemin varlığı, kapitalist sistemin iç sorunlarını başka halkları sömürme yolu ile çözümleme olanağını sınırlandırıyor. Kapitalizmin bu sömürü olanaklarının sınırlanması, bilimsel-teknolojik koşullarda, emperyalizmdeki çelişkilerin daha da artmasına sebep oluyor.

Aynı zamanda, yeni bir dünya harbinin önlenmesi, barışın sağlanması uğrunda dünya sosyalist sisteminin yürüttüğü savaş, kapitalist toplumda işçi sınıfının, bütün demokratik güçlerin daha başarılı eylemlere girişmeleri için elverişli koşullar yaratılmasına yardım edilir.»

K. Zarodof konuşmasının sonunda şöyle dedi: «Belgelerimizde yansıtılan şu düşüncüyü bir kez daha açıkça belirtmek isterim: Anti-emperyalist savaşta baş rol, dünya sosyalist sisteminindir; bu, sistemin daha da güç-

lenip gelişmesi ve bu savaşın başarısı için temel etkenlerden biridir; kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ulaştığı ve ulaşacağı başarılar, sosyalist sistemin gücüne sıkı sıkıya bağlıdır.»

İşçi sınıfının yapısı, çağımızdaki yaşayış koşulları ve kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşlarından alınan derslerle ilgili sorunlar, kapitalizme karşı hücum geçiş stratejisi meseleleri üzerinde Berlin'de yapılan tartışmalar, bu geniş problemlere büyük bir ilgi gösterildiğini ortaya koydu. Dergimizin yazı kurulu, bu problemlere ileride de eğilmek, yeni uluslararası yuvarlak masa toplantıları düzenlemek ve bu konulara dair özel yazılar yayınlamak niyetindedir. Tartışmalara katılan delegelerin çoğu da bu isteği dile getirmişlerdir.

Alman Komünist Partisi elli yaşında (AKP MK Birinci Sekreteri Maks Rayman'la mülakat)

Soru: Alman işçileriyle askerlerinin emperyalist Kayzer hükümranlılığına ve onun militarist hükümetine karşı ayaklanmalarının 50'inci yıldönümünü geçenlerde idrak etmiş bulunuyoruz. Bilindiği gibi, Alman Komünist Partisi, 1918 Kasım Devrimi ateşleri içinde, 1918–1919 döneminde Karl Libkneht ve Roza Lüksemburg tarafından kurulmuştur. Bize, AKP'nin kuruluşunun önemini anlatırmısınız?

Maks Rayman: Kasım Devrimi ile AKP'nin kuruluşu arasındaki bağlantıyı belirtmiş bulunuyorsunuz. Kanlı emperyalist harbini durdurmak ve Kayzer iktidarını alaşağı etmek, halk düşmanı eski rejimin yerine âdil ve insancıl bir yeni düzen kurmak için yürüttüğü savaşlarda Alman işçi hareketi, kapitalizmin emperyalizm aşamasına girmesiyle başlayan tecrübe yığma devresini tamamlamış bulunuyordu. Saldırgan büyük devlet politikası, silâhlanma yarışı, pan-cermanizm şovinizmi ve nihayet Dünya Savaşı, Alman halkına, emperyalistlerin vaadettiği «güneş altında yer»i sağlamadı; üstelik onu çok ağır kayıplara uğrattı, açlık ve sefalete sürükledi. Sol akımın başında bulunan, daha sonra «Spartak» grupuna önderlik eden Karl Libkneht ve Roza Lüksemburg, işte bu politikaya karşı mücadele ediyorlardı. Gel gör ki, sosyal-demokratların sağcı önderlerinden çoğu emperyalizmle uyuşmuşlardı. Onlar, Libkneht'in karşıkoymasına rağmen, 1914 yılında Alman militarizminin soygunculuk harbi için gerekli olan askeri kredileri onayladılar. Ve şovnist cepheye katılmaları ile de, Kayzer iktidarının Genel Kurmay Başkanına, «Ben artık parti – marti bilmiyorum; yalnız Almanları biliyorum» şeklindeki aldatıcı sloganı ileri sürmesine imkân vermiş oldular.

1918 yılında Almanya'da emperyalist sistemin bunalımı başgösterdi. Bu askeri ve ekonomik, politik ve moral bir bunalımdı. Ve bu durumda da, sağcı sosyal-demokrat ve sentrist önderler, eski sistem yöneticileriyle yenden işbirliği yapmaya karar verdiler. Kayzerin tahtını kurtarmanın mümkün olmadığı iyice anlaşıldıktan sonra da, emperyalist Kayzer Almanyasını yine emperyalist bir Alman cumhuriyetine çevirmek için ellerinden geleni yaptılar. Alman Sosyal-Demokrat ve Nasyonal Sosyal-Demokrat yöneticileri

işte bu suretle, Kasım Devrimi'ni – bu devrim henüz burjuva-demokrat hedeflerini bile gerçekleştirmemişken – önlemek kararını vermişlerdi.

Böylelikle, Lenin'in çok daha önceleri isabetle gördüğü ve Balşevik Partisini kurmakla hayata geçirdiği şey, Alman sol akımı için de gerekli ve kaçınılmaz hal aldı. Yani, işi emperyalizme uşaklık rolünü benimsemeye kadar varıran sosyal-demokrat yöneticilerinin işçi hareketinde sebep oldukları parçalanmaya, bağımsız bir devrimci parti meydana getirmekle karşılık vermek lâzımdı. İşçiler ve bütün barıştan, demokrasiden, ilerilikten, sosyalizmden yana çevrelerin temsilcileri, ancak bu suretle, sömürüden, harpten ve zulümden kurtulma olanağını yeniden elde edebilirlerdi. Esasen o zamanları ulusal ihtiyaçlar enternasyonalizmi zorunlu bir hale getirmişti. Emperyalizmle mücadeleden vazgeçmenin karşısına K. Marks ve F. Engels'in «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» şıarısıyla çıkmak gerekiyordu. İşte bu ödevi Alman Komünist Partisi Kurucu Kongresi ve bu Kongrede kabul edilen parti programı gerçekleştirdi. Ve bundan ötürü, Roza Lüksemburg, «Biz yeniden Marks'la beraber ve onun bayrağı altındayız» diyebildi. Marks'la beraber olmak şu demekti: Bilimsel sosyalizmin yaratılmasını kanıtlıyan «Komünist Partisi Manifesti»nin yayınlanmasından 70 yıl sonra, Alman işçi sınıfı, proletaryanın emperyalist zulmünden kurtulması, sosyalizmin yaratılması, milletin emperyalizm zincirlerinden, müzmin bunalımlar döngesinden, harp konjektüründen, hapten ve felâketten kurtarılması uğrunda mücadele eden bir partiye, işçilerin menfaatlerinin oportünist ve revizyonist bir tutumla büyük sermayenin çıkarlarına tâbi kılınmasına karşı çetin bir mücadele açacak partiye yeniden kavuşuyordu. Bu, aynı zamanda, uluslararası devrimci işçi hareketinin, Almanya'da da, bütün ülkelerin baskı altındaki yığınlarının ortak düşmanına karşı savaşta Rus mücahitleriyle dayanışma halinde olduğunu bildiren ve Kızıl Oktobr örneğini eylem kılavuzu olarak kabul eden bir partnör partiye yeniden kavuşması anlamına geliyordu. Bu parti için, Komünist Enternasyonalî'nin meydana getirilmesi «kendiliğinden anlaşılır bir dâva» idi. Bu parti, bütün ülkelerdeki sınıf kardeşleriyle omuz omuza yürüyerek, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında zamanın buyruğunu yerine getirmeye, yani «sosyalizmi bir gerçek, bir eser haline getirme ve kapitalizmin kökünü kazıma», «barışı güvence altına alma ve dünya proletaryasının enternasyonal kardeşlik ve devrimci gelişmesine dayanarak kurma» dâvasına payını katmak istiyordu.

Alman Komünist Partisi Kurucu Kongresi, işçi sınıfının ve yığınların komünistler cephesine kazanılması mücadelesiyle ilgili bütün sorunları çözebilecek durumda değildi. Ve Almanya'daki zor şartlar içinde, Leninci strateji ve taktik henüz bütün yönleriyle uygulanamazdı. Bu genç parti, devrimin elverişsiz gelişmesini henüz etkileyip değiştirebilecek güçte değildi. Ocak ay'ı savaşlarında tüm Alman işçi sınıfı ve onun öncü kolu ağır bir yenilgiye uğradı. Karşı-devrim, AKP önderlerini, Karl Libkneht ve Roza Lüksemburg'u, onlarla beraber en iyi komünistlerden yüzlercesini cana-

varca öldürdü. Fakat, Alman devrimci işçi hareketinin daha sonraki yolu, Karl Libkneht'in, AKP'nin kuruluşundan iki hafta sonra ve ölümünden birkaç saat önce yazdığı şu satırları doğruladı: «Spartak (...) proleter devriminin irade ve eylemini varlığında canlandırmaktadır. (...) Alman işçi sınıfının ıstırap dolu yolu henüz sona ermiş değildir; fakat kurtuluş ve selâmet günü yaklaşıyor... Olayların dalgaları kabardıkça kabarıyor; ne de olsa, bunların bizi kâh doruğa çıkarmalarına, kâh dipsiz uçurumlara batırmalarına alışıkız. Ama gemimiz öngörülen hedefe doğru tuttuğu rota üzerinden gururla ilerlemektedir...» Bu satırlar böylece yazılabilir; zira ortada Marksist-Leninist fikirlerle dokunmuş bir programa sahip bir devrimci parti, yani AKP vardı. İşte bundan ötürü, biz, AKP'nin kuruluşunu Almanya'nın tarihinde dönüm noktası, uluslararası işçi hareketinde de büyük bir olay sayıyoruz.

Soru: Karl Libkneht'in de öngördüğü gibi, Alman işçi hareketi daha sonraki devrede değişken ve güçlüklerle dolu bir yolda gelişmiştir. Büyük burjuvazinin ve sosyal-demokrasinin tarihçileri, Vaymar Cumhuriyetinin çöküşünün ve faşistlerin iktidarı elde etmelerinin sorumluluğunu AKP'nin üstüne yıkmaya yeltenmektedirler. Bunu gözönünde tutarak, sizden, 1933'e yolaçan o sonuç belirleyici yılların olaylarını, kendi tecrübenize dayanarak, anlatmanızı rica edebilir miyiz? Faşizmin palazlanmasının gerçek sebebi nedir? Alman komünistleri, işçi sınıfının 1933 yılındaki yenilgisinden kendileri için ne gibi dersler çıkarmışlardır?

Maks Rayman: Bu sorunuzla, komünistlerden başka, Federal Almanya'da birçok insanı yakından ilgilendiren meselelere dokunmuş oluyorsunuz. Biz bu yakın ilgiye, her şeyden önce, genç kuşağın, sendika gençliğinin ve genç sosyalistlerin temsilcileriyle, üniversite sol akımının ve parlamento dışı muhalefetin diğer gruplarının temsilcileriyle yaptığımız konuşmalarda tanık olmuş bulunuyoruz. Neo-faşizmin azıtması ve tümüyle Nazilik kalıntıları, gençliği düşündürmekte ve çağımızın dumanı üstünde meselelerine tarihsel gerçeklerin ışığında cevap aramaya sevk etmektedir.

Faşizmin kuvvetlenmesi nedenleri, ancak onun sınıfsal özüne bakılarak anlaşılabilir. Bundan ötürü, sık sık ileri sürülen 1930 olayları, bazı açıklayıcı unsurları ihtiva etseler bile, Vaymar Cumhuriyetinin çöküşü nedenlerini izah anahtarı sayılmak için yeterli değildir. Bu nedenlerin kökleri daha derinlerde, ta Vaymar devletinin doğuşundadır. Daha Ebert ve Şaydeman'ın elele verip, işverenler birliklerinin ileri gelenleri ve genel kurmaylıkla anlaşarak işçilere ve askerlere karşı komplo hazırlamalarıyla, Noske'nin «hunhar it» rolünü canı gönülden yükümlenmesi ve gerici «serbest kıta» yı kullanarak devrimi boğmasıyla, Vaymar Cumhuriyetini öldürecek tohumlar saçılmış bulunuyordu. Daha o zaman, eski mülkiyet ilişkileri ve kuvvetler oranı değişmediği için, Krup ve Siemens, büyük bankalar ve büyük çiftlikçiler, onların militarist terörcü müfrezeleri ve hunhar adliyesi, sonra anti-komünizm ve anti-sovyetizm zehri olduğu gibi korunmuş ve bu durum eninde sonunda politik cinayetleri, Hitlerci partiyi ve faşist-

lere iktidar yolunu açmak için kurnazca düşünülmüş bir mekanizm olon Hartsburg birleşik irtica cephesini doğurmuştur.

Diyebiliriz ki, Hitler'in terör rejiminin hukuki temelleri bile daha o zamanlar meydana getirilmişti. Cumhuriyetin Anayasası, olağanüstü yetkiler bölümleriyle birlikte, daha kaleme alınışında bazı diktatörlük hükümlerini ihtiva ediyordu. Ve yıllarca uygulanmayan bu hükümler, 1930 yılları bunalımı sırasında yürürlüğü geçirilerek, parlâmenter düzenin, bütün demokratik hakların yokedilmesine yorar bir kaldıraç haline getirildi. Şimdi Bon hükümetinde teklif edilen olağanüstü kanunların kabulü karşısında, bu anı, ne yazık ki, seçim hakkı üstüne tartışmalarla ilgili anılar kadar aktüeldir. Zira Bon koalisyonunda seçim hakkının uygulanmasında çoğunluk sisteminden yana olanlar, Vaymar Cumhuriyetinin seçimde nispi sistemin uygulanması yüzünden iktidarda «boşlukta kaldığını» ve eğer o zaman seçimler çoğunluk sistemiyle yapılmış olsaydı «demokratik merkezin dengeli bir çoğunluk» sağlayabileceğini ve herşeyin yolunda gideceğini iddia etmektedirler. Bu görüş politik bakımdan hatalı sonuçlara yol açtığı gibi, istatistik bakımından da doğru değildir. Netekim, güvenilir verilere göre, çözümleyici nitelik taşıyan 1930 yıllarında seçimlerde çoğunluk sisteminden yalnız bir parti, Nasyonal-Sosyalist Partisi, yararlanacaktı. Hatta biçimsel bir çoğunluk sistemi bile, bu partinin iktidara gelmesini önlemek şöyle dursun, çabuklaştıracaktı.

Bunu bile söyleyeyim, hattâ biçimsel konuşuyorum. Çünkü gerçek kararlar parlâmentoda değil, bambaşka bir çevrede alınıyordu; bu bakımdan da «iktidardan düşüş» ve «iktidarda boşluk» söz konusu bile olamazdı. Burada ancak iktidarın konsantrasyonu ve yönetici çevreler tarafından kötüye kullanılması söz konusu olabilir. Onlar, bunalım sırasında egemenliklerini kurtarabilmek için, cumhuriyeti tasfiye etmeyi başlıca iş edindiler. 1930 yılında sosyal-demokratlardan olan son başbakanı görevinden attılar ve daha o zaman bazı ara dairelerin cumhuriyetçi-parlâmenter kılıfını çıkarıp atmaya ve terörcü diktatoraya geçmeye karar verdiler.

O zaman AKP'nin hizmeti, Müller hükümetinin devrilmesinden hemen sonra, 4 Haziran 1930 tarihli kararı ile mevcut durumu doğru bir şekilde değerlendirmiş olmasıdır. Biz, Naziler hareketine, kapitalizmdeki istikrarın gittikçe daha fazla bozulmasıyla bağıntılı bir gerici hareketi gözüyle bakıyorduk. Ve Nazilerin elebaşılarını, mali sermayenin, özellikle kodaman işverenlerin ajanları olarak karakterize ediyorduk. Bundan ötürü de, endüstri işçilerinin ve milyonlarca işsiz, faşizme karşı savaşın temelini meydana getirmek üzere birleşmeleri gereğini önemle belirtiyorduk. Tarım işçileri ve küçük çiftçiler, şehirlerdeki yoksul orta tabakalar, memur ve müstahdemler bu temele dayanarak, faşizme ve büyük sermayenin de sömürüsüne karşı ortak savaş cephesine katılmalıydılar.

1930 yılı yazında AKP, Hitlerist hareketin milli ve sosyal demagojisine, «Alman halkının milli ve sosyal kurtuluş programı» ile karşı koydu. Teorik ve politik önemi büyük olan bu belgede, mali sermayenin, faşizm illetkeni

ve işçi sınıfı ile halkın başdüşmanı sıfatıyla oynadığı rol açığa vuruluyordu. İşçilerin anti-emperyalist tekcephesi tarafından yönetilen yığınsal savaş, faşizmi bertaraf etmenin biricik başarılı çıkar yolu olarak değerlendiriliyordu.

Sosyal-Demokratların yöneticileri başka görüşteydiler. Onlar için, Hitlerin partisi, küçük burjuva isyanının kaçınılmaz bir velediydi, iktidardaki rejimin kuvvetleriyle sınıfsal karşılıklı bağlantıları bulunmayan tek başına kalmış bir olgu idi. Ve bundan ötürü de başlangıçta, Naziler konusunu uzun uzadıya tartışmanın ve onları dikkat merkezi haline getirmenin gereksiz olduğunu söyleyip duruyorlardı. Bununla beraber, sosyal-demokratların yaptıkları konuşmaların tümüne, «şu Naziler varsin iktidara gelsin, hükümet etme sorumluluğunun ağırlığı altında ezilerek bir iflâs etsinler» ümidi hâkimdi. Hattâ, sol güçlerin sağdan gelen tehlikeyi büyüttüklerinden ve mücadelenin «sağdan ve soldan gelecek totaliterliğe» karşı yürütülmesi gereğinden söz ediliyordu.

Bütün bu politik yaygaralar, bugün de âdeta harfiyen tekrarlanmakta ve böylece Nasyonal-Demokrat Partinin büyümesi kolaylaştırılmaktadır. Aslına bakılırsa, ASDP yöneticileri, o yıllarda sol güçlere durmadan darbeler indiriyor, sağcı kuvvetlere karşı davranışında ise, umursuzluk ile fiili destekleme arasında bocalıyordu. Uzun yıllar boyunca bu tutum «ehven-i şer politikası» olarak haklı gösterilmek istenmişti. Ve ASDP yönetimi işte bu politika adına başlangıçta sağcı doğrultunun uygulanmasına, emekçilerin sosyal ve demokratik haklarına karşı girişilen tecavüzlere katılıyordu. Son başbakanlarının istifasından sonra bu parti yönetimi birbiri ardından gelen «ehven-i şer»leri destekleyip bunlara katlanıyordu: Olağanüstü emirnameleriyle Brüning, Prusya hükümetine karşı ayaklanmanın başbakanı Papen ve nihayet başbakanlık makamını Hitler için korkutan Şlayher bu «ehven-i şer»ler arasındaydı. Böylece şer'ler gitgide büyüyordu. Sonunda, Vaymar devletinin likidatörleri o kadar ileri gittiler ki, en büyük şerrin, yani Hitler terörünün şahsında kendi eğemenliklerini kurdular.

ASDP yöneticilerinin bu siyasi körlüklerine hak verilebilir mi? İmparatorluk Alman Sanayii Birliğinin, büyük mali sermaye tarafından Nazilere milyonlarca kredi verilmesini sağlamak hususunda Anayasa olağanüstü yetkiler maddelerinin uygulanması isteği ile ortaya attığı tezlerden, onun 1931 yılında Nazilerle Hartsburg cephesinde doğrudan doğruya yaptığı işbirliğine kadar bütün deliller apaçık ortadaydı. Ne var ki, ASDP yöneticileri bu delilleri görmek istemiyorlardı. Onlar için her türlü yol mubahtı. Fakat asla «AKP ile birlik» istemiyorlardı. En büyük kötülüğü bunda görüyorlardı. Bu yüzdendir ki, AKP «Hindenburg'a oy veren, Hitler'e oy vermiş olur; Hitler'e oy veren de harbe oy vermiş demektir!» diyerek uyarıda bulunurken, onlar Hindenburg'un devlet başkanlığına seçilmesini bile desteklediler. Ve yine bundan ötürüdür ki, AKP, gericiğin endişe verici başkaldırması karşısında işçileri Vaymar Anayasasının ortadan kaldırılmasına karşı mücadeleye çağırırken, onlar, yani ASDP yöneticileri

Papen'in komplosuna teslim oldular. Dahası var: ASDP sağcı önderleri, 30 Ocak 1933'ten sonra bile, Alman işçi sınıfına karşı saklısı-gizlisi olmayan en gaddar bir harp görünüşü durarken, AKP'nin tek cephede birleşme ile ilgili bütün tekliflerini silkip atıyorlardı. Böylelikle, genel politik grev de dahil, bütün savaş biçim ve araçlarından faydalanarak, Almanya'da kanlı saltanatı ve emperyalist harp programını, jenosid-halk kırımını ve milli felâketi önleyebilecek biricik kuvveti felce uğratıyorlardı.

AKP'nin politikası, faşizmi ve onu destekleyen kuvvetleri hezimete uğratma hedefine yöneltilmişti. AKP politikasının ASDP yönetiminin tutumundan prensipçe ayrılığı buradadır. Biz komünistler, bunu böylece tesbit ederken, o zaman bu doğru politikamızı, yani anti-faşist birlik politikasını bütün genişliği ve etkinliği ile uygulamamıza engel olan kusur ve yanlışlıkları da gözden uzak tutmuyoruz. Alman işçi sınıfının ve emekçilerinin 1933 yılındaki bozgununu biz büyük kurbanlarla ödedik. Bu bozgunun nedenlerini en ciddi şekilde araştırıp tesbit ettik ve bundan gerekli sonuçları çıkardık. Zaten sosyal-demokrasinin sağcı önderlerinden bizi ayırdeden husus budur. Onlar bildiklerinden şaşmamışlar, gerek 1945 yılından sonraki faaliyetleriyle, gerekse daha sonra Bon koalisyona girmeleriyle eski hataları, yani başlangıçta emperyalist iktidarın temellerini kurtarma, ondan sonra da tekellerin yayılma ve saldırı politikasını, ülke içinde olduğu gibi, ülke sınırları dışında da destekleme hatalarını tekrarlamışlardır.

ASDP yöneticilerinin tutumları, 1933 yılına kadar, belirli bir süre boyunca, ASDP'nin neden ötürü burjuvazinin ve onun faşistleşme eğilimlerinin ana dayanağı sayıldığını bir dereceye kadar izah etmektedir. Buna rağmen biz, aynı dönemde ASDP üyeleri ve örgütleriyle faşizm tehlikesine karşı savaşta söz ve eylem birliğine ulaşmak için büyük çabalar harcamışızdır.

Bu konuda o zaman bertaraf edemediğimiz bir güçlük de yanlış bir görüşün yuvalandığı sendikalardan geliyordu. Tepede bir reformist grubun yönetimi altında olan sendikalar da faşistleşme süreci içindeydiler. Bu sürecin sendikalarda orta ve alt kademeleri bile kapsadığı söyleniyordu. Böyle bir durumun, ASDP ve sendikalar üyelerini faşizme karşı ortak savaş için bizden yana kazanma çabalarımızı güçleştirmemesi imkânsızdı.

Politik olgunluğu artmakta olan AKP yönetimi, bu tehlikeye karşı daha 1933'ten önce savaşıyordu. Netekim, Brüksel Konferansında da, barış ve demokrasi uğrunda savaşa ortak çıkarlarımızı temeli üzerinde ASDP üyeleri ve örgütleriyle eylem birliğinin zorunlu olduğunu belirten deklârasyonla bu meseleye kesin bir açıklık kazandırılmıştı.

Bu arada, daha bir mesele üzerinde, demokrasi ile sosyalizm arasındaki bağıntıyı anlama meselesinde politikamızı geliştirmemiz gerekiyordu. Lenin, «... demokrasi için her yönlü, sistemli ve devrimci bir savaş yürütmeyen proletaryanın, burjuvaziyi yenmeye hazırlanamayacağı»nı belirtir. Strateji ve taktik bakımından önemli olan bu hüküm bizi, daha faşistlerin

iktidarı ele geçirmelerinden çok önce, tekelci sermayenin parlâmento şekillerinden vazgeçerek faşist diktatora kurmaya can atmakta olduğunu gözönünde tutmaya ve ona göre hareket etmeye yöneltmeliydi. Çeşitli demokratik hakları ve Vaymar Cumhuriyeti Anayasasını savunmamız zorunluğu buradan çıkıyordu. Ve biz Vaymar'ı savunma temeli üzerinde, Anayasa'yı savunma davasını doğrudan doğruya eylem birliği hedefi sayarak ASDP'ye ve sendikalara teklifte bulunabilirdik. O zamanlar biz, emekçilerin haklarını en kesin şekilde savunmamıza rağmen, yukarıdaki zorunluğu henüz anlamış değildik.

AKP, Brüksel Konferansında ve daha sonraları, Leninci devrim stratejisini Almanya'daki koşulları gözönünde tutarak yaratıcı şekilde geliştirdiyordu. Parti şöyle bir uygulamayı zorunlu görüyordu: Anti-faşist demokratik dönüşümler aşamasında ilk önce emperyalistler iktidarının temellerini hedef tutan hücumlara geçmek, bunun yanı sıra, gerçek demokrasi yararı olarak, tekelci sermayeyi, büyük çiftlikçileri ve militarizmi mevzilerinden itip çıkarmak, böylece toplumun yeni baştan kuruluşu sürecinin sosyalist aşamaya geçmesini sağlamak...

1945 yılından sonra gelişen olaylar, tarihin görülmedik bir denetiminden geçmiştir. Bu denetim, Vaymar Cumhuriyetinin batmasına sebep olan tarihsel deneyden ve Hitler diktatorasının çekti olduklarından hangi partinin doğru sonuçlar çıkardığını ortaya koymuştur. AKP, durumun Marksist-Leninist tahlilini 11 Haziran 1945 tarihli çağrısında yapmıştır. Bu çağrıda, bütün Almanya'da anti-faşist bir demokratik düzen kurmanın, halkımız için yaşamsal (hayati) önem taşıyan sosyal ve ulusal sorunları çözmenin, onun Avrupa barışı ve insanlığın ilerlemesi mücadelesine payını katmasının yolları gösteriliyordu. Almanya'nın doğu kesiminde, bu temel üzerinde ve bu amaçla işçi sınıfının birliği sağlandı, AKP ile ASDP'nin Almanya Birleşik Sosyalist Partisi'nde birleşmeleri başarıldı, işçi sınıfı ile bütün anti-faşist ve demokratik güçler arasında bir birlik meydana getirildi. Böylelikle, bu kesimde faşizmin, emperyalizmin ve militarizmin kökü kazındı. İktidar sorunu işçi sınıfının ve müttefiklerinin yararına çözüldü; ilk Alman işçi ve köylü devleti meydana getirildi. Almanya Demokratik Cumhuriyeti (ADC), Sovyetler Birliği ve öteki kardeş sosyalist ülkelerle sıkı bağlar kurarak, Alman emperyalizminin doğu yolu üzerinde her zaman için önleyici bir engel haline geldi. ADC, Avrupa'nın canevinde barışın sağlam güvencesi, bütün Alman milletinin demokratik ve sosyalist geleceğinin sarsılmaz temelidir.

Almanya'nın batı kesiminde ise, gelişme başka bir yol tuttu. Hitler faşizminin ezilmesi, orada da işçi sınıfına ve halka yeni bir toplum ve devlet kurmak için büyük olanaklar verdi. Sosyal-demokratların yöneticileri, yeniden ve aynen 1918'de olduğu gibi, «günün ödevi sosyalizm»den söz etmeye başladılar. Onlar, gerçekte, iki dünya harbini tutuşturmaktan suçlu olanları halkın yargılamasından kurtarma ve savunma yönündeki emperyalist

zihniyet ve çabaları tutuyorlardı. Maksatları, işçi sınıfının bölünmüşlüğüne devam ettirmekle, anti-komünist ve anti-sovyetik histerin yordımıyla, konsern sahiplerinin, büyük bankaların ve büyük çiftlikçilerin tekrar harekete geçmelerini sağlamaktı. Ve bunda muvaffak do oldular. Böylece, Almanya'nın batı kesiminde anti-faşist demokratik dönüşümler yolu kesildi, emperyalistlerin egemenliği korunmak maksadiyle ülke ikiye bölündü ve daha sonraki yıllarda Almanya Federal Cumhuriyeti (AFC) Avrupada emperyalizmin global stratejisinin merkezi, ADC'ne ve öteki sosyalist ülkelere saldırı için elverişli bir ufunet yuvası haline getirildi.

Bu hareket hattının gerçekleştirilmesi için 1956'da AKP'yi yasakladılar. Zira, AKP, Batı Almanya'da emperyalizm ve militarizm iktidarının canlandırılmasına, militarist sermaye ve onun partisi (HDS-HSS) tarafından uygulanan silâhlanma ve intikam politikasına karşı, daha başlangıçtan itibaren mücadeleye giren biricik partiydi. AKP, sosyal-demokratları, önderleri tarafından tarihin ibret dersleri hiçe sayılarak, yine tekeli sermaye sahipleriyle elele sağcı politika yolu tutulduğu takdirde doğabilecek tehlike konusunda durmadan uyarıyordu. AKP'nin yasaklanması, ASDP yöneticilerinin yine bu yolu tutmalarını kolaylaştırdı. Böylece, sosyal-demokrasinin sağcı önderleri, «Doğu tehlikesi» yalanının ve ADC'ne karşı yapılan suçlamaların yordımıyla Federal Almanya'da militarizmi diriltmenin ve ülkeyi Amerikan global stratejisine bağlamanın önşartlarını hazırlayanların has adamları arasına katıldılar. Ve en nihayet, ADC'ne cephe-den yapılan hücumlar püskürtülünce ve böylelikle Adenover devri sona erince, sosyal-demokrasi sağcı yönetimi, bir bunalım içinde olon emperyalist politikasına, memlekette olağanüstü hareket hattı izlemesi ve bunun maskeleyesi, dış ilişkiler alanındaki «yeni doğu politikası» uygulaması için tekrar hizmet etmekten kaçınmadı. «Büyük koalisyon» yönetiminin ikinci yılından sonra, artık bu uygulamanın zararlı sonuçları açıkça görölmektedir. Bon'un şovnist ve intikamcı politik hattı ile teşvik edilen ve tüm sağcı gelişmeyle kabaaran dalganın köpüklü doruğuna çıkarılan Nasyonal-demokrat Partisi (NDP) – seçimlerdeki başarısını gözönünde tutarsak –, Nasyonal-Sosyalistlerin iktidarı ele geçirmelerinden üç yıl evvel, yani 1930'da bulundukları noktaya ulaşmış bulunuyor. Henüz bu olay da gerçek tehlikeyi bütün kesinlik ve açıklığı ile göstermiyor, zira Nazizm ve neonazizm yalnız NDH'de değil, her şeyden önce devletin en üst katlarında, partiler yönetiminde ve resmi Bon çevrelerinde derinden derine kök salmış durumdadır. Şöyle ki: Toplama kampları projelerini çizen kişi Federal Devlet Başkanlığı makamında bulunuyor; Göbels ve Ribentrop'un çalışma arkadaşı Başbakanlık koltuğundadır; Hitlerin askeri sanayiini yönetenler, ekonomik egemenlik kaldıraçlarına yapışmışlardır; onun generalleri ordunun yüksek kumanda kademelerine getirilmişlerdir; adalet organlarında nice ağır suçlarının hesabını vermemiş kişiler çalışmaktadır; Gestapo ve SS yöneticileri şimdi polis şefleri olmuşlardır ve «Anayasayı koruma» servisinde görevlidirler; Nazizmin eski ve yeni ideologları kamu oyu hazırlama

merkezlerine yerleşmişlerdir... Bütün bunları, zihniyet ve eylemlerinin sonuçlarına bakarak tanıyabilirsiniz.

Almanya'da, emperyalizme ve militarizme, harbe ve faşizme karşı hangi partinin sürekli ve sistemli olarak mücadele ettiği, işçi sınıfını zafere ve aynı zamanda memleketimizde barış ve sosyalizmin zaferine doğru götürmek için işçi hareketinin başarı ve başarısızlıklarından, hizmetlerinden hangi Partinin gereken dersleri çıkardığı sorusu söz konusu olduğu zaman biz, tarihin vereceği hükümden korkmuyoruz.

Soru: *Rayman yoldaş, siz, Federal Almanya Cumhuriyetinde şimdiki durumun ve Batı Alman komünistlerinin güttüğü politikanın bellibaşlı yönlerini aydınlattınız. Görülüyor ki, komünistler öz yurtlarında Alman işçi hareketinin en iyi geleneklerini sürdürüyor ve yeni koşullar içinde yeni problemlerin çözümünde geçmişin tecrübesini yaratıcı olarak uygulamaya gayret ediyorlar. Bu konuda bir sorumuz daha var: Şimdi Federal Cumhuriyette sınıf savaşının ana sorunu nedir ve siz bu durumda gelenekler ile günün ödevleri arasında bağintıyı nerde görüyorsunuz?*

Maks Rayman: Federal Cumhuriyette, askerî sanayi sermayesi egemenliğinin ve militarizmin canlandırılması üzerine, işçi sınıfı için – hem ulusal, hem enternasyonal karakterli sebepler yüzünden – şu önemli ödev ön plâna çıktı: Bizim toprağımızdan yeni bir harbin çıkmasını önlemek.

İşçi sınıfını ve yığınları bilinçlendirme mücadelesinde biz çözümleyici soruyu şöylece ortaya koyuyoruz: Onlar, yeniden, intikam, silâhlıanma yarışı ve askerî maceralar yolunda yürüyerek tekeli sermayeyi mi izliyeceklerdir, yoksa iki dünya harbi felâketinden sonra nihayet silkinerek, yeni bir yolda, yani tekeller egemenliğinin sınırlandırılmasını, militarizmin, büyük devlet şovinizminin ve neo-nazizmin ortadan kaldırılmasını, sonunda da halkın barışçı, demokratik ve ilerici istemlerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak yolda mı yürümeye koyulacaklardır? Görüldüğü gibi, Kasım Devrimi'nden kalma çözülmemiş ana sorunlar, AKP'nin 1918 programında yer alıp da hayata geçirilmemiş temel meseleler bugün Batı Alman'yada her zamankinden daha aktüeldir. Gerçi, kuvvetler dengesinin sosyalizm yararına değişmesi sayesinde, Batı Almanya emperyalizminin egemenlik alanı ve imkânları daralmıştı. Ama onun buna karşı tepkisi daha büyük ölçüde saldırganlık oldu. Kendini, Ştraus'un deyişiyle «ekonomik dev» sanan Batı Almanya tekeli sermayesi İkinci Dünya Savaşı sonuçlarını dayanılmaz saymaktadır. İşte bundan ötürü, Başbakan Kizinger, Avrupa'da mevcut toprak-sınır statükosunu tanımayı «teslimiyet» sayarak reddetmektedir. Onun hükümeti ve ardındaki kişiler Avrupa'da sınırların «yeniden çizilmesi»ni istiyorlar. Bu maksatla, Bon'un «kuvvetli adam»ı Ştraus, kendine göre bir «Avrupa tasarısı» ileri sürüyor. Onun hesabına göre, Batı Almanya emperyalizmi için İkinci Dünya Savaşı henüz bitmemiştir. O, 1945 hezimetinden sonraki derlenip toparlanma tamamlanıp da Batı Almanya ayağının üzerine sağlamca basar basmaz, vaktiyle Führer'lerin durmak zorunda kaldıkları yerden tekrar harekete geçilmesini, yani Batı emperya-

list devletlerinden, öncelikle Birleşik Amerika'dan yana geçerek, Avrupada sosyalizmi bartaraf etme ve emperyalist hegemonyasını yeniden kurma denemesine girişilmesini istemektedir.

Peki, bu alabildiğine maceracılık plânını, kuvvetler dergesinin sosyalizm yararına değiştiği kuşullar içinde ne şekilde uygulamayı düşünüyorlar? Adenaver zamanında Batı Almanya emperyalizmi, kendi hareket hattını, Birleşik Amerika'nın «red» politikasıyla ahenkleştirerek cepheden hücum geçmişti. Emperyalistlerin maksadı, ilkin sosyalist devletler zincirinde en zayıf halka saydıkları ADC'ni «ezmek» ti. Ama 1961 yılında ADC devlet sınırlarının kesinlikle güven altına alınması tedbirleri uygulanınca ve emperyalistlerin plânları da suya düşürölünce, Bon'un Almanya sorunu ve Doğu politikasında bunalım başladı. Ne var ki, bu bunalım ilgilileri sağduyu ve gerçekleri kabul politikasına götürmedi. Tam tersine, artık «Almanya sorununda yeni politika» ve «yeni Doğu politikası» maskesi altında eski hedefleri daha ustalıklı metotların yardımı ve sosyal-demokrat bakanların da katılmasıyla gerçekleştirme yoluna girildi. Yine Amerikan global stratejisine uydurulan bu ikinci varyantta, «yumuşama» ile kuvvet kullanma tehdidi, ideolojik tahrikle askeri baskı karşılıklı olarak bağlan-tılıdır.

Bu durumda sormak gerek: Zaman ve olaylar en nihayet Bon intikam-cılarını sağduyuya vardırımış mıdır? Böyle olsaydı, Bon hükümetinin, atom silâhlarını yayma yasağı anlaşmasını imzalaması, Avrupa'da mevcut sınır statükosunu tanınması, ADC ile ilişkilerini normalleştirilmesi ve onunla, aynı zamanda diğer devletlerle uluslararası sorunların çözümünde kuvvete baş-vurmama anlaşma imzalamaya hazır olması gerekirdi. Gel gör ki, Bon'da, ne Kizinger ve Ştraus, ne Brant ve Vener, demeçlerinde «Avrupa barış düzeni»nden, «gerginliği azaltma»dan ve «köprüler kurulması»ndan bol bol dem vursalar da, yukarıda saydığımız hususlarda tek söz bile söylememek-tedirler.

Bu durumda, bir yandan Federal hükümet 1969'un zaten yüklü askeri bütçesini daha da kabartmak isterken, atom silâhını elde etme iddialarını daha da arttırırken, Birleşik Amerika'nın Viyetnam'daki barbarlık harbini desteklemek ve bu suretle Batı Avrupa'da egemen olma ve Federal Al-manya'yı kıtamızda NATO'nun en büyük kuvveti haline getirme iddia ve çabalarında Vaşington'un desteğini garantilemek üzere milyarlarca mark harcarken, Bon yöneticilerinin kurt masallanna kim inanır. Biz komünist-lerin duvarlara yazıp çizdiğimiz şeyler hiç de garip değildir. Bunlar ger-çeklere uygun tesbitlerdir, yani bizzat Bon politikacılarının ifade ve ilân ettikleri niyetleri ve hedefleridir. Bu tesbitler ve kanıtlar, Batı Alman em-peryalizminin Avrupa devletleri arasında barış içinde yanyana yaşamanın gerçekleştirilmesine başlıca engeli ve kıtamızın güvenliğini tehdit eden esas tehlikeyi teşkil ettiğini ispatlamaktadır.

Bundan ötürü, Batı Almanya komünistleri, kendilerine düşen ulusal ve enternasyonal ödevleri yerine getirerek, barışı garantileme ve Almanya

Federal Cumhuriyetinde kuvvetler dengesini harp endüstrisi sermayesine ve militarizme karşı olanlar yararına değiştirme dâvasını programlarında en başa almaktadırlar. Bunun gerçekleştirilmesi için de, ülkede demokrasiyi yerleştirmeyi öngören iş politika programının hayata geçirilmesi ve Federal Cumhuriyetin, emekçilerin çıkarlarını öngören bir ileri demokrasi ve sosyal güvenlik devleti haline getirilmesi zorunlu ve şarttır. Federal Cumhuriyetin bir silâhlanma toplumuna, emperyalist saldırganlıkları için bir harp toplumuna çevrilmesine bu toplumun, kollarının, «olağanüstü hal» dedikleri sıkı yönetim kanunları ile sımsıkı bağlanmasına, toplumsal hayatın neo-nazizm tarafından daha ziyade ve kurutasiya emilmesine karşılık, biz bütün demokratik ve sosyalist güçlere, tekeller yararına birikime karşı koyarak, barışçı ve demokratik geleceğe ulaşmak üzere işçi sınıfı ve halk güçleri birikimi için çaba göstermelerini teklif ediyoruz. ADC'nin sistemli bir barış politikası izlediği, Sovyetler Birliği ve sosyalist halklar ailesiyle sağlam ilişkilerini devam ettirdiği, politik ve ekonomik, bilimsel ve kültürel, sosyal ve moral başarıları gerçeğinin, Federal Cumhuriyetinde de ilerilik yararına en iyi yardımı teşkil ettiği ne kadar çabuk anlaşılırsa, böyle bir halk hareketinin gelişmesi olanakları o kadar büyük olacaktır. Biz Batı Almanya komünistleri, sosyalizmin bütün dünyada sağlamlaşmasını istiyor ve onun özellikle Alman toprağındaki başarılarını kendi başarımız belliyoruz. Uluslararası sınıf savaşında emperyalizmin, özellikle Bon intikamcılığının bozguna uğratılması bizim de yararımıza olacaktır. İşte bundan ötürü, AKP, örneğin 1961 Ağustosunda ADC devlet sınırlarının kesin güvenliğini sağlama tedbirlerinin doğruluğu hususunda en ufak bir şüpheyi bile düşmezdi ve düşmemiştir.

Düşmanlarımız, «nasyonal komünizm»i, «demokratik sosyalizm»i sosyalist ülkelerde yayma ümitlerinin dikiş tutmadığını gördükçe, aciz içinde kablalarına sığamıyorlar. Kaldı ki, onların bu «demokratik sosyalizm»i, daha 1918'de, sonra da 1945 yılında, tekeller iktidarını restore ederken kamufilâj olarak kullandıklarının aynısıdır. Ama bu «model»le işçi sınıfı, ne bizde, ne de dünyanın herhangi bir ülkesinde tek adım bile atabilmiş değildir. Ya «nasyonal komünizm» ne ola? Bu da, Ştraus'un belbağladığı tuzak, yani sosyalist ülkeleri Sovyetler Birliği'nden ayırma, birbirine düşürme ve teker teker yutma kurnazlığıdır. Unutulmamalı ki, nasyonalizm ve anti-sovyetizm, sosyal ilerlemeye karşı mücadelede gericiliğin daima silâhı olmuştur. Bugün emperyalist global stratejinin sahipleri de bu silâha dört elle sarılmışlardır. Biz işte bunları gözden kaçırmıyarak, Ernst Telman'ın şu sözüne sadık kalıyoruz: «Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğü karşısında tutum sorunu, milletlerarası işçi hareketi için sonuç belirleyici sorundur. Burada kanılar çeşitlidir ve böyle de olması lâzımdır.»

Evet, burada kanılar çeşitlidir ve böyle de olması lâzımdır. Bugün Federal Cumhuriyetinde yönetici çevrelerin izledikleri doğrultuya karşı alternatif anyanlar ve politikanın, kuvvetler oranının değişmesine çalışanlar şu sonuca varmalıydılar: Anti-sovyetizm, «Doğu tehlikesi» yalanı, kovuşturma-

lar ve ADC'ne karşı Alman Federal Cumhuriyetinin bütün Alman halkının biricik temsilcisi olduğu iddialarında direnmeler emperyalizmin başlıca psikoloji harbi silâhlarıdır ve tırmanma teorisyenlerinin kendileri global stratejinin ilk uygulama safhasında bunları gerekli bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda kendilerine telkin yapılmasına müsaade edenler, düşmanlık ideoloji ve politikasının esiri olmaktadırlar. Biz, bununla, sendika üyeleriyle, muhalefette bulunan sosyal-demokratlarla, üniversitelilerin sol akımı ve diğer parlamento-dışı muhalefet gruplarıyla elbirliği yapmanın önşartı ille de bizim sınıfsal görüşümüzün kabul edilmesidir, gibi birşey söylemek istemiyoruz. Bunu söylemek şöyle dursun, biz, bu problemler üzerindeki arkadaşça tartışmalar ve her şeyden önce ortak çıkarlar için ortak eylemler seyri içinde, bu gibi insanların, kâh pek ilkel ve küstahça, kâh esnek ve kurnaz biçimlerde yürütülen anti-komünizm propaganda-sının etkisini kaybedeceğine gittikçe daha kuvvetle kanaat getireceklerini ümit etmekteyiz. Sendika örgütlerinin, işkolu sendikaları toplantılarının, gençlik forumlarının kararları ve mahalli sosyal-demokrat örgütlerinin aldıkları birçok kararlar, onların üye ve militanlarının tutumları, üniversite öğrencilerinin, gençlik örgütlerinin ve aydınların bildirileri bu ümitleri kuvvetlendirmektedir. Bunlarda, Bon politikasının değişmesi istenmekte, bütün demokratları tehdit eden anti-komünizm reddedilmekte, AKP'ye konan yasağın kaldırılması, Federal Cumhuriyette komünistlerle açık tartışmalar düzenlenmesi ve Komünistler Partisine açık çalışma hakkı tanınması talep edilmektedir.

Gerçekten de, ülkemizde işçi sınıfı tarihsel ödevini yerine getirebilmek için legal komünist partisine muhtaçtır. Gerçekten de, memleketimizin barış ve hürriyet için bir tehlike teşkil etmekten çıkması, Avrupa güvenliğinin bir etkeni ve bir ileri demokrasi devleti olabilmesi için Federal Cumhuriyetin legal bir komünist partisine ihtiyacı vardır. İşte bundan ötürü, ben, 25 Eylül 1968'de, komünist partisinin yenilenmesi için Frankfurt'ta kurulan ve kuruluşu girişim sahiplerince bana bildirilen Federal Komite'yi, bütün demokratların menfaatlerine uygun bir adım olarak selâmladım.

Evet, Kasım Devriminden ve AKP'nin 1918'de kuruluşundan sonra, bu olayları izliyen yükseliş ve düşüş dönemleriyle geçtiğimiz yılların ellincisini doldurmuş bulunuyoruz. Ulaşılan başarılar çoktur. Bir kere, Alman toprağında ilk Alman işçi ve köylü devleti, yani sosyalist Almanya Demokratik Cumhuriyeti kurulmuştur. Sovyetler Birliği ile sıkı ilişkileri olan bu sosyalist devlet öyle bir garanti teşkil etmektedir ki, bu sayede, Batı Alman emperyalizmi ne tek başına, ne Amerikan müttefikleriyle birlikte, ne şimdi, ne de gelecekte, Doğu'ya doğru bir adım bile atamayacaktır. Avrupa'da yeni harbin en tehlikeli ocağının etrafına sıçramıyacak hale getirilmesi (lokalisasyonu) için dışardan ne yapılmak mümkünse yapılmaktadır. Fakat Federal Cumhuriyetin kendi içerisinde kesin sözü söylemek bizlere düşmektedir. Evvelce olduğu gibi şimdi de kendi memleketimizde bulunan ve barış için

çok tehlikeli provokasyon politikasına devam eden, ülkemizi yine harp macerasına sürüklemeye hazırlanan başdüşmanın kolunun içeriden bükülmesi gerekiyor. Bu bakımdan, ana sorun, intikamcılıktan, AFC'nin tüm Alman halkını temsil ettiği iddialarından, Birleşik Amerika'ya uyduluktan ve atomla silâhlanmadan arınmış yeni bir politikanın tesbiti ve uygulanması olanaklarının yaratılmasıdır.

Uluslararası hukuk temellerine dayanarak Almanya Demokratik Cumhuriyeti ile ilişkiler kurmak, Sovyetler Birliği ile iyi geçinmek ve bütün devletlerle hak eşitliği ilişkilerine sahip olmak bizim için zorunluluktur. Bir yandan, içeride faşistleşme sürecinin karşısına dikilmeli ve diktatora tehlikesini başımızdan uzaklaştırmalıyız. İşçi sınıfının halkla elele vermesini sağlamalı ve demokratik ilerleme uğrunda, işletmelerden üniversitelere kadar yönetime katılma hakkı uğrunda, tekellelerin mutlak egemenliğine karşı ve emekçi halkın çıkarına daha geniş haklar ve adalet sağlamak için bütün gücümüzle savaşmalıyız. Biz Batı Alman komünistleri, bu sınıf savaşında her zaman ön saflarda olmayı, partimizin geleneklerinden öğrenmiş bulunuyoruz. Bugünkü ve yarınki ödevimizi ve katkımızı bunda görüyoruz.

Yunanistan Komünist hareketinin bazı sorunları

Leonidas Stringos

Bir süre önce, Yunanistan Komünist Partisinin ellinci kuruluş yıldönümünü kutladık. Bu elli yıl içinde, işçi sınıfının ve bütün Yunanistan halkının kurtuluşu uğrunda aralıksız savaşlar yürütüldü, sayısız kurbanlar verildi.

Yunanistan Komünist Partisi (YKP), Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin dolaysız etkileri altında, Yunanistan'daki genç işçi hareketinin Marksizm-Leninizm teorisiyle birleşmesi sayesinde kuruldu.

YKP, politik ve sosyal savaşların ateşi içinde geçen elli yıllık faaliyeti sırasında, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin menfaatleri için fedakârca mücadele etti. Daima demokrasiyi savunanların ilk saflarında yer aldı, Yunan plütokrasisiyle yabancı kapitalistlerin desteklediği askerî darbelerin ve diktatörlük rejimlerinin en amansız düşmanı, barışın ve ulusal bağımsızlığın en ateşli koruyucusu oldu. Yunanistan'ın Hitleristler tarafından işgali sırasında, politik partiler içinde ilk defa o, halkı faşist istilâcılara karşı savaşa çağırdı. Ulusal karşıkoyma hareketini örgütleyen, halkın moralini yükselten yine o idi. Bu faaliyeti sayesinde de, bütün halkın yönetici gücü haline geldi.

YKP son derecede karmaşık koşullar içinde çalıştı. Elli yıl içinde üç harpten, dört diktatörlükten geçti, her iki dönemde de silâhlı mücadeleler yönetti. Marksizm-Leninizm öğretisine, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine, Sovyetler Birliği ile dostluğa daima sadık kaldı. Amansız polis izlemesinin son derecede güç koşulları içinde (Parti, elli yıllık varlığının yarısını tam gizlilik (ilegallik), öteki yarısını da yarı legal şartlarda geçirdi), parti aleyhtarı, anti-leninist sapmalara karşı, Marksizm-Leninizm prensiplerinin korunması uğrunda savaşa savaşa, yeni tipte parti niteliklerini kazandı ve işçi sınıfına, bütün Yunanistan halkına büyük etkiler yapan kudretli bir politik güç haline geldi.

Yunan komünistleri, mücadelelerinin ellinci yıldönümünü kutladıkları şu sıralarda, kendi tecrübelerini, özellikle son yıllardaki mücadelelerinin tecrübelerini anlatmayı bir borç bilmektedirler.

1. Askeri-faşist darbenin doğurduğu problemler

Yunanistan'daki askeri-faşist darbe, yalnız Yunanistan'daki devrim hareketini değil, aynı zamanda bütün Avrupa'daki devrim hareketini birinci derecede önemi olan birçok problemlerle karşı karşıya getirdi. En başta, emperyalizm tehlikesini küçümsememek gerektiğini gösterdi. Uluslararası kuvvetler oranında meydana gelen değişim sonucunda emperyalizm, durmadan mevzi kaybetmekte olmasına rağmen, hâlâ, dünyanın şu veya bu bölgesinde saldırıya geçebilecek durumdadır. Bu yüzden işçi sınıfı, müttefikleriyle birlikte, bu saldırıları püskürtmeye daima hazır halde bulunmalıdır. Yunanistan'daki darbe ve bu darbenin gerçekleştirilme usulü, Lenin'in aşağıdaki talimatının ne kadar doğru ve yerinde olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur: «Devrimci sınıf, ödevini yerine getirmek için, toplumsal faaliyetin istisnasız bütün biçim ve yönlerini iyice öğrenip kullanabilmelidir. Ve kendi partisini de, bu ihtiyaca cevap verebilecek şekilde örgütleyip kurmalıdır.»

Bunun Yunanistan için büyük bir önemi vardır. Zira bu memleket, birbirine karşıt iki sosyal sistemin sınırında, üç kıtanın birleştiği yerde bulunuyor. Bu üç kıtada milyonlarca insan emperyalizme karşı, ulusal kurtuluşları ve emperyalizme bağımlılıktan sonsuz olarak sıyrılmak için mücadele ediyor.

Şunu da hatırlatmalıyız ki, ülkemiz, emperyalist saldırısının ilk kurbanlarından biridir, daha İkinci Dünya Harbi sona ermeden önce, emperyalistlerin başladıkları, çok geçmeden Çörçil'in, daha sonra da Truman'ın zafer teraneleriyle ilân ettikleri «soğuk harp» politikasının ilk tecrübe edildiği yer olmuştur. Bir noktayı daha hatırlatalım: Yunanistan, Nazilerden kurtuluşundan sonra geçen 25 yıl içinde, 1944–1945'te İngiliz emperyalizminin, 1946–1949 yılları arasında Amerikan emperyalizminin, 1967'de de NATO'nun olmak üzere, üç emperyalist müdahalesine hedef teşkil etmiştir.

Emperyalistler, kalkınmakta olan sosyal sınıfları geri çekilmek zorunda bırakmışlar, hiçbir itibarı bulunmayan iflâs etmiş gerici sınıflara iktidar yolunu açmışlardır. Olayların bu türlü gelişmesi, halkımızın mücadelesini zorlaştırıp karmaşık bir hale getirmiş, bir taraftan da iktidarlارını korumak için yabancıların ordularına sırtlarını dayamış olan yönetici sınıfları buna-lım girdabına sürüklemiştir.

Partimizin (1961 Ağustos'unda toplanan) VIII Kongresi, bu olayların tahlilinde, emperyalizmin Yunanistan'daki gerici rolünü haklı olarak belirtmiştir. Aynı Kongrede kabul edilen Parti Programında, Yunanistan'daki temel çelişkinin, emperyalizm ve onunla işbirliği yapan plütokratik oligarsi ile anti-emperyalist ve demokratik güçler arasındaki çelişki olduğu açıklanmaktadır. Bu çelişme, 1963–1964 döneminde son derecede şiddetlendi ve 10 yıl iktidarda kalmış olan sağcı güçlerin büyük bir yenilgiye uğramaları ve memlekette demokratik gelişme yolunun açılması sonucunu verdi.

Sağcılarının yenilgisiyle sosyal güçlerin tabakalaşma ve gruplaşmaları süreci başladı, demokratik hareket canlandı, solcu güçlerin nüfuzu önemli derecede arttı, bir yandan da, «Merkez Birliği» partisinin ve diğer burjuva partilerinin saflarındaki sosyal güçler arasında tabakalaşma bir hayli arttı.

Kral Konstantin, Amerikan emperyalistlerinin teşvikleriyle, bu hareketi durdurmak için Temmuz 1965'de bir «saray darbesi» yaptı. Partimizin Merkez Komitesi, o zaman, Yunanistan'da derin bir politik bunalımın başladığını ve bu bunalımın, memleketi, ya faşizm veya demokrasi şıklarıyla karşı karşıya getirdiğini tespit etti. Kral Ordusu, NATO ve Amerikan emperyalistleri, Yunanistan'da askeri-faşist diktatürası kurmak için hızlı bir hazırlığa koyuldular. Partimiz bu hazırlıkları sık sık bildirerek halkı uyarıyordu. Fakat, bütün bunlara rağmen YKP, askeri-faşist darbesine karşı etkili bir savaşa yeteri kadar hazırlıklı değildi.

Memlekette yığınsal bir demokratik hareket vardı. Böyle olduğu halde Parti neden hazırlıklı değildi? Biz, neden bir faşist darbesini önleyecek durumda değildik? Kanaatimce, Yunanistan tecrübesinden faydalı dersler alınabilir; bu yüzden, bu problemi çözümlemeye çalışacağım. Askeri-faşist ayaklanmasını önlemek veya hiç olmazsa darbeden sonra temel demokratik güçleri korumak ve bu suretle mücadeleye bugünkünden daha iyi koşullarda devam edebilmek için demokratik güçlerin o zaman fiili mukavemete yeter derecede hazırlıklı olmayışlarının en başta gelen sebebi, demokratik partiler, demokratik güçler arasında işbirliği yapılmamış olmasıdır.

Yunanistan' emperyalizme bağımlı durumdaydı, olaganüstü kanunlar ve sert tedbirler yürürlükteydi; bunlar, «Merkez Birliği» hükümeti zamanında da yürürlükte bulunuyordu. İşte bu koşullar içinde bile, eğer darbeden çok önce demokratik güçler, emperyalizm ve irticanın saldırılarını bozguna uğratmak için aralarında gerçek bir birlik kurmuş olsalardı, mevzilerini kuvvetlendirmek için hep birlikte faaliyet gösterebilirlerdi, sistemli demokratik gelişme yolunu açmak için ortak bir savaş yürütselelerdi, faşizme karşı, onu yok etme uğrunda yürütülecek bir karşıkoyma hareketinin başarıları şüphesiz büyük olacaktı. «Merkez Birliği»nin işbirliğine karşı olumsuz tutumu, anti-komünizmi, sağcılar ve emperyalistlerle danışıklı düşüşü ve onların karşısında gerilemesi, halk hareketlerinden korkması, demokratik ve ilerici güçlerin ülkeyi sistemli olarak demokratikleştirme mücadelesinde birleşmelerine imkân vermedi. Bütün bunlar, irticaa, 1963–1964 dönemindeki yenilgisinden sonra ayakları üzerinde doğrulmasına, halkın amansız savaşlar ve değerli kurbanlar pahasına elde ettiği mevzileri geri almak için karşıhücumla geçmesine ve askeri-faşist darbeden sonra diktatörlüğünü dayatmasına imkân verdi.

Bu değerlendirme doğru idi. Fakat, noksanları da vardı. Toplumun en dinamik ve en azimli sınıfı olan işçi sınıfının, öncü sınıfın partisi olan devrimci bir parti, bu dramatik ve sallantılı dönemdeki faaliyetinin tahlilini

yaparken, her şeyden önce, darbeden önceki yıllarda kendi kuvvetlerini ve işçi sınıfını nasıl eğitmiş olduğunu, ideolojik, politik ve örgütsel bakımlardan nasıl hazırladığını, irticain saldırılarını püskürtmek amacıyla bütün demokratik güçleri birleştirmek için nasıl mücadele ettiğini incelemesi gerekirdi.

Partinin yeteri kadar hazırlıklı olmaması, çalışmalarındaki ihmaller, kusurlar ve hatalar, karşıkoymaya hazır durumda olan işçi sınıfı üzerinde olumsuz etkiler yaptı, diktatura kurulmasını önleyebilecekti veya hiç olmazsa etkili bir karşıkoyma hareketinde bulunabilecek kuvvette olan halk güçlerinin birliğini de olumsuz şekilde etkiledi. Askari-faşist darbesini önlemek için demokratik güçlerin yeter derecede hazırlıklı olmayışları durumunu tahlil ederken, her şeyden önce kendi partimizin faaliyetini tahlilden geçirmemiz gerekir.

2. Partinin durumu

Partinin karakteri sorunu, devrim hareketinde teori ve eylemin en başta gelen problemleri arasında yer alır. İlerici Marksist-Leninist teoriye dayanan, halk yığınlarıyla sıkı bağları bulunan, gerek barış içinde, gerekse silâhlı çatışma koşullarında en karmaşık ödevleri yapabilmek için ideolojik, politik ve örgütsel alanlarda iyice hazırlıklı güçlü bir parti mevcut değilse, demokrasi ve sosyalizm savaşı yürütülemez. Şimdi bu görüş açısından şöyle bir soru çıkıyor karşımıza: Parti problemini hangi yoldan giderek çözdük?

Eski dogmatik parti yönetimini görevden uzaklaştıran ve yenisini seçen Merkez Komitesinin (1956 yılındaki) VI Plenumundan sonra YKP, en yakın stratejik amacının ulusal demokratik devrimi gerçekleştirmek, en yakın taktik görevinin de, sağcılar hükümetini devirmek ve demokratik güçler hükümetini kurmak için demokratik güçleri birleştirmek olduğunu belirtti. Bir yandan da, Parti problemini aydınlatma ve kendi güçlerini örgütlenme işlerini ele aldı. Parti probleminin, 1946–1949 yılları arasındaki Vatandaş Harbinin sonlarında en çetin bir mesele haline gelmiş olduğunu da belirtmeliyiz.

Bu problemin mümkün olan tek doğru çözüm yolu YKP MK'nin 1958 yılında yapılan VIII Plenumunda belirtilmişti. Buna göre bütün komünistlerin, komünistlerle sosyalistler ve sebatlı demokratların siyasi bir koalisyonu olan EDA'ya girmeleri gerekiyordu. Bununla güdülmek istenen amaç, EDA'da durum ve koşullara uygun, sebatlı bir politik doğrultunun uygulanmasını sağlamak, YKP'sini ve bütün solcu güçleri destekleyen geniş halk yığınlarıyla sıkı bağlar kurmak, komünistlere parlamentoya ve sendikalar, kooperatifler gibi emekçilerin yığınsal örgütlerine geniş ölçüde katılmaları için olanaklar yaratmaktı. Bir yanda da, VIII Plenumun kararı gereğince,

Yunanistan Komünist Partisinin esas kadrolarından bir kısmı, Partinin politik doğrultusunu uygulamak, parti kararlarının gerçekleştirilmesi işini kontrol etmek, müstakil bir parti olarak varlığını devam ettiren Komünist Partisinin kadrolarını eğitmek için, partinin dayanak noktaları halinde, yönetici illegal parti grupları kurmalıydılar. Plenumun bu kararı, o zamanki koşullar içinde, *Leninizmin*, illegal çalışmalarla legal mücadele biçimlerinin ahenkli bir şekilde yürütülmesi hakkındaki son derecede önemli prensibinin en iyi biçimde nasıl uygulanacağını gösteriyordu. Parti, bu problemi, Marksizm-Leninizm prensiplerine dayanarak ve 1946–1949 Vatandaş Harbinde demokratik güçlerin yenilgiye uğramasından sonra ortaya çıkan korkunç polis rejiminin varlığını ve ağır darbeler altında bulunan YKP'nin durumunu göz önünde bulundurarak çözümlenmeye çalışmıştı.

Biz bu kararı, bugün de, genel hatlarıyla olumlu olarak değerlendiriyoruz. Çünkü VIII Plenumun kararı, sekterce faaliyet sınırları içinde kapanıp kalmış olan komünistlere, kendilerinden kopmuş bulunduğumuz geniş emekçi yığınlarıyla tekrar bağlar kurmak olanağını vermiştir. EDA'nın şehir ve köylerde örgütlenmesini kolaylaştıran da bu karardır. Yine aynı karar, sendika ve kooperatiflerde canlı bir faaliyetin gelişmesini, halk yığınlarının mücadelelerini hızlandırmalarını ve parlamento kürsüsünden yararlanılmasını sağlamıştır. Bu karara uyularak, halk yığınları arasında girilen çalışmalar sayesinde YKP'nin siyasi nüfuzu artmıştır. Partinin ve yığınların mücadelesi, sağcılar hükümetinin devrilmesine ve demokratik değişimlere yol açmıştır. Şunu da belirtelim ki, bu dönemde demokratik hareketin kazandığı bütün başarılar, komünistlerin faaliyetiyle, YKP gruplarının, yani illegal dayanak noktalarının örgütlenmesi ve çalışmalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Bu dayanak noktaları sayıca az oldukları halde, Partinin yığınlar arasındaki çalışmalarında ve diğer politik faaliyetinde önemli kontrol rolü oynadılar.

Komünistler halk arasındaki legal çalışmaları sırasında, bu işlerin çokluğu yüzünden, Parti dayanak noktaları kurulması ve genişletilmesi işine gereken vakti ayıramadılar. Partimizin, Ağustos 1961'de toplanan VIII Kongresi, illegal çalışmaları örgütleme ve kuvvetlendirme alanındaki ihmal-kârlık üzerinde önemle durdu.

Bu durumun, olumsuz sonuçlar vermemesi imkânsızdı. Netekim, öncelikle legal mücadele alanında görev alan, halk yığınlarının ve yığınsal örgütlerin faaliyetiyle doğrudan doğruya bağlantısı bulunmayan Parti kadrosu işçilerinden bir kısmında, legal mücadele şartlarına uyma ve illegal çalışmalardan uzaklaşma eğilimleri görülmeye başladı. Onlara göre illegal faaliyet, hareketi gözden düşürüyordu. Onları böyle düşünmeye sevkeden diğer sebepler de şunlardı: Gerek Vatandaş Harbi sırasında, gerekse sonraki yıllarda YKP'nin ocak, bucak örgütleri dağılmıştı; hatta 1958 yılında toplanan VIII Plenumun kararından sonra bile parti içi hayat, yukarıki nedenler yüzünden son derecede dar bir çerçeve içine sıkışıp kalmıştı. Öte

yandan, olağanüstü kanunlar rejiminin ve dikkatle yürütülen anti-komünizm kampanyasının doğurduğu güçlükler bu çerçeveyi daha da daraltmıştı.

Legalcilik hayalleri belirmiş bulunuyordu. Ve bu hayallere kapılanlar, Yunanistan'ın normal bir gelişme yoluna girdiğini, zira uluslararası ahvalın, Birleşik Amerika'ya, Avrupa'nın, dolayısıyla Yunanistan'ın işçilerine karışmasına imkân vermiyeceğini, bu durumun da, bize, VIII Kongre tarafından hazırlanan ulusal demokratik değişimler programını barış yolundan gerçekleştirme olanakları sağlayacağını ileri sürüyorlardı. Partinin ideolojik çalışmalarda karşılaştığı güçlükler ve polis rejimi baskısının bir sonucu olarak parti içi hayatın dar bir çerçeve içinde sıkışıp kalması, işlerin parti prensipleriyle değerlendirilmesinde aksaklıklar yaratmaya başladı. Disiplin, kritik ve otokritik gitgide zayıflıyordu.

YKP'nin dayanak noktalarının zayıflığı yüzünden, işçi sınıfının en devrimci ve en sebatlı kesimi olan sanayi işçileri arasındaki organizasyon işleri ve politik çalışmaları da gevşemişti. Halbuki, komünistlerin arasına gizli polis ajanlarının sızmasına meydan vermemek için, bu işlerin son derecede dikkatli konspirasyon metotlarıyla yapılması gerekiyordu. 1958 yılındaki «saray ayaklanması»na karşı yürütülen mücadele, işçi sınıfının işte bu en devrimci kesiminin siyasi greve başlamasını zorunlu hale getirdiği zaman, bu zayıflık ve yetersizlikler ortaya çıkıverdi. Alınan olağanüstü tedbirler ve 509 sayılı casusluk kanunu ile EDA, gizli polisin darbeleri altında kaldı ve ordu içinde organizasyon çalışmaları son derecede zorlaştı. Parti saflarına yeni kuvvetlerin alınması, Parti kadrolarının ve Merkez Komitesinin taze güçlerle yenilenmesi güçleşti.

1958 yılındaki VII Plenumun ve VIII Kongrenin, illegal çalışmaların kuvvetlendirilmesi ve illegal parti dayanak noktalarının geliştirilmesiyle ilgili kararlar gerçekleştirilmiş olsaydı, bu zorluklar önlenebilirdi. Partimizin doğru yönlü politik doğrultusunun uygulanması sayesinde sağcılar yenilgiye uğratılmasından sonra (1963–1964) bu ödevlerin yerine getirilmesi için daha elverişli şartlar yaratılmıştı. Fakat, aynı zamanda, illegal parti gruplarını kuvvetlendirmek te gerekiyordu.

Sağcı hükümet iktidardan düşmüş, yığınsal halk hareketi iyice güçlenmiş, memleketi demokratikleştirme yolları açılmıştı. Bu durum işçi sınıfının partisini kuvvetlendirmeyi zorunlu bir hale getirmişti. YKP MK, 24 Şubat 1964 tarihinde esas amacın, geniş demokratik güçlerle bir ittifak yapmak, memleketin demokratikleştirilmesi hedefini güden yakın programı, yani «Yunanistanda demokrasinin yeniden canlandırılması, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesi» mücadelesine yön veren programı gerçekleştirmek olduğunu, demokratik devrime ancak bu suretle yol açılabileceğini belirtti. Bu ödevi yerine getirmek için, komünistlerin ve bütün halkın ideolojik ve politik alanlarda hazırlıklı hale getirilmesi de lâzımdı.

Kısacası, YKP güçlerinin daha iyi örgütlenmesi, parti yönetimi işlerindeki zayıflıkların giderilmesi, bu politikayı sırasınca uygulayacak kadroların eğitilip yetiştirilmesi lâzımdı. Başka bir deyişle, yeni aşamanın, 1958 yılında yapılan VIII Plenumun kararında belirtilenden daha yüksek aşamanın bağımsız, örgütlü bir gücü olan YKP'nin rolü büyümeli, faaliyeti genişlemeliydi. YKP'nin rolü artarsa, memleketi geriletmek ve askeri-faşist darbesi yapmak için çabalar harcayan irticain yenilgiye uğratılması olanakları daha fazla artacaktı.

Partimizin Merkez Komitesi, EDA'nın Komünist Partisi haline dönüştürülmesiyle ilgili yanlış görüşü reddetti. Böyle bir «çözüm yolu», istenilen amaca ulaşılmasını sağlamak şöyle dursun, solcu güçlerin değerli bir koalisyonu olan EDA'da parçalanma yaratabilirdi veya onun çerçevesini daraltırdı.

Şubat 1965'te toplanan VIII Plenum, bu görüşe dayanarak, Komünist Partisinin dayanak noktalarının genişletilmesini, aynı zamanda, bunların ve bütün YKP'nin legalize edilmesi eğilimlerine karşı mücadele yürütülmesini kararlaştırdı.

Plenumun bu kararı Merkez Komitesi üyelerinin ve Partideki yönetici işçilerin büyük çoğunluğu tarafından tasvip edildiği halde, Politbüro ve Merkez Komitesi üyelerinden bazılarının şiddetli muhalefetiyle karşılandı. Bu yoldaşların iddialarına göre, EDA, bizim mücadelemizi geliştirebilecek durumda olan bir kuruluştu, işçi sınıfının partisi haline gelebilirdi, bu yüzden Komünist Partisine lüzum yoktu. Yine bunlara göre, parti grupları, hareketimizin temel kaldıraçları olmamalıydı, bunlar EDA'nın birer uydusu olarak varlıklarını devam ettirmeliydi. Bu görüş o derecede geliştirildi ki, taraftarlarından bazıları, daha cunta diktatürası kurulmadan önce ve özellikle «saray isyanı»ndan sonra, YKP ve EDA'nın iflâs ettiklerini, bu yüzden başka tipte parti biçimleri aramak gerektiğini ileri sürmeye başladılar.

Yunanistan'da, parti kuruculuğu ile ilgili yanlış görüşlerin tarihsel köklerini ve sosyal temelini, sınıf mücadelesinin büyük güçlüklerle karşı karşıya bulunduğu koşullarda aramak gerekir. Böyle şartlarda, parti kadrolarının belirli bir kesiminde, yukarıda söz konusu ettiğimiz legalizm eğilimleri belirmeye başlar. Partimiz bu eğilime karşı mücadele ediyordu. Fakat mücadeleye geç başlanmıştı, bu yüzden de yeteri kadar etkili olamadı. Legalizm eğilimi Merkez Komitesi ve Politbüro üyelerinden bazıları tarafından da desteklendiği için, durum gittikçe kötüleşiyordu. Şunu da belirtmeliyiz ki, legalizm eğilimi, daha fazla, parlamento faaliyetine katılımış ve halk yığınlarıyla bağlantıları kesilmiş partililer arasında kuvvetliydi. Halk yığınları arasındaki çalışmalarda ve yığınsal örgütlerdeki faaliyetlerde çelikleşmiş olan Parti kadroları bu eğilimi bugün de reddetmekte, YKP MK'inin Şubat 1968'de toplanan XII Plenumunun kararlarını kesin

olarak desteklemektedirler. Bu kararlarla yukarıda söz konusu olan doğru tutuya ideolojik bir darbe indirilmiş bulunuyordu.

YKP MK, Parti problemini bütün genişlik ve derinliği ile göremedi, illegal grupları ile ilgili mesele 1963–1964 yıllarında daha esaslı incelendiği halde, bunların çalışmalarına hız vermekte geç kaldı, çözümlerine derhal başlamadı, işçi sınıfının partisini reddeden sağcı görüşlere karşı gerektiği kadar azimli bir mücadele yürütmedi.

Ve zararlı sonuçlar gecikmedi, bunalım sırasında, faşist darbesi zamanında olanca şiddetiyle ortaya çıktı. Halbuki, bunalımdan önce parti kuvvetleri daha iyi örgütlenmiş olsaydı, bu sonuçlardan kaçınılabilirdi, hiç olmazsa zararları sınırlandırılabilirdi. Yukarıda izah edilen nedenler yüzünden YKP, daha «saray isyanı»ndan önce, ideolojik, politik ve örgütsel bakımlardan kendisini hazırlayamadı, bundan dolayı da, yurtsever güçlerin daha güçlü bir birlik kurmalarına yardım edemedi. Bütün bunları yapmadığı için, askeri darbeyi önleyebilecek aktif ve başarılı bir karşıkoyma hareketi için en elverişli şartları yaratamadı. Komünist Partisi, askeri darbenin gerçekleştirilmesi sırasında buna etkili şekilde karşı koymadı, temel güçlerinden bir kısmına indirilen darbeye engel olamadı. Engel olabilseydi, diktatüraya karşı mücadelenin daha elverişli koşullarda devamı sağlanabilirdi.

3. Barışçı yoldan sosyalizme geçiş problemi

Partimizin son yıllarda üzerinde sık sık durduğu en önemli problemlerden biri, ilk önce demokratik devrimin, sonra da sosyalist devrimin hangi yoldan gerçekleştirileceği meselesiydi.

YKP'nin Ağustos 1961 de kabul edilen programı gereğince, «kuvvetler oranında sosyalizm yararına meydana gelen köklü değişme», ulusal demokratik devrimin barışçı yoldan gerçekleştirilmesi olanaklarını yaratmıştır, bu yüzden, yukarıdaki sorun bu reel duruma dayanılarak çözülmelidir. Bir yandan da biz, şu gerçeği de göz önünde bulundurmalıydık: Devrimsel gelişme dünya çapında genişlemekte, dünya karakteri almakta, birbirine karşıt iki dünya gücü arasındaki mücadele yeni bir döneme girmektedir; bu durum, her partinin, bütün mücadele biçimlerini incellemeyle kavrayıp, şartlara göre uygulamasını gerektirmektedir. Özellikle Yunanistan, emperyalist sistemin stratejisi içinde önemli bir yer almaktadır, yönetici sınıfların anti-parlamentar gelenekleri vardır ve bunlar, memleketimizin barış yolundan sosyalizme geçişini son derecede güçleştiren engellerdir. Bütün bu faktörleri dikkate alan Yunanistan Komünist Partisi, değişimin barış yolundan yapılması için partinin her çareye başvuracağını belirtmekte, fakat aynı zamanda «halka, barışçı olmayan başka yoldan

sosyalizme geçişe hazırlıklı olmasının, halk iradesinin hâkim olmasını önlemek için plütokrasinin her türlü davranışını zararsız hale getirmeye hazırlıklı bulunmasının gerekli olduğunu da bildirmektedir».

VIII Kongreden sonra meydana gelen olaylar, böyle bir tehlikenin varlığı hakkındaki görüşü doğrulamıştır. Çünkü, sağcılar, YKP'nin kongresinden hemen sonra, 1961'de seçim sonuçlarını ERE lehinde değiştirmek suretiyle bir «seçim darbesi» yapmışlardı. Bu darbe, CIA, NATO ve Yunan Ordusu ileri gelenleri tarafından ortaklaşa hazırlanan bir plan gereğince organize edilmiş bulunuyordu. Darbeden sonra gericiler, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin her başarısına yeni darbelerle cevap verdi. Demokratik hareketin önemli derecede büyümesi karşısında telâşa düşen kral ve ordu, Temmuz 1965'te hükümeti devirdiler. Partimiz ve demokratik güçler, bu darbeye, yetmiş gün süren sokak nümayişleri ve kanunların tekrar hâkim olması, demokratik yolun devam ettirilmesi istekleriyle karşılık verdiler. Fakat, irticâın saldırılarına etkili şekilde karşı koyabilmek, kanunların hâkim olmasını ve demokratik hareketin ileri doğru gelişmesini sağlayabilmek için, kendi saflarımızdaki legalizm kuruntularının bertaraf edilmesi, geniş halk yığınlarının tek cephede birleştirilerek seferber edilmesi gerekiyordu.

15 Temmuz 1965'teki «Saray darbesi»nden ve güçlü sokak nümayişlerinden sonra, YKP MK, irticânın geniş bir cephede karşı-taarruza geçmiş bulunduğunu bütün açıklığı ile derhal anlayamamıştı. Çünkü, yukarıda sözü geçen legalizm hayalleri, bu kritik dönemde, parti saflarının reorganizasyonunu ve illegal parti gruplarının gelişmesini alabildiğine güçleştiriyordu. İrtica, sık sık kaba kuvvete başvuruyor, faşist darbe tehlikesi durmadan artıyordu. Bütün bunlar açık seçik ortada iken, partinin barış içinde gelişmesi için her türlü illegal çalışma şeklinden vazgeçilmesi gerektiği görüşü öne sürülüyordu. Faşist darbeden birkaç gün önce, YKP Merkez Komitesi Politbürosu «Doğruluğun Sesi» Radyosu ile yayınlanan bildirisinde bu tehlikenin gelmekte olduğunu bildirir bildirmez, Yunanistan'daki legal sol basında, legalizm görüşüne dayanan bir makale neşredildi. Bunda, böyle bir tehlikenin asla mevcut olmadığı söyleniyor ve «1963'te değil, 1967 yılında bulunuyoruz» deniliyordu.

Bazı Politbüro üyelerinin bu gibi görüşleri desteklemeleri yüzünden, durum daha da kötüleşiyordu.

Bu görüşü savunanlara göre, Yunanistan'ın barış içinde demokratik gelişmesi mümkündü. Halbuki, o dönemdeki şartlar, parlamento yolu ile demokratik gelişmeye devam edilebileceği hayallerine karşı çetin bir mücadelenin yürütülmesini, Yunan yolundan uzaklaşmaları önleyebilmek için parti saflarının reorganizasyonunu gerektiriyordu. Zira, yukarıda da belirttiğimiz gibi, barış yolundan geçişi gerçekleştirebilmek için, Partinin, bütün mücadele biçimlerini uygulamaya hazırlıklı olması, illegal mücadele ile legal mücadeleyi doğru bir şekilde birleştirmeyi her an başarabilmesi zorunlu bir şarttı.

Yunanistan işçi hareketindeki bu tecrübeden önemli iki sonuç çıkarılabilir. Bunlardan birincisi şudur: İçinde çalıştığı şartların özellikleri ne olursa olsun her parti, Leninizmin yeni tipte parti ile ilgili genel prensiplerine tamamiyle uymalıdır. Ancak bu tipte bir parti, emperyalizme karşı devrimci ilerici hareketin en amansız, en güç, en karmaşık mücadelesinde kendine düşen ödevi başarıyla yerine getirebilir. İkinci sonuç da şudur: Barış içinde yanyana yaşama ve barışçı yoldan sosyalizme geçiş olanaklarıyla ilgili problemin teorik olarak daha fazla işlenip geliştirilmesi lâzımdır.

4. Müttefikler problemi

Partimiz içinde, son yıllarda, emperyalizme ve iç irticaa karşı mücadelede, ulusal demokratik devrimin gerçekleştirilmesi çalışmalarında hangi güçlerle ittifak kurulacağı problemi üzerinde tartışmalar yapıldı. YKP'nin VIII Kongresinde belirtildiği gibi, Yunanistan'ın özel durumu ve emperyalizme bağımlı oluşu yüzünden, ulusal demokratik değişimi yalnız belirli bir sınıf veya belirli bir parti gerçekleştiremez. Bunu, ancak, böyle bir değişimde menfaatleri olan bütün sosyal sınıflar, bütün sosyal tabakalar, bütün partiler birlikte gerçekleştirebilirler. Kongre'de şu da ortaya konmuştu: Bu anti-emperyalist Yurtseverler cephesine, toplumun en devrimci sınıf olan işçi sınıfından, köylülerden, orta tabakalardan, zanaatçı ve esnaftan başka, ülkenin yabancı emperyalistlere bağımlılığı yüzünden amansız bir baskı altında bulunan burjuvazinin bir kesimini de çekip almak mümkündür.

Bu görüşe dayanan Partimiz, günlük çalışmalarında geniş bir birlik kurma politikası izliyordu. Aynı politika, Mayıs 1963'te Lambrakis'in öldürülmesi üzerine yapılan ve sağcılar hükümetinin devrilmesini sağlayan protesto nümayişlerinde de, ülkeyi demokratikleştirme programının gerçekleştirilmesi için 1964–1965 yıllarında yürütülen mücadelelerde de uygulandı. Yine aynı politika, 1965–1966'da faşist diktatürası tehlikesini önlemek için yapılan mücadele sırasında da belirdi. Komünist Partisi, burjuva partilerinin taban örgütleriyle, bazan da yöneticileriyle, özellikle «Merkez Birliği» Partisinin yönetmenleriyle veya bunlardan bir kısmı ile işbirliği ilişkileri kurmaya çalışıyor ve çoğu zaman muvaffak oluyordu. Partimiz, birlik politikası uygularken, daima, eşit hak, kararlarda oybirliği, YKP'nin başına buyrukluk ve bağımsızlığının korunması gibi belirli prensiplerden ayrılmıyordu. Parti, diğer partilerde kendi görüşlerine uygun görüşler gördüğü zaman, dar bir program çerçevesinde olsa, yukarıdaki temel üzerinde işbirliği olanaklarını arıyordu.

Şimdi de bu yolda yürüyor. Fakat, bu doğrultusunu gerçekleştirmeye çalışırken, işçi sınıfını liberal burjuvaziye bağımlı duruma getirebilecek

teorilerle karşılaşılıyor. Bu teori ile ekonomik bakımdan geri kalmış bazı ülkelerdeki ulusal burjuvazinin belirli ölçüde radikal ve ilerici rolü bulunduğu hakkındaki doğru tezin Yunanistan'da kalıp halinde uygulanması istenmektedir. Ne var ki, Yunanistan'da kapitalizm orta derecede bir gelişme düzeyine ulaşmıştır ve büyük burjuvazi uzun zaman emperyalizmle sıkı bir işbirliği yapmıştır. Şunu da belirtelim ki, «Merkez Birliği» Partisini «ulusal burjuva partisi» olarak nitelemek doğru değildir. YKP, «Merkez Birliği»ni, elbette ki, sağcıların partileriyle yanyana koymuyor. Çünkü sağcı partilerde, her şeyden önce, emperyalizmle işbirliği yapan plütokratlar oligarşisi temsil edilmektedir. «Merkez Birliği» Partisinde ise, Yunan tekelci sermaye çevreleriyle, iç pazarın tekelci sermayeye karşı korunmasında az veya çok menfaati bulunan burjuva kesimi toplanmıştır. Fakat, «Merkez Birliği»ni asıl yönetenler, tekelci çevrelerdir.

5. YKP'nin proletarya enternasyonalizmi prensibi karşısındaki tutumu

Yunanistan Komünist Partisi, bütün elli yıllık faaliyeti boyunca proletarya enternasyonalizmi prensibine daima ve sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Uluslararası emperyalizm, genç Sovyet devletine silahlı müdahaleye geçtiği ve bu maceraya Yunanistan'ı da sürüklediği zaman, henüz biçimlenmekte olan Yunan işçi sınıfı, «sosyal devrimi boğmak amacı ile Rus demokrasisine karşı büyük devletler tarafından girilen saldırıyı nefretle kınayarak» şiddetle protesto etmiştir. Daha sonraları, Yunanistan Komünist Partisi, Yunanistan hükümetinin Sovyetler Birliği'ni tanıması için çetin bir mücadele yürütmüştür. İkinci Dünya Harbi sırasında, Partimiz, güçlü sokak nümayişleri ve grevler organize etmek suretiyle, hatta silahlı savaşa başvurarak, Sovyet cephesine Yunan askeri birlikleri gönderme hazırlıklarını ve yollama çabalarını sonuçsuz bıraktırmıştır. YKP'nin bütün tarihi, ulusal-yurtseverlik ödevleriyle proletarya enternasyonalizmi ödevlerinin ahenkli bir şekilde çözülmesi uğrunda yapılan mücadelelerin tarihidir.

Öte yandan, Yunanistan halkının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, Büyük Oktob'un zaferlerle dolu ileri hareketinin, sosyalist topluluğun başarı ve kazanımlarının ayrılmaz bir kısmıdır. Yunanistan halkı, Yunanistan'ın faşist esaretinden kurtuluşunda Sovyet Ordusunun rolünü, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin, faşist rejiminden kurtulmak için savaşan halkımıza yapmakta olduğu yardımı hiç bir zaman unutmayacaktır.

1956 yılında Macaristan'da yapılan karşı-devrimi sırasında, YKP, çetin illegal çalışma şartları içinde bulunuyordu. İşte bu koşullarda, Macar Halk Cumhuriyeti'ni destekledi, karşı-devrimi ezmesi için Macar devrimcilerine askeri yardımda bulunan Sovyetler Birliği'ni, bu enternasyonalist davranışından dolayı candan kutladı. Partimiz, bir yandan da, Macaristan olay-

ları dolayısıyla Yunanistan'da iç ve dış gerici güçler tarafından geniş ölçüde girilen Sovyet aleyhtarı iftira kampanyasını etkisiz bırakmak için ideoloji cephesinde çetin bir savaş yürütüyordu.

Partimiz, bugün, kendi saflarında bazı sosyalizm ve açıkça Sovyet aleyhtarı görüşlerle mücadele etmek zorunda da kalmaktadır. Bunlar, Sovyetler Birliği Komünist Partisini Yunanistan Komünist Partisinin ve diğer partilerin iç işlerine karışmakla itham etmektedirler. Her Marksist partinin denek taşı olan proletarya enternasyonalizmi prensiplerine de saldırmaktadırlar.

YKP doğuşundan bugüne kadar enternasyonalist mevzilerden ayrılmamıştır. Çünkü o, yeni tipte bir Marksist partidir. Bu tutumunun bir sebebi de şudur: Partimiz ve halkımız, yıllar boyunca emperyalizmle karşı karşıya savaşmak zorunda kalmışlardır. Partimiz ve halkımız yarım yüzyıldan beri dört diktatörlükten geçmiştir ve burjuva demokrasisinin de sınıfsal karakterini çok iyi bilmektedirler. YKP ve Yunanistan halkı, bu elli yıl içinde memleketin ulusal kurtuluşu uğrunda yaptıkları savaşlarda SSCB'ini en yakın müttefikleri olarak görmüşler, emperyalizme karşı yürüttükleri çetin mücadelelerinde onun sıcak, dost elini daima omuzlarında hissetmişlerdir. YKP şimdiye kadarki elli yıllık tarihinde milliyetçilik belirtilerine karşı daima azimle mücadele etmiş, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine her an bağlı kalmış, işçi sınıfını, bütün Yunanistan halkını bu ruhte eğitmiştir.

MK'nin XII Plenumu, üstünlük elde ederlerse gerek partimize, gerekse ülkemizin demokratik hareketine büyük zararları dokunacak olan oportünist görüşleri şiddetle kınamıştır. Aynı plenumun kararları artık olumlu sonuçlar vermeye başlamış bulunmaktadır. Yunanistan'ın proleter merkezlerinde ve taşra şehirlerinde Komünist Partisinin illegol örgütleri kurulmakta ve bunlar, Parti kuvvetlerinin birleşmesinde, cuntaya karşı koyma-grup ve örgütlerinin kurulup seferber edilmesinde kesin rol oynamaktadırlar. Pasif şekilde başlamış olan genel direniş gitgide aktif bir hal almaktadır.

Georgios Papandreu'nun cenaze töreni sırasında Atina ve Pire'de yapılan anti-faşist gösterileri, diktatura rejimine karşı büyük bir açık direniş hareketiydi. Yüz binlerce insan, Başkent'in caddelerinde faşist rejime karşı nefretini açığa vurdu. İşçi sınıfı ve gençlik, bu savaş gösterisinin ön saflarında yer almıştı. Parti örgütlerimiz, gösterilerde önemli bir rol oynadılar.

Bu makede biz, partimizin ve Yunanistan'daki ilerici demokratik hareketin bazı temel problemlerini ortaya koymakla yetindik. (Yunanistan'ın bugünkü durumunu tahlil etmedik. Çünkü bu, ayrı bir konudur). Amacımız, uluslararası komünist hareketinde ortaya çıkmakta olan problemlerden bazılarının aydınlatılmasına yardım etmek, uluslararası tecrübeye kendi katkımızı ilâve etmektir. Kanaatimizce, uluslararası komünist hareketinin daha fazla birleşmesinde bu katkının da yardımı olacaktır. Zira ortak düşmanımız emperyalizme karşı, barışın korunması, demokrasi ve sosyalizm uğrunda yürütülen savaşın başarılı olması için, bu birlik zorunlu şarttır.

Çekoslovakya'da sosyalist toplumu geliştirme çalışmaları

Pavel Aversperg

1968 yılı Kasım ayının 14–17 tarihleri arasında, Prag'da, Çekoslovak Komünist Partisi Merkez Komitesinin geniş toplantısı yapıldı. Plenum (geniş toplantı) ülkenin 1968 yılındaki durumunu ve politik gelişmesini inceledi, partinin, ilerdeki dönemde politik alanda gerçekleştireceği bellibaşlı ödevleri tespit etti.

Çalışmaları bütün Çekoslovakya kamu oyu tarafından dikkatle izlenen plenum büyük bir canlılık içinde geçti, ele alınan sorunlar olanca derinlikleriyle incelendi. Plenum, dünyada, Çekoslovakya'nın dost ve düşmanları arasında da geniş bir ilgi uyandırdı. Geniş toplantıdan önce, türlü türlü kötü tahminler yürütüldü, dramatik kadro değişiklikleri yapılması öngörüldü, ÇKP Merkez Komitesinin, 1968 Ocak plenumu ile başladığı politikasından ricat edeceği veya tamamen vazgeçeceği ileri sürüldü. Fakat, bu ev hesaplarının hiçbir çarşıdakine uymadı. Çünkü, plenuma katılanların hepsi, gelecekte uygulanacak politikaya, 1968 Ocak ayından sonraki gelişmenin olumlu değerlerine dayanan ve şimdiki koşullar içinde bunların gerçekleştirilmesine yardım edecek gelecekteki politikaya doğru bir yön verebilmek için büyük çaba harcadılar.

Merkez Komitesi, Kasım Plenumunda, Parti ve bütün kamu oyunun, amaca uygun, açık ve azimli bir politik doğrultunun zorunlu olduğunu anladığı inancından hareket ediyordu. Ağustos olaylarından sonra ortalığa yayılan güvensizlik, kararsızlık duyguları, bazı ekstremist davranışlar ve anti-sosyalist güçlerin etkisi ancak bu suretle yok edilebilir ve sosyalist toplum kuruculuğu ödevlerinin çözümüne gerçek bir huzur içinde ve ciddi çalışmalarla devam edilebilirdi. Gelecekte uygulanacak politikaya sağlam bir dayanak noktası bulabilmek için, partinin ulusal ve enternasyonal ödevleri arasındaki objektif zorunlu birliği anlamak ve gerçekleştirmek lâzımdı. Bu birliği, Marksist-Leninist öğreti ve komünist hareketinin enternasyonal karakteri gerektiriyordu. Merkez Komitesi, Çekoslovakya'nın şimdiye kadarki gelişmesinin olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde yaptığı politik değerlendirmelere dayanarak partinin gelecekteki ödevlerini hazırlarken yukarıdaki görüşleri kendisine kılavuz yapmıştı.

Şubat 1948'den beri geçen yirmi yıllık dönemin tahlili bu değerlendirmenin elde edilmesinde bir çıkış noktası oldu. Adı geçen dönem içinde sosyalizmin temelleri atıldı, işçi sınıfının, bütün emekçilerin hayatı derecede önemli amaçları gerçekleştirildi, köy ekonomisinde küçük mal üretiminin büyük mal üretimine dönüştürülmesi de dahil olmak üzere, önemli sınıfsal ve sosyal-ekonomik değişimler yapıldı. Bu sayede, sınıflar arasındaki ilişkilerin değişimi ve çıkarlarının gitgide yaklaşması için koşullar yaratıldı. İşçi sınıfı, öteki emekçi güçleriyle ittifak halinde, toplumun yönetici gücü haline geldi, aynı zamanda politik egemenliğin iletkeni oldu.

Köylerde, kooperatör köylüler diye yeni bir sosyalist sınıf meydana geldi, işçi-köylü ittifakı kuvvetlendi. Sosyalizm davasına, işçi sınıfına ve partiye sadık büyük sayıda bir aydınlar tabakası ortaya çıktı. Sanayi üretimi önemli derecede arttı. Halkın, özellikle bazı tabakaların yaşayış düzeyi yükseldi. Toplumun bütün tabakaları kültür hazinesinden yararlanma olanaklarına kavuştu, herkese, öğrenim yapmak, meslek ihtisaslarını yükseltmek imkânları sağlandı. Merkez Komitesi, komünistlerin, partisizlerin, bütün emekçilerin fedakârca çalışmaları sayesinde elde edilen bu sonuçların yüksek değerini ortaya koydu, gelişmemiz hakkındaki tek yönlü, nihilist değerlendirmeleri ise tarihsel gelişmemize aykırı görüşler olarak reddetti.

Fakat, şimdiye kadarki gelişmemizin, sübjektif ve objektif etkenlere dayanan zayıf yanları da vardı. Merkez Komitesinin kararında da belirtildiği gibi, «sosyalizmin gelişmesi, toplumumuzun her yönden geliştirilmesiyle ilgili şıara aykırı olarak geciktiriliyordu, bu yüzden de sosyalist toplum, tehlikeli sarsıntılar geçiriyordu». Bu aksaklıklar en açık biçimde ekonomide belirdi. Ekonominin 1950 yıllarının sonlarına doğru ekstanfiz gelişme olanaklarını kaybettiği ve o zamana kadar uygulanmış olan yönetim tarzının artık ekonomiye bir fayda sağlayamayacağı daha o yıllarda tamamiyle ortaya çıkmış bulunuyordu. Parti, politik alanda da, sosyalist demokrasiyi, meydana gelen sosyal-ekonomik değişimlere uygun şekilde gitgide geliştirebilecek durumda değildi. Bu nedenler yüzünden, toplumun birliğinde çatlaklıklar görülmeye başladı, bazı sınıflarla gruplar, parti ile toplum, kuşaklar ve halklarımızla milli azınlıklar arasında çelişkiler ortaya çıktı. Merkez Komitesi kararında denildiği gibi, «Parti'nin otoritesi zayıfladı, politikasına güven azaldı. Bu arada, toplumda memnuniyetsizlik ve gerginlik artıyor, vatandaşların toplumsal aktiflikleri zayıflıyordu».

Partinin politikası, çok önemli sorunların çözümünde uyguladığı metot ve stil, sosyalizmin objektif ihtiyaçlarına uymuyor ve bu uyumsuzluk gitgide artıyordu. Bu sürekli bunalım, 1956 yılından sonraki dönemde daha da derinleşti. Çünkü, parti, özellikle o zamanki parti yönetimi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX Kongresinde açığa vurulan yanlışlıklardan gereken sonuçları çıkarmak cesaretini gösteremedi. Halbuki, Çekoslovakya'da sosyalizmin, yaratıcı Marksizm-Leninizmin ve uluslararası komünist hareketi tecrübelerinin temelleri üzerinde, ülkenin objektif koşullarına uygun olarak

kurulup geliştirilmesi gerekiyordu. Ancak 1962 yılında toplanan ÇKP XII Kongresi, toplumun ihtiyaçlarına dikkatle eğilebildi ve Parti politikasını değiştirmenin zorunlu olduğu sonucuna vardı. Ne var ki, 1966 yılında yapılan XIII Parti Kongresinden sonra yeniden başlayan kararsızlıklar, ortaya çıkarılmış olan bozukluk ve yetersizliklerin bertaraf edilmesini güçleştirdi, olgunlaşmış problemlerin küçümsemesi ve çözümlerinin sürüncemede bırakılması da, politik alanda uyumsuzluklar doğmasına yol açtı. Ve bu uyumsuzluklar gitgide derinleşti. 1967 yılında bazı sosyal-politik bunalım belirtileri ortaya çıktı. Bir yandan politikanın muhtevası ile metodu ve gerçekleştirilmesi arasındaki, öte yandan da toplumun muhtevası ile gerçek ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk, bunalımın bellibaşlı belirtileriydi.

Bu bunalıma bürokratism yol açmıştı. Demokratik santralizmin yerini bürokratik santralizm almıştı, Antonin Novotni, aşırı derecede iktidar yetkilerini elinde toplamıştı. Yıllardan beri süren politik bunalım, 1967 yılında gerek partide, gerekse toplumda şiddetli bir hal aldı. Bu durum içinde Novotni'nin temsil ettiği bu politikanın devam ettirilmesi, partinin ve toplumun haklı istek ve menfaatlerinin devlet tarafından çiğnenmesi sonucunu verecek, halklarımız arasındaki ilişkilere, sosyalizmin ileri doğru gelişmesine ve Çekoslovakya Komünist Partisinin toplumdaki yönetici rolüne, dolayısıyla de sosyalist sisteme ve uluslararası komünist hareketine büyük zararlar verecekti.

Ortaya çıkarılan yetersizlik ve yanlışlıkların kısmen de olsa çözümünün uzun zaman sürüncemede bırakılması parti yönetimiyle partililer arasında, özellikle partinin taban örgütleri ve bölge komiteleri arasında gittikçe artan bir gerginliğin yaratılmasına yol açtı. Sosyalist kanunların ihlâl edildiği 1950 yıllarının başlangıcındaki dönemde hiçbir suçlan olmadığı halde hapse mahkum edilen komünistlerin ve diğer vatandaşların rehabilitasyonu ile ilgili problemlerin çözümünde kararsızlıklar gösterilmesi, ciddi davranılmaması da gerginliği bir hayli şiddetlendirdi. Olayların basında yeter derecede aydınlatılmaması ve parti yöneticilerinden belirli bir kısmının sözleriyle işleri arasında fark bulunduğu hakkındaki sinyallere gereken ilginin gösterilmemesi de memnuniyetsizliği artırıyordu.

Görüldüğü gibi, Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin Ocak 1968 plenumu, Partide ve toplumda o zamanki gelişmelerin objektif bir sonucu idi. Plenum, toplumun ve kişilerin aktif gelişmelerini engelleyen ve sosyalizm idelerini sübjektif ve otoritar bukağılarla zincirleyen yanlışlıkların düzeltilmesine doğru atılmış azimli bir adımdı. Bu yüzden Ocak plenumu, halkın bütün tabakaları arasında geniş bir ilgi uyandırdı. Mevcut durumdan kurtuluş için tek çıkar yol haline geldi. Emekçiler bu çıkış yolunu azimle desteklediler.

Ne var ki, emekçi halkın bütün tabakalarının tek vücut halinde gösterdiği destek, çıkarlar arasındaki ve sosyal politik alandaki ayrışmayı ortadan kaldıramadı. Çünkü, bütün sosyal gruplar bu gelişmeye yeteri kadar

hazırlıklı değildi; bundan dolayı onların bu gelişmeye katkıları aynı derecede olmadı. Kasım plenumu, Ocak plenumundan sonraki durumu şöyle karakterize etmiştir: Parti ve yöneticileri o halde bulunuyorlardı ki, bu durumda, önceki metotlarla yönetime devam etmeleri imkânsızdı, öte yandan da, yeni politika için gerekli şartlar yaratılmamış, bu yeni politikanın güçleri henüz şekillenmemişti.

Önceki politika devam ettirildiği takdirde yanlışlıkların da devam edeceğinden kimsenin şüphesi yoktu. İyi ama, yalnız tenkit yolu da, yeni politik araçlarla yeni politika hazırlanmasını sağlayamazdı. Çekoslovakya'nın İkinci Dünya Harbinden sonraki gelişmesinde ilk defa karşılaşılan ve nitel bakımdan yapıyenı olan bu durumu kuvvetlendirmek ve politikaya yeni prensipli bir yön verebilmek için, Komünist Partisinden ve sosyalist güçlerden meydana gelen yapıcı güçlerin büyük çaba sarfetmeleri gerekiyordu. Yaratılan çelişmeli durum son derecede gergindi. Çünkü, çözüm bekleyen olgunlaşmış problemler uzun zaman küçümsenmişti; şimdi ise bunların en kısa zamanda, derhal çözümü isteniyordu. Nasıl çözümlenecekti? Tenkit yolu ile ... Hem de, yanlışlıkların sorumlusu olanlara karşı yapılacak haklı tenkitlerle değil, bütün Partiyi, bütün parti cihazını, bütün parti aktifini ve benzerlerini tenkit ateşine tutmak suretiyle hataların düzeltilmesi isteniyordu. Politik meselelerin geniş ölçüde aydınlatılması ve yetersizliklerin nedenleri açıklanması, bir taraftan da, sosyalist amaçlardan farklı amaçlar peşinde koşanların işine yarıyordu. Görünüşte Partinin Ocak plenumundan sonra izlediği olumlu doğrultuya katılan, gerçekte ise parti içinde yaygın bir hal almış olan kritik ve otokritiği kötüye kullanmaya çalışan anti-sosyalist ve anti-sovyetik güçler bu durumdan faydalanıyorlardı. Parti içindeki sağcı güçler ve oportünist eğilimler de bu durumu kolaylaştırıyorlardı.

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin Ocak 1968 plenumu, partide ve sosyalist toplumumuzda bunalım yaratan eğilim ve çelişmelerin tabii ve kaçınılmaz bir sonucu idi. Plenumun bellibaşlı ödevi, yaratılan durumu ortadan kaldırmak ve uzun zamandan beri biriken ve çözüm bekleyen olgunlaşmış problemlerin çözümü için gerekli şartları yaratmaktır. Plenum, bu ödevini yerine getirdi. Fakat, önceki politikanın sekte-dogmatik hatalarını tamamiyle aydınlatamadı, parti yönetimini ve parti güçlerini, bu yanlışlıkları sistemli olarak ortadan kaldıracabilecek, partinin ilerideki politikasının hiç olmazsa bellibaşlı çizgilerini şekillendirecek, bütün partiyi yeni politikaya hazırlayabilecek ve biçimlenmekte olan yeni politikayı sağdan gelen türlü türlü baskılar karşısında azimle koruyabilecek hale getiremedi. Merkez Komitesi, bu ödevi, ancak, bütün partinin aktif yardımı ile aşama aşama yerine getirebilirdi.

MK Ocak plenumunun sonuçları, son derecede olumlu önemlerine rağmen, aynı zamanda, objektif kompromiye yolaçtı. Bu kompromi de, Ocak plenumu sonrasındaki gelişmeyi güçleştiren yeni yeni problemler doğurdu.

ÇKP'nin Ocak Plenumu sonrası politikasının anlamı ve bazı problemleri

Ocak plenumundan sonraki parti politikasının esas yönleriyle olumlu ve olumsuz çizgileri çok geçmeden belirmeye başladı. Aleksandır Dubçek yoldaş, MK'nin Kasım plenumunda bu konuda şöyle demişti: «Biz, politikamızın, Marks, Engels ve Lenin tarafından ortaya konan prensiplere ve sosyalist gelişmenin genel kanunlarına dayanması, ulusal özellikleri gözönünde bulundurması ve ülkemizdeki gelişmenin yeni aşamasına uygun olması için çalışıyorduk. Sosyalist gelişmenin genel kanunlarına uymayan yeni model bir sosyalizm yaratmayı ve bunu öteki komünist partilerine genel bir örnek olarak göstermeyi aklımızdan bile geçirmiyorduk.»

Yeni politik amaçların, birleştirici politik temel ödevini gören ve örgütlü toplumsal harekete belirli bir yön veren Aksiyon Programı ile gerçekleştirilmesi gerekiyordu. Merkez Komitesi şu görüşe dayanıyordu: Parti politikasının, öncelikle XIII Kongreden sonraki politikanın bütün olumlu yanları geliştirilmeli, özellikle ÇKP XIII Kongresinin kararları yaratıcı bir şekilde uygulanmalıydı. Halbuki, Ocak plenumu sonrası politikası, bazı hallerde, Partinin XIII Kongresinin bütün kararlarına karşı imiş gibi gösteriliyordu ki, bu, yanlış bir yoldu.

Aksiyon Programındaki politik amaçların gerçekleştirilmesi sırasında bütün parti ve toplum, daha başlangıçta beklenmedik engeller ve olaylarla karşılaştı. Bazı tedbirler, yalnız, yeni politikayı kuvvetlendirmek için ortaya konan çeşitli isteklerin tesiriyle değil, aynı zamanda, gittikçe güçlenen sağın binbir baskısının etkisi altında uygulanıyordu.

Merkez Komitesi Prezidyumu ve hükümet, o dönemde, gerek çözüm bekleyen kadro problemlerinin çözülmesi, gerekse ileride uygulanacak politikanın hazırlanmasında yeteri kadar metanet gösteremedi. Parti içinde, yeni duruma uygun taktiğin belirlenmesi sırasında da çeşitli görüşler ortaya çıktı. Bunlar da, o zamanki çetrefil durum içinde partinin birliğini ihlâl ediyordu. Ocak plenumu kompromisinin bir sonucu olarak ve Merkez Komitesi Prezidyumunun değiştirilmemesi yüzünden, bütün partinin olaylar hakkında yeteri kadar aydınlatılmamasının son derecede olumsuz etkileri oluyordu. Partinin alt organlarındaki bazı yöneticiler de bu aydınlatma işini küçümsüyorlardı.

Bu durum, önemli derecede anarşı unsurlarının politik gelişmeye girmesine yol açmış ve sonraki gelişme döneminde bunların tamamıyla temizlenmesi güçleşmişti.

Çekoslovakya Komünist Partisini gözden düşürmek, Partinin yönetici rolünü zayıflatmak veya yok etmek, sosyalist devletin en önemli kesimlerini etkisiz bırakmak ve işlemez hale getirmek, özellikle, 1950 yıllarında kanunların ihlâl edilmesi yüzünden (ki bu ihlallerin sorumluları belirli kişilerdi)

Milli Emniyet ve Adliyenin bütün organlarını uluorta kötölemek ve en nihayet Parti ve devletin sosyalist ülkeler topluluğu içindeki enternasyonal bağlarını zayıflatmak amacını güden güçler, yaratılan durumdan faydalanmaya koyuldular. Yığinsal enformasyon araçlarından bazılarına sokulmaya muvaffak olan bazı sağcı oportünist ve anti-sosyalist güçler, basın, radyo ve televizyonun büyük etkisini kötüye kullanmaya ve bu suretle de, Ocak plenumu sonrası politikasının gerçekten olumlu değerlerini destekleyip geliştiren bu yığinsal haber araçlarının işçi ve kolektiflerinden önemli bir kısmının sorumluluk duygusu dolu ciddi çalışmalarını gözden düşürmeye başladılar. Bilindiği gibi, peşin sansür tamamıyla kaldırılmıştı. Ne var ki, sorumlu devlet ve parti organları, yığinsal haber araçlarının yönetimiyle ilgili belirli bir sisteme sahip değildiler. Doğru faaliyetle işleri güçleştiren faaliyet arasına kesin bir çizgi çekilememişti. Yığinsal haber araçlarının çalışmaları, çoğu zaman hiçbir tenkide tâbi tutulmadan değerlendiriliyordu. Bu yüzden de bu araçlar, gitgide kontrol edilmeyen güçler halini alıyordu. Yeni yeni problemler ortaya çıkıyor, fakat çözüm olanakları aranmıyordu. Bunlar ve diğer olumsuz eğilimler, Şubat, Mart ve Nisan aylarında çeşitli baskı biçimlerinin belirmesine ve parti ile toplumda fikir kargaşalığının genişlemesine yol açtı. Bu arada, Ocak plenumu sonrasındaki gelişmenin başlangıç döneminde dogmatik ve tutucu güçlerin çetin karşı-koymalarının da bertaraf edilmesi gerekiyordu. Gerek Ocak plenumundan önceki, gerekse sonraki dönemde partinin ve toplumun bütün alanlarındaki gelişme aynı düzeyde değildi, bu yüzden, anti-sosyalist güçler ve bunların eğilimleri her zaman aynı yoğunlukla belirmiyordu.

Bu karmaşık dönemde temel gelişme eğilimleri nelerdi? Bu çıkmazdan kurtulmak, partiyi Marksist-Leninist prensipler üzerinde birleştirmek, sosyalist toplum kuruluşu sürecinde parti ile emekçiler arasındaki bağı kuvvetlendirmek için ne yapmak lâzımdı?

Parti aktivistleri ve üyelerinin ezici çoğunluğu Merkez Komitesi tarafından formüle edilen mevzilerde bulunuyordu. Bunlar, yeni politikanın hazırlanmasına aktif olarak katılıyorlardı. Bu politikanın tamamıyla gerçekleştirilmesi taraflısıydılar. Aynı zamanda, gerek toplumda, gerekse kişiler arasında Ocak plenumu dönemine kadar sürüp gitmiş bütün kanunsuzlukların ardarda ortadan kaldırılması gerektiğini belirtiyorlardı. Partinin bu kesimi, Ocak plenumundan sonraki gelişmeyi destekliyor, emekçilerin çıkarlarını ve mevzilerini doğru olarak dile getiriyor, gerek Parti ile toplum arasındaki bağların kuvvetlendirilmesinde ve Partiye tam güvenin tekrar sağlanmasında, gerekse dünya sosyalist topluluğu ülkeleriyle enternasyonal ilişkilerin kuvvetlendirilmesinde başlıca güvenceyi (teminatı) teşkil ediyordu.

Merkez Komitesinin Ocak, Nisan ve Mayıs plenumlarının kararlarını gerçekleştirme yolunda atılan ilk adımlar şu sonuçları verdi:

Partide ve toplumda katı düşüncelerin bertaraf edilmesinde, parti ve bilim alanında çalışan aydınlar arasındaki bağların kuvvetlenmesinde,

bunların parti politikasını hazırlama çalışmalarına daha aktif olarak katılmalarında, toplumun ve ayrı ayrı kesimlerinin gelişmesiyle ilgili sorunlara çözüm yolları bulunmasında, ekonominin daha başarılı gelişmesi, toplumdaki bazı grupların ihtiyaç ve menfaatlerinin daha iyi karşılanması için çareler aranmasında gözle görülür bir ilerleme kaydedildi;

sosyalist toplumumuzun gelişmesiyle ilgili yolların aranması ve incelenmesinde işçi sınıfının, bütün toplumun ve gençliğin aktifliği önemli derecede arttı;

geçmişte toplumsal hayatın çeşitli alanlarında yapılan bozukluklar derece derece ve azimle düzeltilmeye başlandı; haksızlıklara uğrayan komünistlerin ve diğer vatandaşların haklarının tamamıyla geri verilmesi için hazırlıklara geçildi;

yeni cumhurbaşkanı seçilmek, yetenekli fonksiyoner ve işçileri devlet ve parti yönetiminde sorumlu mevkilere yükselmek suretiyle parti ve devlet organlarının daha etkili çalışmaları için şartlar hazırlandı. Kadro politikasında bazı hataların önü alınamamış olmasına rağmen, bu tedbirler, MK Ocak plenumu ile başlayan doğrultunun devamına ve gelişmesine karşı halkın güvenini artırma yolunda atılmış büyük bir adımdı;

parti içi hayatında, özellikle parti içi demokrasisi alanında Leninizm prensiplerinde yapılmış olan ihlallerin bertaraf edilmesi alanında da ileri adımlar atıldı. Fakat, parti içi demokrasisi geliştirilken, parti disiplini kuvvetlendirilemedi, demokratik santralizm prensipleri korunamadı;

partinin ulusal politikayı Marksist-Leninist açıdan anlaması sayesinde Çekoslovakya halklarıyla ulusal azınlıklar arasındaki demokratik ilişkiler kuvvetlendi ve yeni federatif devletin kurulması hazırlıklarına geçildi;

parti politikasına karşı güven gittikçe artmaya ve partinin otoritesi büyümeye başladı; toplumdaki sağlam güçlerin parti politikası etrafında birleşmesi süreci yaygın bir hal aldı, sosyalist demokrasi gelişme yoluna girdi.

Ocak plenumundan sonraki politikanın bütün bu olumlu çizgilerine bakarak, bu dönemi biz, Mayıs 1945 ve Şubat 1948'den sonra Parti ve memleketin gelişmesinde son derecede önemli bir devre olarak karakterize edebiliriz.

Partinin içindeki ve dışındaki durum

Komünistlerin büyük çoğunluğu, proletarya enternasyonalizmi mevzilerinde duruyor, sosyalist yurdumuzun kaderi ve şartların sosyalist temeller üzerinde normalleştirilmesi ile ilgili büyük sorumluluğu kendi omuzlarında taşıdıklarını biliyorlardı.

Fakat, parti içindeki gelişme bir hayli karmaşık ve çelişmeliydi. Bunun nedeni, Ocak 1968'den çok önceleri belirmiş bulunan görüş ayrılıklarının derinleşmiş olmasıydı. Parti içinde de, bazı aşırı akımlar görülmüyordu. Olumsuz etkiler yapan bu akımların özellikleri şunlardı:

Ocak plenumundan sonraki dönemde partiye sokulmuş olan bu akımlar, her şeyden önce, kendiliğinden oluşuma (anarşik gidişe) tâbi olunmasını istiyorlardı. Bu eğilimleri liberal güçler temsil ediyordu. Bunlar, gerek parti içinde, gerekse parti dışında «yeniden doğuş» sürecinden, demokratikleşmeden söz ediyor, fakat demokratizmin açık sosyalist muhtevasını söz kalabalığına boğuyor, buna karşılık, burjuva demokrasisini idealize ediyor, partinin ve işçi sınıfının toplumdaki yönetici rolünü küçümsüyorlardı. Bilindiği üzere, Aksiyon Programında sosyalist demokrasinin geliştirilmesi meselesine önemli bir yer ayrılmıştı. Daha sonraları demokratik sosyalizmin sık sık söz konusu edilmesi ve üzerinde birçok yazıların yazılması, memleketimizde başlayan demokratikleşme sürecinin yanlış karakterize edildiğini gösteriyordu. Şunu belirtmek gerekir ki, «demokratik sosyalizm» terimi, ÇKP Merkez Komitesinin ve Prezidyumunun dokümanlarında hiçbir zaman kullanılmış değildi.

Marksizme aykırı, oportünist görüşler, geçen yılın ilkbahar aylarında ortaya atılan «politik güçlerin serbestçe faaliyet göstermeleri» ve «politik mücadelenin şimdiki aşamasında egemenlik araçlarının kullanılmaması» şarhlarında dile getirilmişti. İler tutar yeri olmayan «kayıtsız-şartsız demokrasi» şiarını istismar eden bu görüşlerin taraftarları, sosyalist demokrasinin sınıfsal özünü küçümsüyor, politik sistemin ve toplumsal örgütlerin parçalanmasını istiyor ve bu yoldaki faaliyetleri hoş görüp destekliyor, politik sistemin temel taşı olan bazı bölümlerinin Komünist Partisinden ve partinin politikasından ayrılarak bağımsız duruma gelmeleri gerektiğini ileri sürüyorlardı. Bunlar, anti-sosyalist güçlerin getireceği tehlikeyi küçümsüyor, onlara karşı açılan ideoloji mücadelesinin yaygın bir hal almasını olumsuz karşılıyor, Çekoslovakya'da sosyalizmin gelişmesine etki yapan dış politika etkenlerine, yani uluslararası çaptaki sınıf mücadelesinin tesirine, ülkede gelişen süreçten kendi yararına faydalanmak isteyen emperyalizmin çabalarına ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin de ayrılmaz bir parçası olduğu dünya sosyalist topluluğunun enternasyonal ilgilerine karşı sübjektif ve savsaklayıcı bir tutum takınıyorlardı.

Bu görüşler gereksiz olarak ve aşırı derecede yaygın hale getiriliyordu. Ve Çekoslovakya Komünist Partisinin resmi politikasıymış gibi bir kanaat yaratılıyordu. Bu durum, objektif olarak anti-sosyalist güçlerin ekmeğine yağ sürüyor, parti üyelerinin ve toplumun bir kısmına yanlış bir yön veriyordu. Öte yandan, yığınsal haber araçları, Ocak plenumu sonrası politikasının olumlu yanlarına gitgide daha az yer ayırıyordu.

Sekter-dogmatik eğilimler de parti içindeki durumlarını korumuşlardı. Bunlar, sosyalist toplumun gelişmesi sürecinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçları,

işçi sınıfının ve öteki emekçilerin yeni menfaatlerinin muhteva ve biçimini anlayacak durumda olmayan güçler ve davranışlardı. Bu güçlerin toplumsal olaylar hakkında öyle değerlendirmeleri ve öyle politik tutumları vardı ki, bunlar, başka tarihsel koşullarda doğru idi. Fakat, böyle bir politika, komünistlerin çoğunluğunu, işçi sınıfını ve bütün emekçileri ikna edebilecek ve kendi tarafına kazanabilecek bir durumda değildi. Şimdi de değildir. Yeri gelmişken şunu da belirtmek gerekir ki, bazı hallerde dürüst komünistler de uluorta sekterlikle itham ediliyordu. Halbuki onlar, sağcı eğilimleri susturmak ve içyüzlerini açığa çıkararak tasfiye etmek için kahramanca mücadele ediyorlardı.

Politik gelişmenin temel meselelerinin çözümünü ÇKP'nin XIV olağanüstü Kongresine bırakan ÇKP MK Mayıs plenumu, Partinin politik ve taktik tutumunu tespit ederken, sağcı, anti-sosyalist güçlerin artan faaliyetiyle gittikçe büyüyen tehlikeye dikkati çekti ve bunlara karşı çetin bir mücadele yürütülmesinin zorunlu olduğunu ortaya koydu. Dubçek şunu açıkça belirtti: «Şimdiki gelişme aşamasında, parti aleyhtarı ve anti-sosyalist güçlerin biçimlenmesi tehlikesi belirmiştir. Bunlar iktidar mücadelesine başlayabilirler. Bu büyük tehlikenin, gelişme sürecini bozması mümkündür.»

Bu güçlerin sosyal-ekonomik kökleri nerededi? Sosyalist toplumumuzda, devrimci idarenin tedbirlerinden zarar görmüş insanlar hâlâ mevcuttu. Yaratılan durum içinde, eski sağcı partilerin bazı fonksiyonerleri de, tekrar politika sahnesinde boy göstermek düşüncesi ve diğer partilerin yönetimini ellerine almak ümidiyle faaliyete geçmişlerdi. Kapitalizmi ve burjuva demokrasisini tekrar geri getirme kuruntuları yaratmış olan yabancı propagandasının etkileri de önemliydi. Anti-sosyalist güçler, faaliyetlerini gitgide örgütlü bir temel üzerine oturtmaya çalışıyorlardı. Bu amaçla Partinin Aksiyon Programında yer alan, politik hayatın demokratikleştirilmesi, suçsuz olarak mahkûm edilen vatandaşların rehabilitasyonu ve parti üyesi olmayan geniş halk yığınlarının politik hayata katılmalarıyla ilgili bazı doğru hükümleri dillerine dolamışlardı. Bunlar, daha başlangıçta, «Kulüp 231» ve «Parti üyesi olmayan aktivistler kulübü» gibi örgütler kurmaya, bunları kendi etkileri altına almaya çabalamışlar, özellikle, işçi sınıfının birliğini parçlamak ve bu suretle ÇMP'nin toplumdaki mevzilerini zayıflatmak için, sağcı anti-Marksist Sosyal Demokrat Partisini hortlatmak için büyük gayret sarfetmişlerdi. Onların bir amacı da, devletin dine karşı tutumunu, genellikle din karşısında devlet politikasını değiştirtmekti. İşçi sınıfının silâhlı birlikleri olan, sosyalist kazanımları ve işçi sınıfının toplumdaki mevzilerini savunmakla görevli halk milisine karşı pek aşırı saldırılarla bulunuyorlardı.

ÇKP MK Mayıs plenumu kararının gerçekleştirilmesiyle ilgili mücadele iyi örgütlenmemişti. Halbuki anti-sosyalist ve sağcı eğilimlere ve bu eğilimleri yayanlara karşı gerek partide, gerekse toplumda direnme gitgide

güçleniyordu. ÇKP MK Prezidyumunun «İki bin kelime» başlığını taşıyan mahut beyanname karşısındaki tutumu bunu açıkça gösteriyordu. Adı geçen beyannamenin «Parti politikasına karşı» olduğu belirtiliyordu.

Merkez Komitesine göre, anti-sosyalist, sağcı, liberal tehlikeye karşı başarıyla mücadele edebilmek için, her şeyden önce, Partinin kendi olumlu politik mevzilerini kuvvetlendirmesi, ideolojik mücadeleyi hızlandırması, parti içinde görüş birliğine varılması, partinin, tekkvücut halinde taarruzi olumlu politika yürütebilme yeteneklerinin güçlendirilmesi gerekiyordu.

ÇKP MK Mayıs plenumunda bu suretle doğru olarak formüle edilen ödevler, etkili eylemlerle, zorunlu olan örgüt ve kadro tedbirleriyle desteklenmedi.

Yanlış ve düşmanca görüş ve saldırılara karşı, özellikle basın, radyo ve televizyonda sistemli bir ideoloji mücadelesi yürütülmedi. Bunlarda çalışan birçok komünist, parti kararlarını gerçekleştirmedi. MK'nin ve Prezidyumunun, radyo, televizyon ve basının yönetimiyle ilgili kararının uygulanması da gerektiği gibi kontrol edilemedi.

Merkez Komitesi, Ocak plenumundan sonraki bütün plenumlarında, Parti faaliyetinin bütün olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde değerlendirmeler yaptı. Bu değerlendirmeler, gelişmenin karmaşık oluşuna rağmen, politik durumu etkiliyordu. Halkın büyük çoğunluğu, sosyalizmin savunucusuydu, yalnız geçmişte yapılan yanlışlıkların düzeltilmesi için değil, aynı zamanda, Çekoslovakya'da sosyalizminin daha da gelişmesini sağlayacak olumlu kararların alınması için olanca dürüstlük ve gayretleriyle çalışan komünistleri destekliyordu. Ne var ki, Partinin Ocak plenumu sonrası politikasını baltalamak için çaba sarfeden anti-sosyalist güçlerin faaliyeti, ülkedeki politik durumu ve müttefiklerimizle ilişkilerimizi bir hayli zorlaştırıyordu.

ÇKP MK Kasım plenumu, Ocak plenumundan sonraki politika üzerinde yaptığı samimi tahlil ve değerlendirmelerle, her şeyden önce, bütün partiye, bu politikanın olumlu bir mahiyeti bulunduğunu anlatmak ve partinin bu politikasının bir parçası olmak şöyle dursun, tam tersi, ona zarar veren ve tam karşıtı olan tutumlarla Ocak plenumu politikası arasındaki kesin farkı göstermek amacını güdüyordu. 21 Ağustos 1968'den sonra partinin tutumu neydi ve nasıl olmalıydı? Kararda bu hususta şöyle deniliyordu: «Bratislava Beyannamesinin ve 26 Ağustos 1968 tarihli Moskova Protokolunun samimiyetle ve ardarda yerine getirilmesi, Partinin faaliyeti ve Ağustos olaylarından sonraki politikasının biçimlenmesi bakımlarından son derecede önemlidir. Çünkü Bratislava Beyannamesi ve Moskova Protokolü Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinde durumun ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetiyle Sovyetler Birliği ve Varşova Antlaşmasına dahil

beş devlet arasındaki ilişkilerin normalleşmesi için yegâne reel dayanak noktalarıdır.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği askerlerinin geçici olarak Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde kalmaları kararı, şimdi ÇSC ve SSCB hükümetleri arasında imzalanan anlaşma şeklini almış ve bu anlaşma 18 Ekim 1968 tarihinde Millet Meclisi tarafından tastik edilmiştir.

ÇKP Merkez Komitesi, bütün ÇKP il ve ilçe komitelerinin, Çekoslovakya ve Slovakya Komünist Partileri taban örgütlerinin, devlet, toplum ve ekonomi organlarında çalışan bütün komünistlerin bu dokümanlardaki kararları sistemli olarak uygulamaları gerektiğini belirtir.»

Partinin önünde duran ödev ve amaçlar

Partinin önümüzdeki dönemde yapacağı işler açık bir politik öze kavuşturulmalıdır. Dubçek, Kasım plenumundaki raporunda şöyle demişti: «Gelecekteki politik doğrultumuz, her şeyden önce, ülkemizde sosyalizmi ve politik sistemimizi durmadan güçlendirme uğrunda sarsılmaz çabalarımıza dayanmalı, anti-sosyalist faaliyetlerine ve Ocak plenumundaki önceki ilişkilere dönüş eğilimlerine imkân vermeyecek tedbirleri kapsmalıdır. Bu doğrultu, partinin ve vatandaşlarımızın birliğini sağlayacak mevzileri açık olarak formüle etmelidir. Biz, sadece sözle yetinmemeliyiz, bu mevzilerin tamamiyle sosyalist ve enternasyonalist prensiplere dayandığını, partimizin bu prensiplerin temeli üzerinde sosyalizm kuruculuğu yolunda olumlu adımlarla ilerlemekte olduğunu eylemlerle ispat etmeliyiz.»

Sosyalist gelişmenin bugünkü aşamasında partinin yönetici rolü işte bu görüş açısından anlaşılmalıdır. Çekoslovakya Komünist Partisi, Sosyalist Çekoslovakya'nın politik sistemi üzerinde etkili olabilmek için aşağıdaki metotları uygulamaktadır:

gelişme eğilimlerini, halkın konkre ihtiyaç ve menfaatlerini bilimsel bilgilerle öğrenerek toplumsal gelişmenin politik doğrultusunu hazırlamakta; yönetici bir politik güç olarak, devletin, ekonomik ve toplumsal örgütlerin çalışmalarını kendi politik doğrultusuna uygun biçimde birleştirip koordine etmekte;

kadro politikasının prensiplerini tespit etmekte, kadro seçimi, eğitimi ve tayini meselelerine sistemli bir ilgi göstermekte;

aralıksız politik ve örgütleyici faaliyette bulunmakta, halkın yaratıcı girişimlerini yaygınlaştırmakta;

ideoloji çalışmalarının yön ve biçimlerini belirlemekte, halkı Marksizm-Leninizm prensiplerine göre eğitmekte, sosyalist bilinçlerini güçlendirmekte, sosyalizme yabancı ve düşmanca etkileri yok etmekte;

partinin tasarıları ve kararlarının dayandığı gerçekler hakkında topluma mümkün olduğu kadar noksansız ve doğru haberler verilmesine dikkat etmektedir.

Komünist Partisi, bütün bu metotları onların organik birliği içinde uyguluyor. Merkez Komitesi bu hususla ilgili olarak şunu belirliyor: Parti organları, devlet organlarıyla toplumsal ve ekonomik organlarda yönetici rollerini her şeyden önce komünistler vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Bu prensibe uyulmak gerekir. Fakat bu, Parti ödevleriyle devlet organlarında ve diğer organlardaki görevlerin birbirlerine karıştırılması demek değildir. Artık geriye dönülmeyecektir. Burada söz konusu olan mesele, komünistlerin politik faaliyetinde sistemli olarak birliği sağlamak, bütün sektörler ve fraksiyon faaliyeti belirtilerine karşı amansız bir mücadele yürütmek, parti kararlarının uygulanması üzerindeki kontrolü kesin şekilde iyileştirmek ve bu suretle arkada kalan aylarda yapılan hatalara bir daha meydan vermemektir.

Sosyalist demokrasinin genişletilmesi sırasında, Çekoslovakya Komünist Partisinin yönetimi altında bulunan Ulusal Cephe aktif bir politika yürütmeye devam edecektir. Komünistler, toplumsal örgütlerde demokrasiyi ve birliği aktif olarak desteklemelidirler, öyle ki, bu örgütlerin üyeleri, onlara, kendi menfaatlerini yansıtan birer teşkilât olarak sanılmalı devlet politikasının hazırlanması ve gerçekleştirilmesine gerek bunlar, gerekse Ulusal Cephe vasıtasıyla tamamiyle ve demokratik esaslar dahilinde katılmalıdır. Halkların ve ulusal azınlıkların, sosyal tabaka ve grupların politik birliğini dile getiren Ulusal Cephe, toplumun sosyalist yapısında yer almıştır, politik partileri ve diğer toplumsal örgütleri kendisinde birleştirmiş bulunmaktadır.

ÇKP MK'nin kanaatine, Partinin sendikalarla ve gençlikle ilgili politikasının prensiplerini hazırlamak son derecede önemli bir politik ödevdir. Bu ödev, farklı menfaatlerin karşılanmasını ve bu örgütlerin gerekli derecede birliğini sağlayan tedbirlerin desteklenmesiyle ilgilidir.

Çekoslovakya'da sosyalist demokrasinin muhtevasına etki yapan önemli ödevlerden biri de, Çeklerle Slovaklar arasındaki devlet hukuku ilişkilerinin federasyon temelleri üzerinde çözümlenmesi ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetindeki diğer milliyetlerin hukuki durumlarının demokratik yoldan düzene konması, bu amaçla yeni bir Anayasanın kabul edilmesidir. Bütün politik sistem federasyon yolu ile en kısa zamanda bir çözüme bağlanmalı, bütün idare sisteminin rasyonel ve ekonomik bir hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Plenum, basın, radyo ve televizyon meseleleriyle bunlarda çalışan komünistlerin durumu üzerinde dikkatle durmuştur. Yığınsal haber (enformasyon) araçlarının sorumlu işçileri, basını, sosyalist güçlerin ideolojik prensipler üzerinde birliklerini biçimlendirme yönünde geliştirmeli, burjuva ideolojisinin her türlü belirtisine karşı sistemli bir mücadele yürütülmeli,

Çekoslovakya'nın sosyalist yolda gelişmesini zayıflatabilecek ekstremist, yabancı ve düşman görüşlere meydan verilmemelidir. Uluslararası gelişmedeki karşılıklı bağların, sosyalizmle emperyalizm arasındaki mücadelelerin, halklarımızın sosyalist sistemin sağlam ve ayrılmaz bir kısmı olduğu gerçeğinin anlaşılmasına aktif olarak yardım etmek, yığinsal haber araçlarının geciktirilmemesi ödevleridir. Basın, radyo ve televizyon, parti ve devletin politikasını uygulama âletleridir. Parti, gazetecilerin, partinin tasarı ve amaçları hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmaları, bunları iyi anlamaları ve etkilerini sosyalist ruhta açık anlatımlarla yapabilmeleri için kendilerine gereken yardımı yapacaktır.

Anti-sosyalist güçlerin etkisine ve etkileşmelerine karşı, amaca uygun, amansız bir savaş yürütülmelidir. Anti-sosyalist güçlerin, ülkemizdeki koşulların normalleşmesi yolunda başlıca engel oldukları sonucuna varıldığı zaman, Kasım plenumu dokümanlarında belirtildiği gibi, her yönlü tahlile dayanılarak, tam bir sorumlulukla bunların gerçek yüzlerinin ve niyetlerinin ortaya konması gerekecektir. Parti, uluorta etiket yapıştırmalardan kaçınacaktır. Ani heyecanlanmaların doğurduğu tepkilerle arka niyetli hareketler, Marksizmin temel prensiplerinin revizyonu ile yaratıcı şekilde geliştirilmesi, ideolojik ve politik hatalarla sosyalizme yabancı görüşler arasında fark gözetilmelidir.

Merkez Komitesi ve organları, aynı zamanda, parti politikası prensiplerini dürüstlükle gerçekleştiren yoldaşları gözden düşürmek ve Sovyetler Birliği ile enternasyonal ilişkileri kötü göstermek amacını güden bütün çabalara karşı mücadele edeceklerdir. ÇKP Merkez Komitesi şunu da belirtmektedir: Parti üyelerinin, partinin politik doğrultusundan doğan ödevleri dürüstlükle, fedakârca ve disiplinli olarak gerçekleştirmeleri, faaliyetlerinin değerlendirilmesinde esas ölçü olacaktır.

Hiçbir parti üyesi, ne şimdiki, ne de geçmişteki görüşlerinden ötürü kanuni kovuşturma altına alınamaz. Yeter ki, bu görüşleri, parti aleyhtarı ve kanun ihlâl edici bir mahiyet almış olmasın. Parti, saflarında maksimal bir birliğin yararına, bu prensibin korunmasını sağlamalıdır. Kabul edilen kararda belirtildiği gibi, «Sosyalist ekonominin olanak ve üstünlüklerinden daha iyi ve daha geniş ölçüde faydalanılabilmek için, başlanan reformlara devam edilecektir. Merkez Komitesi, bunu, ekonomi politikası alanında Partinin temel doğrultusu saymaktadır. Sosyalist ekonominin faydalanılacak olan olanak ve üstünlükleri şunlardır:

- sosyalist planlama ve ekonomi politikasının programlaştırılması;
- sosyalizm, pazarlama, mal-para ilişkileri ve emekçilerin maddi ilgilerini arttırma alanlarında elverişli oluşu;
- emekçilerin, halk ekonomisinin ve sosyal süreçlerin yönetim ve kontrolüne demokratik esaslar dahilinde katılmaları.»

Reformların amacı, sosyalist ekonominin etkenliğini arttırmak, halkın yaşayış düzeyini daha fazla yükseltmektir.

Yaratıcı Marksizm-Leninizm öğretisinin temelleri üzerinde sosyalizmin geliştirilmesi için yeni yollar aranmasında ve bilimsel-teknolojik devrimin bilhassa sosyal ilerlemeyle bağlı önemli problemlerinin ve sosyalizmde insan kişiliğinin her yönden geliştirilmesiyle ilgili sorunların ortaya konması ve çözümünde, Parti, bilim işçileriyle bilim enstitülerinin girişimlerini her yönden destekleyecektir. Marksist bilginlerin ve Marksist yazarların ödevi, Marksizm-Leninizme yabancı ve düşman görüşlere karşı aktif ve amansız bir mücadele yürütmektir. Parti üyeleri, politik faaliyetlerinde Parti Tüzüğüne uyarlar ve ÇKP'nin bütün üyeleri, hangi kesimde çalışırlarsa çalışsınlar, Partinin politik doğrultusunun ihlâhlinden aynı derecede sorumludurlar.

Kasım plenumu kararında deniliyor ki: «Yeni insanı yetiştirme ve ona yeni bir dünya yaratma alanında bilim, kültür ve güzel san'atların toplumsal ve insancı görevlerinin, aynı zamanda, bilim ve güzel san'at yaratıcılığı hürriyetinin sınırlı bir biçimde anlaşılması ortadan kaldırılmalıdır. Bilim ve güzel san'atlar, sosyalist toplum insanının biçimlenmesine ve dünyayı yenibaştan kurma mücadelesine yardım etmelidir. Parti, bu işlerde, yol göstericidir ve bu yönetici rolünden vazgeçmemektedir.» Merkez Komitesi, bu ödevi, sosyalizmi her yönden geliştirme çalışmalarının ayrılmaz bir kısmı saymaktadır.

Proletarya enternasyonalizmi meseleleri

Sosyalizmle kapitalizm arasında, uluslararası çapta sert bir sınıf mücadelesi yürütülüyor. Cumhuriyetimiz, özellikle son zamanlarda, bu mücadelenin önemli bir kesimi ve gittikçe artan emperyalist baskısının bir hedefi halini almıştır. Bu yüzden, Çekoslovakya dış politikası, bizim, uluslararası sınıf mücadelesinin sosyalist cephesinde sarsılmadan duruşumuzun doğurduğu ödev ve amaçları aktif şekilde savunmalıdır. Burada söz konusu olan mesele, her şeyden önce ülkemizle Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler arasındaki sağlam ittifaktır ve Çekoslovakya Komünist Partisinin uluslararası komünist hareketine mensup oluşudur. İç gelişmemize ve halkımızın düşünce ve tutumlarına doğrudan veya dolaylı etkide bulunmak için emperyalist irticanın sarfettiği bütün çabalara karşı aralıksız olarak savaşmak da bu ödevlere sıkı sıkıya bağlıdır.

Aksiyon Programı gereğince, proletarya enternasyonalizmi prensipleri, sosyalist ülkelerle imzalanan antlaşmalar, komünist partileri danışma toplantılarında kabul edilen kararlar, aynı zamanda, Çerna ve Bratislava danışma toplantılarının sonuçları ve 26 Ağustos 1968 tarihli Moskova protokolu bu politikanın dayanak noktalarıdır. Sosyalist Çekoslovakya için, Sovyetler Birliğiyle sağlam ittifak, Varşova Antlaşması üyeliği ve Ekonomik

Yardımlaşma Konseyine aktif olarak katılmanın dışında hiçbir alternatif yoktur ve olamaz. Kasım plenumu kararında bu konuda şöyle denilmektedir:

«Biz, diğer sosyalist ülkelerle birlikte, sosyalist memleketlerin ortak menfaatlerine uygun, uyumlu bir politika güdeceğiz; saldırgan emperyalist hücumlarına ve özellikle, İkinci Dünya Harbinin bir sonucu olan Avrupa'daki durumu değiştirmek için girişilen çabalara karşı — ki en başta Batı Almanyanın militarist ve revanşist çevreleri böyle çabalar sarfetmektedir — azimle ve sistemli olarak karşı koyacağız.»

Çekoslovakya Komünist Partisi, işte bu yolda yürüyerek, Almanya Demokratik Cumhuriyeti'nin uluslararası durumunu ve Viyetnam halkının haklı mücadelesini destekleyecek ve Güvenlik Konseyi'nin Yakın Doğu durumu ile ilgili kararının bir an önce gerçekleştirilmesine yardım edecektir.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti, Aksiyon Programına ve Bratislava Beyannamesine uyarak, başka toplumsal düzende olan ülkelerle aktif bir dış politika ilişkileri içinde bulunmaktadır. Bu politika, barış içinde yan yana yaşama ile ilgili Lenin politikasına, halklar arasında karşılıklı yararlanmayı, anlaşma ve güveni geliştirme politikasına, saldırgan emperyalist çevrelerin «soğuk harbi» hortlatma ve sosyalizme karşı yeni faaliyet ufkuları açma çabalarını önlemek için etkili bir araç haline gelebilecek bir politikaya dayanmaktadır.

ÇKP, bütün demokratik, ilerici ve devrimci güçlerle ilişkiler kurmaya, emperyalizme karşı, barış ve toplumsal ilerleme uğrunda yürütülen ortak mücadelenin yararına olarak bu güçleri kuvvetlendirmeye yönelik politikasına ileride de devam edecektir.

Partimiz, sosyalist ülkelerin ve diğer memleketlerin komünist ve işçi partileriyle ikili ve çok taraflı bağlarını geliştirmeye bundan böyle de devam edecek, onlarla tecrübe teatisinde bulunacak, çeşitli sorunlarda tutum ve görüş karşılaştırmaları yapacak, belirsizlikleri ortadan kaldıracak, emperyalizme karşı mücadele ve sosyalizmin geliştirilmesiyle ilgili önemli ideolojik ve politik problemlerin çözümünde tutumumuzu onların tutumlarıyla birleştirecektir.

Çekoslovakya Komünist Partisi, işte bu yolda yürüyerek, komünist ve işçi partileri uluslararası danışma toplantısının hazırlıkları ve yapılması işlerine yardım edecektir. Çünkü Parti, bu danışma toplantısını, uluslararası komünist hareketinde bugünkü zorlukların ortadan kaldırılması, bu hareketin birliğinin ve aktif faaliyet yeteneğinin güçlendirilmesi için önemli bir adım saymaktadır.

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumu, çalışmaları sonunda, Olağanüstü XIV Parti Kongresinin ertelenmesi, Çek bölgelerinde

parti işlerinin yönetilmesi için bir büro kurulması, yine Çek bölgelerinde parti işlerinin kontrolü için Merkez Kontrol-Revizyon Bürosu meydana getirilmesiyle ilgili kararlar aldı, bazı kadro ve organizasyon işleriyle ilgili tedbirleri onayladı.

Çekoslovakya Komünist Partisi, sosyalizmi daha fazla geliştirmek ve sosyalist yurdumuzu yükseltmek için çalışmaya hazır olan bütün emekçilerimizin, bütün vatandaşlarımızın girişimlerini her yönden geliştirmeye, yaratıcı yetenek ve güçlerini uygulamaya elverişli geniş ufuklar açmak için yeteri kadar kuvvet ve olanaklara sahip *bulunmaktadır*.

Sürükleyici devrimci güc

S. Ustünel

Durum

Halkımız, 1969 yılına geçen yıldan daha çapraşık, daha sert, daha çatışmalı politik bir hava içinde girdi. Yeni yılın daha ilk günleri, ilerici güçlerle gerici güçler arasında, hükümetle halk arasında sürüp giden savaşın, sınıflar arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin yeni bir aşamaya doğru geliştiğini ortaya koymaktadır. İşçi grevleri, öğrenci ve gençlik çıkışları, köylülerle jandarmalar arasındaki çatışmalar, orduda yurtseverler arasında içtenice kabaran kaynaşmalar, ulusal bağımsızlık yolunda, Amerikan kölelik boyunduruğuna karşı direnişlerle daha sıkı örülmektedir. NATO'dan çıkmak, ikili anlaşmaları bozmak, Anadolu topraklarını Amerikan – NATO saldırı üslerinden temizlemek direnişi, NATO'culuğu savunan, Amerika'nın dümen sularında yüzen hükümeti milletin başından atmak direnişi, halkın nefes alabileceği bir düzenin kurulması akımı, gerçek bir halk hükümeti kurmak eğilimi gündengüne kuvvetlenmektedir.

Bu gelişme karşısında kodaman burjuvazi, Amerikancı gerici çevreler, kendileri için çıkar yolu faşizm benzeri bir diktatorada görmektedir. Gerici partilerin sözcüleri, «bu durumdan kuvvetli bir hükümetin iş başına gelmesiyle çıkılabilir» diyorlar. Basında, azılı gericiler, Endonezya'daki gibi, Yunanistan'daki gibi kanlı bir diktatora özelemini yaymaktadırlar. Pentagonun, Amerikan militaristlerinin komutası altına giren Tural – Topaloğlu takımı böyle bir özlemin içinde olduklarını pek gizlemiyorlar. Turalın garnizonları dolaşıp yaptığı konuşmalar bu eğilimi iyice belirtmektedir. Tural bu konuşmalarında: 1. «NATO'ya bağlı kalmak», 2. «Amerika'ya karşı çıkışları önlemek», 3. «işçi – sendika hareketlerine, öğrenci ve gençlik çıkışlarına yol vermemek», 4. «kuvvetli hükümet kurmak» gerekliliği üzerinde durmaktadır.

AP hükümetinin baskı ve terörü artırması, böyle bir diktatoraya yolu açmak, ona «yasal» bir kılıf giydirmek için yeni yeni faşist tasarımlar, «düzeni karuma» gibi, 141–142'yi daha sertleştirmek gibi tasarımlar hazırlaması

hep bu doğrultudadır. Hükümet, işçi, öğrenci, gençlik eylemlerine karşı, grevçilere karşı, öğrencilerin protesto gösterilerine karşı, hemen her defasında polis ve özel komando birlikleri kullanmaktadır. Bunlar, grevçilerin, öğrencilerin üzerine kurşun yağıdır. Son Mağirus, Singer grevlerinde, Keban grevinde olduğu gibi. İstanbul'da, Ankara'da öğrencilere karşı yapıldığı gibi. Belev, Kaman – Başköy köylülerine karşı olduğu gibi. Bu terör, AP'nin kanatları altında palazlanan, CIA'in desteğiyle gelişen faşist komandoların günden güne artan saldırılarıyla geniş ölçüler almaktadır. Demirel, AP Temsilciler Meclisinde Ocak ayının başında yaptığı konuşmada, bütün gerici güçleri yurtseverlere, ilericilere karşı mücadeleye çağırırdı. Anti-komünizm curcunasını körükledi durdu.

Basın, halkın tedirgin olduğunu, gittikçe artan bir kaygı ve telâşın memleket çapında yayıldığını, bu halin yoğunlaştığını yazmaktadır. Bunun nedenlerini Demirel bile gizliyememektedir. «Türkiye bir çıkmaza girmiştir» diyor Başbakan. Memleketi böylesine bir çıkmaza sokan, uçurumlara doğru sürükleyen gerici egemen çevrelerdir, büyük burjuvazinin NATO'culuk, Amerikancılık politikasıdır. Gericiler egemen sınıflar memlekete, halka dayattıkları bu süregen bunalımdan kurtuluşu, baskıda, terörde, bunalımın bütün yükünü halkın sırtına yüklemekte görüyorlar. Biteviye gelen zamlar, yeni yeni vergiler, işçi sınıfının, geniş yığınların omuzlarına bindiriliyor. Gene, her zamanki gibi, 1969 yılı bütçesinde arslan payı NATO harcamalarına, bu saldırganlık örgütünün dayattığı masraflara ayrılıyor.

Devlet borçları 50 milyarı aştı. Bütçe ve dış ticaret açıkları milyarları buluyor. Hükümet artık hiç ödünç olmasa bile, bu borçlar, bu açıklar 2014 yılına kadar bile kapatılamaz. Fiyatlar durmadan artıyor. İşsizlik, köyde ayrışma hızı önüne durulmaz bir sel olmuştur. İşçisi, köylüsü, esnafı, öğretmeni, askeri, memuru, geniş halk yığınları bir cehennem yaşamı içindedir. Durumun böylesine ağırlaşması, memleketin Amerikan boyunduruğu altına girmesinden, Türkiye'nin yabancı tekeller için, onlarla ortaklık kuran kodaman burjuva ve ağlar için bir arpalık olmasındandır.

Halktaki telâş ve tedirginliğin kaynaklarından biri de hükümetin NATO'culuk politikasıdır, Amerikan diktasına bağlanmasıdır. Amerikan emperyalistleri Türkiye'deki durumlarını daha da kuvvetlendirmek işine hız vermişlerdir. CIA şeflerinden Komer'in Ankara'ya atanması, halk arasında, özellikle gençlik arasında sert tepkiler doğurdu. Daha Yeşilköy hava alanında Komer, «Amerikalı defol!» haykırılarıyla karşılandı. Bindirilmiş «toplum» polisleri, Viyetnam halkının kaatili Amerikan diplomatını korudu, yurtsever gençlere saldırdı.

Neden Vaşington, Komer'i, tam bu sıralarda Ankara'ya elçi gönderdi? Gene neden DP hükümeti zamanında «Çankayanın gece kuşu» denilen eski elçilerden Mak Gi, «özel bir görevle» tam bu sırada Ankara'ya geldi? Çankaya'da, Başbakanlıkta, Genel Kurmaylıkta yapılan görüşmelerde neler konuşuldu? Zincirleme gelen bütün bu olaylar halk arasındaki kuşukuyu, tedirginliği daha da kuvvetlendirdi.

Amerikan diplomasisinin Türkiye'de bu aktivitesi Vaşington'un global stratejisiyle bağlıdır. Amerikan emperyalistleri Viyetnam'da yenilgiye uğradı. NATO elebaşılarının Çekoslovakya'yı sosyalist ÷lkeler topluluğundan koparmak plānları, bir vuruşta, suya düştü. Yayılıcı Amerikan harpçileri, yenilgilerinin acısını dünyanın başka bir kesiminde, ellerinin ulaşabildiği başka bir yerde çıkarmak peşindedirler. Arka arkaya yapılan NATO tepe toplantıları, bu saldırganlık blokunun Avrupa Güney Doğu kanadını kuvvetlendirmek, Akdenizde 6. Amerikan filosunun koltuğu altında bir NATO deniz donanması kurmak kararı, dünyanın bu bölgesinde büyük tehlikelere gebedir. 6. filo teknelerinin Boğazlardan geçmesi, Karadenizde gövde gösterisi yapması, bu provokasyon, korkunç tehlike bulutlarının Türkiye üzerinde yığılmakta olduğunu gösterir. Asoşieyted Pres Ajansının Ankara'dan bildirdiğine göre, bu yıl, 6. filo savaş gemileri, her iki ayda bir Türk limanlarına geleceklerdir. Ankara hükümeti bu programı kabul etmiştir. Yeni yeni kışkırtmaların eli kulağında demektir. Sonra, Amerikan emperyalistleri, bu korsan gemileriyle Türkiye'de elleri altındaki hükümeti, gerici çevreleri desteklemek, AP'nin memlekette sert bir politikaya gitmek, ulusal bağımsızlık direnişini, Amerikan düşmanlığını ezmek, parçalamak çabalarına arka olduklarını gizlemiyorlar. Ankara'da Orta Doğu Üniversitesi'nin önünde, yurtseverler, Viyetnam halkının cellādı Komer'in otomobilini ateşe verdiler. Bu protesto gösterisi, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış için savaşan Türkiye halkının emperyalizme karşı beslediği kını daha da ateşlendirdi.

En canlı sorun

Bu gelişme, memleketteki bu canlı durum, ideolojik-politik savaşı başa aldı. Toplumun gelişmesinde, bugünkü anti-demokratik düzeni kökünden değiştirmek savaşında, Amerikan köleliğine karşı bu ulusal kurtuluş savaşında sosyal güçler sorunu, özellikle işçi sınıfının tarihsel rolü sorunu bütün keskinliğiyle kendisini ortaya koyuyor.

Sınıf savaşı geliyor, biteviye genişliyor, keskinleşiyor. İşçi sınıfının savaşı, zincirleme gelişen kanlı grevler, gösteriler artık memleket çapında geniş yığınların, değişik halk tabakalarının işbirlikçi hükümete karşı, yabancı egemenliğe karşı direnişlerini dile getirmektedir. Kartal'da Singer fabrikasında, Mağirus Oto-montaj Fabrikasında, Keban'da, daha pek çok yerlerde grevci işçiler yalnız kendileri için, gündeliklerine 5-10 kuruş katmak için «toplum» polisile, özel komando birlikleriyle vuruşmuyorlar. Singer grevcileri: «Amerikalıyı kovacağız!» parolasıyla fabrikada Amerikan kumpanyasına karşı, polis birlikleriyle dövüştüler. İşçilerin böylesine politik bir öz taşıyan direnişleri, yurtsever gençlik ve öğrenci çıkışlarında, eylemlerinde, protesto gösterilerinde yansımaktadır. «Amerikalı defol!», «İşbir-

likçi hükümet çekil!» belgisi (şıarı) günün savaş parolasıdır. Böylece Amerikan egemenliğine karşı savaş memlekette sınıf savaşının belli başlı kesimlerinden biri olmuştur.

Amerikan emperyalizmine, 6. filoya, işbirlikçi hükümete ve faşizme karşı başlayan, ülkenin her yanında patlak veren kanlı yığın gösterilerinde işçi sınıfı, bu savaşta sürükleyici devrimci güç olduğunu artık ispatlamıştır.

Bu durumda, gerici egemen çevrelerle geniş halk yığınları arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin böylesine sertleştiği, NATO'nun güdücüsü Amerikan emperyalizmiyle halkımız arasındaki savaşın yoğunlaştığı bu politik dönemde hangi sınıfın sürükleyici güç olduğu sorunu ele alınıyor. Bu savaşta hangi sınıf temel güctür? Gelişmenin, savaşın ana doğrultusu nedir? Bunun gerçek özü nedir? Başlıca ideolojik – politik sorunlardan biri budur.

Lenin'in belirttiği gibi, «Taktiklerini doğru kurabilmek için» komünistler, gerçek devrimciler bu soruya açık, kesin cevap vermek zorundadırlar.

Bugün Türkiye'de Amerikan hegemonyasına karşı büyük burjuvazinin diktatorasını uygulayan işbirlikçi hükümete, gericiliğe karşı direnen, savaşan güçler, örgütler bir boydan ve bir soydan değildir. Değişik akımlar, birbirine aykırı görüşler, stratejik, taktik ayrılıklar, birbirini tutmayan savaş biçimleri, savaş belgileri, örgüt biçimleri ortaya çıkmaktadır. Bugüne kadar bütün bu anti-emperyalist, anti-feodal güçlerin savaşlarını koordine edecek, ayarlayacak, tek amaca yöneltecek ve çok zorunlu olan Ulusal Demokratik Cephe kurulmuş değildir. Bütün ilerici güçlerin, yurtsever örgütlerin, partilerin üzerinde anlaştıkları bir minimum savaş programları yoktur. Bu durum gerici egemen çevrelerin, işbirlikçi hükümetin, Amerikan emperyalistlerinin «oyır, buyur» taktiklerini kolaylaştırıyor, yurtsever güçlerin savaşlarını zorlaştırıyor.

Oysa bütün ilerici, anti-emperyalist güçleri, örgütleri Ulusal Demokratik Cephe'de birleştirecek, onlara eylem birliği sağlayacak objektif ve sübjektif ortam ve koşullar olgunlaşmaktadır. Bir kaç örnek verelim.

TMGT ve 40 kadar öğrenci örgütü 1969 yılını yabancı sermayelere karşı savaş yılı ilân etti. Bunlar, ulusal endüstriyi koruma haftası açtılar. Bu eylemi yaymak için konferanslar, gösteri yürüyüşleri tertipliyeciler. Bir savaş programı hazırlıyorlar. Bu çıkış yabancı sermayelere, Amerikan emperyalistlerine, işbirlikçi büyük burjuvaziye karşı bir savaş, bir direniş biçimidir. Bu savaş kampanyası işçi sınıfını da, yerli ve yabancı tekellerin aralıksız baskısı altında bulunan ulusal burjuvaziye de, orta tabakaları da, köylüyü de, küçük esnafı da çok yakından ilgilendirmektedir. Yabancı sermayelere üstünlükler, serbestlikler sağlayan kanunların kaldırılması, ikili anlaşmaların bozulması, Türkiye'nin NATO'dan çekilmesi, Türk ordusunun yabancı komutası altından kurtarılması ve gerçekten ulusal bağımsızlığı, Cumhuriyetin toprak bütünlüğünü savunan bir ulusal – halk ordusu olması, topraklarımızdaki Amerikan üslerinin, atom yığınoklarının dağıtılması, bunlara el konması, madenlerin, petrol yataklarının, dış ticaretin, bankaların devletleştirilmesi, devlet işletmelerinin ve devlet hazinesinin tekelliliğe

giden özel sektörcü kodaman burjuvazinin bir arpalığı olmaktan çıkarılması, ağalığı, derebeylik artığı ilişkileri söküp atacak köklü bir toprak reformunun yapılması, milyonlarca, geniş köylü yığınlarının yıkımdan kurtarılması, anti-demokratik kanunların, 141–142 gibi faşist ceza kanunlarından aktarılma maddelerin kaldırılması, devlet mekanizmasının gerici bürokratik kadrolardan arınması, faşist tipi, şeriatçı, padişahçı örgütlerin dağıtılması, devrimci, ilerici politik örgütlere, en başta Türkiye Komünist Partisine konan yasakların kaldırılması. Bütün bunlar, bunların benzeri daha pek çok istekler bugün değişik, geniş halk tabakalarının, uğrunda savaştığı canlı istekler olmuştur. Bu istekler, Ulusal Demokratik Cephe için bir savaş programıdır. Böyle bir gücbirliği gerçekten *halkçı* bir hükümetin kurulabilmesi için zorunludur.

Ulusal Birlik

Ulusal bağımsızlık savaşı çetin bir savaştır. Ulusun, halkın değişik sınıfları, tabakaları bu savaşa katılmaktadır. İşçi sınıfı, onun savaştan öncü kolu olan, onun savaşta genel kurmayı olan Komünist Partisi ulusal bağımsızlık direnişinin ön sıralarında yer alıyor, Ulusal Demokratik Cephe ülkü ve ilkelerini bütün anti-emperyalist, anti-feodal güçlere, örgütlere mal etmeye çalışıyor. Ana sorunlardan biri de, bu savaşta işçi sınıfının hegemonyasını sağlamaktır. Daha önemlisi işçi – köylü bağlaşıklığını, savaşta işçi sınıfının önderliği altında kurmaktır. Ulusal Demokratik Cephe, büyük tekellerin, yabancı sermayelerin baskısı altında olan, onlarla yarışamayan, ulusal nitelik taşıyan burjuvaziye de kapsamına alır. Bu burjuvazi, ezildiği için yabancı ve tekelci burjuvaziye, emperyalizme, derebeylik kalıntısı ilişkilere karşıdır. Ama sömürücü sınıftan olduğu için de köklü devrimlerden korkuyor. O bu savaşta kendi egemenliğini sağlamak, kaptan köprüsünden komuta etmek amacını güdüyor. Bu burjuvazinin olumlu, ilerici yönünü, niteliğini olduğu gibi, gerici, tutucu, sömürücü niteliğini de gözden kaçırmamak gerek. Onun gericilik niteliği Ulusal Demokratik Cepheye yansmasını, bağlanmasını zorlaştırıyor.

Ulusal sorun toplumun gelişmesinde, ulusal bağımsızlık direnişinde en karmaşık, en çetin sorunlardan biridir. İçinde bulunduğumuz sosyalizmle kapitalizm arasındaki savaş çağında, ulusal devrimler çağında, sosyalist ideolojiyle burjuva ideolojisi arasındaki çetin savaş çağında bu sorun çok daha keskin bir nitelik kazanmıştır. Ulusal politika sorunları canlıdır ve canlı çözüm ister. Sınıfsal ve ulusal ilişkileri ayarlayabilmek, onları görebilmek ancak gerici ideolojilere karşı savaşmakla olur. Savaşta sınıfsal niteliği unuttun mu oportünizm bataklığına çabuk yuvarlanırsın.

Lenin der ki: «Ulus kavramını, o «ulusu» meydana getiren sınıflar arasındaki çelişkileri yapma soyutlaştırmalara dayamak doğru değildir». Ulus

sınıflar üstü, sınıflar dışı değildir. Bundan ötürü «sınıflar üstü ulusal birlik» olamaz. Burjuva ideologları ve oportünistler, komünistlere, sosyalizme, ilerici güçlere «sınıflar üstü ulusal birlik» sloganıyla saldırıyorlar. İşbirlikçi hükümetin başbakanı Demirel bu tür «birlikten» sık sık söz ediyor. Sonra, bunun arkasından hemen, «sınıf kavgalarını önlemek görevimizdir» diyor. Böylece baklayı ağzından çıkıyor. Egemen sınıflar, onların ideologları, politikacıları, oportünistler, işçi sınıfının birliğini, öteki yurtsever güçlerle dayanışmasını, ötedenberi komünist hareketi baltalayan likidatörler sınıf savaşını ulusçuluk savaşına dökmeye, emekçilere nasyonalizm zehirini aşılamaya çalışıyorlar.

Sağ ve «sol» oportünistler ulusal bilinci tersyüz etmek, bozmak içinde sömürücü sınıfların, emperyalistlerin ortaklarıdır. Bunlar lâfta nasyonalizme karşıdır. Ağız dolusu «enternasyonalizmden» söz ederler. Böyle-sine ikiyüzlüdürler. «Sosyal nasyonalizm, diyor Lenin, oportünizmdir.» «Sol» oportünistler de, sağlar gibi, nasyonalistlerle işbirliği kurar. Ma-O'cular bugün bunun en tipik örneğidir.

Ulusal Demokratik Cephe, bağımsızlık savaşı içinde, bu sürecin gelişmesiyle kurulur. Amerikan emperyalizmine, işbirlikçi çevrelere, hükümete karşı savaş, ekonomik, politik, sosyal, kültürel kurtuluş için, tam bağımsızlık için savaş, ulusun, halkın her yanlı gelişmesi için savaş, Marksizm-Leninizmle aykırı uydurma teorilerle, ilerici güçlerin birliğini parçalayıcı tutumlarla gerçekleştiremez. Demokratik özlü ulusçuluk anlaşılır bir şeydir. Ulusal bağımsızlık hareketini var güçleriyle destekleyen komünistler, Komünist Partisi, proleter enternasyonalizmini hiç bir zaman gözden kaçırmıyor. Türkiye'de komünistler, yerli ve yabancı sömürücülerin at oynattıkları bir sömürü düzeninde, birbirine karşı sınıf ve tabakaların birbiriyle uzlaşmaz çıkarları bulunan bir düzende, başka başka amaçlar güden sınıfların çatıştığı bir düzende bulunduklarını hiç bir zaman unutmuyor. İşçi sınıfının çıkarları, ulusun çoğunluğu olan emekçilerin çıkarlarıyla bağdaşıyor. İşçi sınıfı, onun partisi – Komünist Partisi – ulusal bilinci ulusun gerçek çıkarlarına göre geliştiriyor. Burjuva ideolojisiyle savaşta hiç bir uzlaşma, kompromi, tarafsızlık yapılamaz, böyle bir şey yoktur. Sınıfsal ilkeler (prensipler) Lenin'in belirttiği gibi, uzlaşmazlar. Burjuva ideolojisinin içyüzünü açığa vurmak, komünistlerin vazgeçilmez görevidir.

Sömürgeciliğe Karşı

Sömürgeciliğe karşı direniş ulusal sorunun temeli, bağımsızlık ve kurtuluş hareketinin savaş alanıdır. Ulusal endüstriyi savunma kampanyası bu savaşın bir kesimidir. Öğrenci gençler, İstanbul Teknik Üniversitesi kapısına bir pano koydular. Üstündeki kalın yazıda: «Montaj sanayii ve «Ortak-pazar» bizi içimizden yıkan bir Truva atıdır» deniliyor. Gene bu kampanya

sırasında konuşanlar, yeni sömürgeciler, Türkiye'nin ağır endüstri kurma çabalarını baltalıyor. Yabancı kumpanyalar ve yerli ortakları küçük montaj fabrikaları, atelyeleri kuruyorlar. Çıkardıkları malları piyasada çok pahalıya satıyorlar... Memleketin «Ortak-pazara» bağlanması, kendini ipe asması demektir, dediler.

Senatoda 1969 bütçesi görüşülürken senatör A. Pestilci, montaj ve ambalaj sanayiinin, milli ekonomimizi içinden ve dışından baltalamakta olduğunu söyledi.

Evet bunların hepsi doğrudur. Ama sorunun hepsi bu kadar değildir. Amerikan, Batı Alman, Fransız, İtalyan, İngiliz, İsviçre, Holanda kumpanyaları, yabancı tekeller, Türkiye'de özel sektörle ortaklıklar kuruyor. Bu anonim ortaklıkların kapılarında Türkçe birer tabelâ asılıyor. Ama işletmenin, kumpanyanın % 70'i-80'i yabancı sermayelerindir. Türkiye'de böyle 104 tane karma işletme vardır. Bunlar, kavuçok, lâstik, kimya, ilaç, metal, besin, montaj, ambalaj endüstrisi kollarına, turistik işletmelere, komisyonculuk işlerine dadanmışlardır. Yabancı sermayeler, tekeller, Türkiye'de petrol yataklarının, renkli madenlerin, uranyum, krom yataklarının üstüne oturmaktadır. Peyledikleri bu yatakları işletmiyor, yedek tutuyorlar. Şell, Mobil, Sokoni, Kalteks kumpanyaları kendi petrollerini, akaryakıtlarını Anadolu piyasalarına sürüyorlar. Bunların en büyük müşterisi ordudur. Montajcılar da bu yöntemi kullanıyor, bu yoldan yürüyor. Gereçleri, parçaları Amerika'dan, Avrupa'dan harçsız, gümrüksüz, vergisiz getiriyorlar.

1954'te, Amerikanın o zamanki Ankara Büyükelçisi Mak Gi Dışişleri Bakanlığına bir nota gönderiyor. Amerikan «Yardım Kurulu» için çalışan araçlara kolaylıklar gösterilmesini, bunların yakınlarının dışardan getirecekleri mallardan gümrük, harç alınmamasını istiyor. Meclisten geçmeden yürürlüğe girmiş ikili anlaşmalardan biri de budur. NATO işyerlerinde üstencilik edenlerin (müteahhitlerin), araçların yararlandıkları bu serbestlikten montajcılar da yararlanmaktadır. Gümrükler onlar için han kapısıdır.

Bu montaj endüstrisiyle yerli ve yabancı bankalar bağlıdır. Türkiye'de 5 binden fazla küçük ve orta işletmeye el atan Sanayi Kalkınma Bankası, Türkiyede parababalarının taşsız kiralılığı olan İş Bankası, Yapı-Kredi Bankası, Garanti Bankası ve öteki yabancı bankalarla, tekellerle içli dışlıdır. Koçlar, Eczacıbaşılar, Taşkentler, Selekler, Yazıcılar, Ulagarlar, Koçerler, Demireller Amerikan «kasırğa» iş adamlarıyla kolkoladır. Koç, tekelci duruma yükselmiş 44 işletmenin, anonim ortaklıkların baş patronlarından biridir. «Koç Holding» tekeli General Elektrik, Ford gibi, Düpon gibi tekellere bağlıdır. «Anadol» otomobillerini monte edip piyasaya süren «Otosan», motorlarını Ford'un İngiltere'de bir dalı olan Reliant Engineering kumpanyasından alıyor.

«Yeni sömürgeciler», bildiğimiz, halkımızın çok iyi tanıdığı eski sömürgecilerdir. Yalnız yerli işbirlikçiler, araçlar eski Nemlioğlu tipi araçlardan çok daha başkadır. Bunlar tekelci durumuna yükselmiş, memleket ekonomisinin, ticaret ve endüstrisinin kilit yerlerine el atmışlardır. Borsalar,

ticaret, sanayi odaları onların kumanda yerleridir. Kodaman burjuva – ağa – yabancı tekeller üçlüsü, halkı, memleketin, devletin kaynaklarını amansız bir hırsla sömürüyor. Hükümetin ekonomi politikası, devlet hazinesi, vergi sistemi, bütün bu mekanizma bu yerli-yabancı asalakların yararına işliyor. AP'nin sözcülerinden A. Yalçın, Bütçe Karma Komisyonunda, bu gerçeği gizliyemedi. «Devlet eliyle ferd zengin etmeyi kolaylaştıran bir ortam vardır... Lisanslar, kotalar, yasaklar, müsaadeler belli çevreler için bol gelir kaynağı olmuştur. Monopolcu, tekelci yaratan bir iktisadi rejim vardır» dedi. Memlekette sermayelerin birikimi, yoğunlaşması (konsantrasyonu) gittikçe barbarlaşan bir süreç içindedir, yabancı tekellerin soygunuyla içiçe girmiştir.

Yabancı tekellerin elinde, Türkiye'de at oynatmalarını sağlayan özel yasalar vardır. «Yabancı sermaye kanunu» gibi. Buna «Randal kanunu» derler. Bu «yasa»ya dayanarak onlar, kârlarını, toptan veya perakende, istedikleri zaman dışarıya aktarabilirler. 1967 yılında yabancı kumpanyaların dışarıya aktardıkları kârlar, o yıl Türkiye'ye getirdikleri, yatırdıkları sermayelerden 45 milyon lira fazladır. Onların elinde, memleketin petrol yataklarının üstüne oturmak serbestliğini sağlayan Max Ball «kanunu» var. Onlara karşılık-paralardan bol krediler sağlayan Kooley Fonu var. Bunlar ve konsorsiyom, padişahlar zamanındaki Genel Borçlar Kurulu gibi, devlet içinde bir devlettir. Sömürgecilerin elinde ince hesaplarla kurulmuş emme-basma tulumbası, borçlandırma mekanizması vardır. Türkiye'nin ekonomik, politik, sosyal, kültürel bunalımların burgacında debelenmesi, bu bağımlı durum, mutlu azınlığın sömürgecilerle elele vermiş olmasından, hükümetin millet düşmanı politikasından ileri gelmektedir.

Tekelci yabancı sermayeler Türkiye'de ağır endüstri kurmuyor. Türkiye onlar için mallarına sürüm pazarı, ucuz iş gücü ve ham madde kaynağıdır. İşbirlikçi, tekelci büyük burjuvazinin yabancı dev tekellerle bağlaşıklığı, hükümetin NATO'culuk politikası, ağalık sisteminin, derebeylik artığı ilişkilerin ayakta durması memleketin gelişmesini, endüstrileşmesini baltalıyor, köstekliyor.

Montaj, ambalaj sanayii dedikleri, küçük çapta fabrikalardır. Montaj yapma, dışardan getirilen parçaları takıp takıştırmaktır, yepyeni makineler, motorlar, tezgâhlar, elektronik donatımlar, modern teknik araçlar yapmak, kombinalar kurmak değildir. Montaj endüstrisi uzman, iyi usta işçi kadroları yetiştirmez, yetiştiremez. Bunlar büyük işçi topluluklarını bir çatı altında toplamaz. Bu durum işçilerin dayanışmalarını zorlaştırıyor. Bu tür işletmeler, endüstrinin, tekniğin gelişme yollarını tıkıyor. Oysa işçi sınıfının gelişmesi, onun omurgası olan kadronun kuvvetlenmesi büyük makine endüstrisinin, makine üretiminin gelişmesine, endüstriyel, bilimsel ve teknik gelişmelere bağlıdır.

Yeri gelmişken daha bir olaya değinelim: Sovyetler Birliği'yle bir anlaşma yapıldı. Büyük komşumuz, Türkiye'de ağır endüstrinin gelişmesini sağlayacak nitelikte kombinalar, fabrikalar kuracaktır. Türkiye'de bulun-

mayan alüminyum endüstrisi gibi. Kurmak için makineler, donatılar sağ-
lıyacak. Bunların kurulmasında çalışacak, sonra bunları işletecek ustaların,
uzmanların yetiştirilmesine yardım edecek. Bu işletmelerin kurulması için,
çok ucuz faizle, uzun vâdeli, 2,5 milyar liralık bir kredi sağlıyor. Karşılığını
Türkiye, dışarıya sattığı geleneksel ihraç mallarıyla ödeyecek. Sovyetler,
bu kredileri sağlarken, bu fabrikaları kurarken hiçbir politik şart, Türkiye
Cumhuriyetinin bağımsızlığını sınırlayan hiçbir şart koşmamaktadır. Tam
tersine, büyük komşumuz, halkımıza yaptığı bu tür yardımla onun ekonomik
bağımsızlığa kavuşmasına, yabancı kölelikten kurtulmasına destek oluyor.
Memleketteki gerici çevreler, somürgecilere bağlı olanlar, Sovyetlerin bu
cömert yardımını baltalamak için yabancı tekellerle, Türkiye’de ağılık
süren Amerikalılarla yarışıyorlar. Uydu AP hükümeti bu anlaşmaya, olay-
ların zoru altında, ayak sürüyerek gitti. Hükümet, tepesinde Amerikan bas-
kısı arttıkça, bu anlaşmayı sabote etmek, bu yardımın varlığını unutturmak
yoluna sapıyor. Konkre durumu göremiyen, sapık ideolojilere, akımlara
yelken açan, kendilerine «solcu» diyen bazı kimseler, Sovyetlerle yapılan bu
anlaşmayı Amerikan anlaşmalarıyla bir tutacak kadar sapıtıyor, bunu
Türkiye halkını değil, uydu hükümete yardım sayıyor.

Sürükleyici devrimci güc

İşçi, sendika, grev hareketleri yalnız genişlemekle, daha sert, daha bi-
linçli, daha örgütlü olmakla kalmıyor, gittikçe daha kuvvetli bir süreç
niteliği alıyor, günlük olayların, toplum yaşantısının bellibaşlı sorunu
oluyor. İşçi sınıfı, politik alanda artık sürekli bir etkindir. Bu durum, işçi
hareketinde yeni bir aşamanın başladığını gösteriyor. Bu gelişmenin
önemli başka bir yönü vardır. Grevler daha çok yabancı, yerli-yabancı kar-
ması fabrikalarda, NATO iş yerlerinde olmaktadır. Magirus ve hele Singer
fabrikası işçilerinin grevleri her bakımdan ilginçtir. Singer işçileri bilinçli,
örgütlü, politik bakımdan olgun bir savaş örneği verdiler. İsteklerini ge-
çirmek, Amerikalı direktör Roks’u fabrikadan atmak için polis birlikleriyle,
yeşil bereli komandolarla döğüştiler, barikatlar kurdular, fabrikaya otur-
dular. «Amerikalı defol!» haykırıışlarını tok sesleriyle memleketi bir kerre
daha yaydılar. Bu grevler, yurtsever öğrenci ve gençlik direnişleriyle örül-
mektedir. Gericiliğe, faşist saldırılarına, uydu hükümete, Amerikan köle-
liğine karşı savaş gereken tabana oturmakta, politik yörüngesine girmek-
tedir. İşçi sınıfının, memleketin politik yaşantısında sürekli bir etken ol-
duğu, Amerikan köleliğine karşı, gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlık, de-
mokrasi ve barış uğrunda, ilerici bir Türkiye uğrunda savaşkan temel güc
olduğu belirli biçimlerde kendini göstermektedir. İşçi sınıfı gücünün, nüfu-
sun tümü içindeki proleter oranından ölçülemeyecek kadar büyük olduğu
gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Bu durumu, bu gelişmeyi göremiyenler, işçi sınıfının bu niteliğini, devrimci ana güç olduğunu anıyamayanlar, bunu tartışanlar var. Kimileri: «Ancak köylü devrimci bir sınıf olabilir» diyor. Bunlar: «Türkiye bir köylü denizidir, köylü, nüfusun $\frac{1}{2}$ 75'idir» diyor. Bu görüş, bu akım bilimsel bir görüş değildir. Marksçı-Leninci görüşe, bilime aykırıdır. Bu görüş ve akım işçi-köylü bağlaşıklığına, bunların savaş birliğine, savaşta işçi sınıfının tarihsel önderliğine karşıdır. Lenin tâ ne zamandan söylemiş, belirtmiştir: «Bu çağın tarihsel koşullarında köyle şehir bir olamaz. Şehir köyü, ister istemez peşinden sürükler . . . Köy ister istemez şehrin peşinden gider. Yalnız bir sorun var: Şehirli sınıflardan hangisi, hangi sınıf, köyü peşinden sürükleyip götürebilecektir? Hangi sınıf bu sorunun üstesinden gelebilecektir? Şehrin öncülüğü nasıl bin biçim alacaktır?»

Burjuvazi mı, işçi sınıfı mı, hangisi çözecek, çözümliyecek bu dev sorunu? Burjuvazi, daha birinci kurtuluş savaşının ilk aşamasında, demokratik devrimden yan çizdi, toprak devrimine yanaşmadı. O, Ulusal Kurtuluş Savaşının demokratik devrime dönüşmesini, köklü toprak reformu yapılmasını, derebeyliğin kökünden kazınmasını önledi. O, derebeylik toprak mülkiyeti biçimi içinde kapitalist ilişkilerin geliştirilmesi yolunu, köy için, köylü için, geniş yığınlar için bir cehhennem yolunu seçti. Burjuvazi ağalarla anlaşma, sarmaşma yoluna gitti. Oysa bu yol, bu süreç, bu burjuvazi ağa işbirlikçiliği, bu kompromi ulusal burjuvazinin, yani yabancı sermayelerin baskısı altına düşen, toprak ağalığı, derebeylik kalıntısı ilişkilerin kısılcısından çıkamayan burjuvazinin de zararınadır. Bir gerçek ortada duruyor. Köylü sorununu, köylünün yararına burjuvazi çözmedi, çözemedi, çözemez. «Köylü memleketin efendisidir» dendi. Ama gerçekte ve sonuçta, kodaman burjuva – ağa – sömürgeci üçlüsü köylünün, halkın, işçinin, geniş yığınların enseköküne oturdu.

Köylü, Değişik sosyal grup ve tabakaları içine almakla beraber, milyonlarca köylü toprak istiyor, derebeylik artığı ilişkilerin, marabacılığın, yarıcılığın, angaryacılığın, tefeciliğin, ağalığın kaldırılmasını istiyor, baskıdan, ezgiden, adaletsizlilen kurtulmak istiyor, ürünlerine adaletli fiyat, ucuz şehir malları, endüstri malları istiyor. Köylü, işçi sınıfının doğal müttefidir, onunla bağlaşıktır.

İşçi sınıfı, onun partisi, Komünist Partisi köylü eylemlerini, çıkışlarını, bunların günlük savaşlarını, onların ağalıktan, açlıktan, topraksızlıktan, jandarma sopasından kurtulmak direnişlerini örgütlemeye gitmedikçe, ilerici örgütleri, güçleri bu savaşa çekmedikçe tarihsel görevini yapamaz. Burjuva partilerinin bütün taktiği, amacı, köylü yığınlarının dizginlerini ellerinden kaçırmamaktır, bu oy küpünü birbirlerinin elinden çekmektir. Küçük burjuva-nasyonalist akımlarını temsil edenler, işçi sınıfının bu savaşta öncülük rolünü tanımıyorlar «Ancak köylü sürükleyici güçtür» diyenler Mao'cuların ağızını kullanıyorlar.

Kimileri, bu savaşta «sürükleyici güç gençliktir» diyor. Onlar, iyi niyetle de olsa, savaşın niteliğini göremiyor, anti-empyrialist savaşın, sınıflara-

rası çetin savaşın en sert kesimlerinden biri olduğunu seçemiyorlar. İşçi sınıfının rolünü kavrayamıyorlar. Oysa, ilerici gençlik, savaşkan öğrenciler, düşmanla, faşist komandolarla, uydu hükümetin baskı güçleriyle vuruşmalarda piştikçe işçi sınıfının gücünü, rolünü gittikçe daha iyi anlamaya başlıyorlar. Yurtsever gençlerin, işçilerle dayanışma eğilim ve eylemlerine grevlerde, Amerikan emperyalizmine karşı savaşta tanık olduk. İşçi sınıfı devrim savaşında, artık gerçek yerini almaktadır. Gençler de, işçi sınıfının öncü, sürükleyici rolünü, yürüttüğü savaşlarda daha iyi anlamakta, ona sıkı sıkıya sarılmaktadır.

Kimileri: «Milli güçler», «canlı güçler», «emekçiler» deyip, ayırmalar yapıyor, sonra bunların hepsini bir çuvala dolduruyor. İşçi sınıfının devrimci temel güc olduğuna yanaşmıyor. Bu olayın üzerinden atlıyor. «Türk Solu» sorunu daha da karıştırıyor: «Türküm diyen herkes»i anti-emperyalist güçler arasına katıyor. Demireller de, Turallar, Topaloğulları da, bütün Amerikancılar, gericiler kendilerine «Türk» diyor. Bütün bu ters, «sınıf üstü», «sınıflar dışı birlik» görüşünün dipsizliğini, çürüklüğünü, zararlılığını anlattık.

Gene gerçek savaş alanına ters bir açıdan sürülen «milli demokratik devrim» sloganı vardır. Kupkuru bir slogan. Haklı olarak, bu görüş eleştiriliyor. En başta, bu belginin (şıarın) konkre savaş sürecinden kopuk olarak ileri sürüldüğü belirtiliyor. «Milli demokratik devrim» diyenler, böyle bir devrime, böyle bir aşamaya yükselebilmek için önce ne yapmak, nelerden geçmek gerektiğinden, hele bu devrimde temel devrimci gücün kim olduğundan açıkça söz etmiyorlar. Genellikle «emekçiler», «proletarya» diyorlar. Onlar: «Bu savaşta öncülük, önderlik onu hak ederek elde edenindir» diyorlar. Oysa bütün sorun, işçi sınıfının öncülük rolünü başarabilmesi için savaşmaktır. Birinci kurtuluş savaşında burjuvazi, egemenlik «kılıcımın hakkıdır» dedi, başa oturdu. «Milli demokratik devrim» diyenlerin stratejisi bir burjuva «devriminin» dışına çıkmıyor. Sonra, konkre olarak, Amerikan emperyalizmine karşı savaşı arka plâna itiyor. Onlar, Ulusal Demokratik Cephe ilkesini böyle bir stratejiyle değiştiriyor. Bundan ötürü de ilerici güçleri toplayıcı, birleştirici olmaktan uzaktırlar. Yersiz, zamansız «sol» gevezeliği ediyorlar.

Kimileri de, Kuva-i Milliye günlerine dönelim, diyor. Evet, o günler halkımızın en şanlı savaş gelenekleriyle doludur. O savaşın olumlu bir yönü de bütün halkçı güçlerin bir ulusal savaş cepesinde omuz omuza vermiş olmasıdır. Ama işçi sınıfı, koşullar öyle getirdi ki, o aşamada, canla başla direndiği halde hegemonyasını kuramadı. Halk, saldıncıları ve emperyalistleri tutan padişah hükümetine karşı savaşarak ırmaklar gibi kan okıttı, düşmanları yendi. Ama egemenlik başkasının elinde kaldı. Halkımızın savaş geleneklerine, devrimci, ilerici deneylerine bağlı kalmak başka, «geri dönmek» büsbütün başka şeydir.

İşçi sınıfı, toplumsal gelişmede birinci derecede rol oynuyor. Onun devrimci bir bilinci vardır. Savaşkanlığı, örgütlenme niteliği en yüksektir. Bun-

dan ötürü bu sınıf sonuna kadar en devrimci, en demokratik bir güçtür. Ve işte bunun için o, Amerikan köleliğine karşı, gerici egemen çevrelerin faşist biçimi bir diktatoraya geçme zorlamalarına karşı savaşta, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrunda savaşa başta gelen, sürükleyici bir sınıftır. İşçi sınıfı Türkiye'nin tam bağımsızlığı için, onun gerilikten, bu geriliğin bütün nedenlerinden kurtulması, demokratik bir gelişme yolundan yürümesi için savaşan bir sınıftır. Çünkü böyle bir gelişme geniş halk yığınlarına iyi bir yaşam sağlar, Türkiye'nin kapitalist olmayan bir yoldan sosyalist devrime, böyle bir oluşuma geçmesi için gereken ortamı hazırlar, bu yolu açar.

İşçi sınıfı son 50 yıl içinde gelişti, çok acı deneyler edindi. Bu sınıfın devrimci rolü daha belirli biçimler aldı. Ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşta, mutlu Türkiye için savaşta kendisine gereken yeri almak bilinci olgunlaşmaktadır. İşçi sınıfı, Ulusal Demokratik Cephe Birliğinin zorunluğunu gittikçe daha iyi anlamaktadır. İşçiyi köylüden, yurtsever ilerici gençliği bunlardan ayırmak, ve tek tek savaşa sürmek isteyenler, yahut «yeni baştan başlayalım» diyenler akıntıya kürek çekiyorlar.

Amerikancı hükümet, memleketi, halkımızı korkunç bir yıkıma doğru, emperyalistlerin, NATO baş patronlarının saldırganlık plânları uğrunda bütün bir halkı atom harmanlarında yakmaya doğru sürüklüyor. Bu hükümet, gerici egemen çevreler faşizme gidiyor. Bu yıkım politikasına, bu çılgınca gidişe karşı savaş ancak bütün yurtsever ilerici güçlerin, örgütlerin, partilerin eylem birliği ile başarıya ulaşabilir. Amerikan kölelik boyunduruğunu kırmak, uydu hükümeti baştan atmak, büyük burjuvazinin faşist diktatora çabalarını boşa çıkarmak, onu yenmek, halktan yana, NATO'ya karşı, barışçı bir hükümeti işbaşına getirmek savaşı geliyor. İşçi sınıfı, sürükleyici devrimci güç olduğunu, her günkü eylemleriyle ortaya koyuyor. Bu sınıf tarih önünde sorumluluğunu, yükümlülüğünü gittikçe daha iyi kavırıyor. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının önünde, halkımızın önünde yükümlendiği savaş sorumluluğunu bir saniye bile unutmamıştır, unutmuyor.

İÇİNDEKİLER

Yeni yılınız kutlu olsun!

Yuvarlak masa toplantısı

Çağdaş kapitalizm, bilimsel-teknik devrim ve işçi sınıfı 1

Tarihsel tecrübe ve zamanımız

Alman Komünist Partisi 50 yaşında

(AKP MK Birinci Sekreteri Maks Rayman'la mülâkat) 28

Komünist ve İşçi Partilerinde

Leonidas Stringos

Yunanistan Komünist hareketinin bazı sorunları 41

Pavel Aversperg

Çekoslovakya'da sosyalist toplumu geliştirme çalışmaları 53

Özel sayfalarımız

S. Üstüngel

Sürükleyici devrimci güc 69

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşcası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Editon et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, 1, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira